

การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี

A STUDY OF CONDITIONS AND PROBLEMS OF THE EARLY CHILDHOOD SCHOOL
CURRICULUM MANAGEMENT OF THE PRIVATE SCHOOLS
IN CHANTHABURI

วิทยานิพนธ์

ของ

นันทนิตย์ อริยตั้ง

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ธันวาคม 2555

การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี

A STUDY OF CONDITIONS AND PROBLEMS OF THE EARLY CHILDHOOD SCHOOL
CURRICULUM MANAGEMENT OF THE PRIVATE SCHOOLS
IN CHANTHABURI

วิทยานิพนธ์
ของ
นันทนิตย์ อริยสัจ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ธันวาคม 2555

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี

A Study of Conditions and Problems of the Early Childhood School Curriculum
Management of the Private Schools in Chanthaburi

นนทนิตย์ อริยสัง

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานสอบวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิสิฎฐ์ กิจปรีชา)

..... ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ดร.สวัสดิ์ชัย ศรีพนมธนากร)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ดร.วัฒนา บรรเทิงสุข)

..... กรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(ดร.สุรีย์มาศ สุขกสิ)

ได้รับอนุมัติจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์สุณิสา อิ่มเอิบ)

วันที่..... ๘..... เดือน..... กันยายน..... พ.ศ..... ๒๕๕๕.....

นันทนิตย์ อริยสัง. (2555). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี :
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ดร.สวัสดีชัย ศรีพนมธนากร กศ.ค. (วิจัยและประเมินผลการศึกษา) ประธานกรรมการ
ดร.วัฒนา บันเทิงสุข กศ.ค. (การบริหารการศึกษา) กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างวิธีการวิจัย
เชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างมี 51 คน คือ
ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน จำนวน 17 โรงเรียน
เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ด้านสภาพการบริหารหลักสูตร
สถานศึกษาปฐมวัย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 และด้านปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน
ประกอบด้วย ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ
เป็นการศึกษารายกรณี โรงเรียนที่มีปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 โรงเรียน
เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการสรุปเนื้อหา

ผลการวิจัยที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้ 1) สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) และ
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33 - 3.53$) 2) ปัญหาการบริหาร
หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับน้อย
($\bar{X} = 1.94$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.04 - 1.78$) 3) สาเหตุ
ของปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี เนื่องจาก
เป็นโรงเรียนเปิดทำการเรียนการสอนใหม่ ครูเคลื่อนย้ายเข้าออกตลอดเวลา ครูผู้สอนส่วนใหญ่
ไม่ได้จบการศึกษาในสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย และขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดทำ
หลักสูตรสถานศึกษา การประเมินผลการใช้หลักสูตรและนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนา

Nantanit Ariyasat. (2012). **A Study of Conditions and Problems of the Early Childhood School Curriculum Management of the Private Schools in Chanthaburi**. Thesis M.Ed. (Educational Administration). Chanthaburi : Rambhai Barni Rajabhat University.

Advisory Committee

Dr.Sawaschai Sripanomtanakorn Ph.D. (Educational Research and Evaluation) Chairman

Dr.Watana Banterngsook Ed.D. (Educational Administration) Member

Abstract

The purposes of this research were to study the conditions and problems of the early childhood school curriculum management of the private schools in Chanthaburi. The research was mixed between quantitative and qualitative research. Regarding to quantitative research, the samples consisted of 51 principals, heads of academic affairs and kindergarten teachers of 17 different private schools. The instrument was a 5 - rating scale questionnaire composed of conditions of the early childhood school curriculum management section with a reliability at .95 and problems of the early childhood school curriculum management section with a reliability at .94 The statistics used for data collecting were frequency, percentage, mean and standard deviation. Regarding to qualitative research, 3 private schools were purposively selected to investigate by non-structured interviews for problems of the early childhood school curriculum management. The interviews were analyzed by content summary method.

The results of the research were as follows 1) The level of the conditions of the early childhood school curriculum management of the private schools in Chanthaburi, as a whole was found in high level ($\bar{X} = 3.89$) and it was found in high level in all aspects ($\bar{X} = 4.33 - 3.53$) 2) The level of problems of the early childhood school curriculum management of the private schools in Chanthaburi, as a whole was found in low level ($\bar{X} = 1.94$) and it was found in low level in all aspects ($\bar{X} = 2.04 - 1.78$) 3) The causes of the problems of the early childhood school curriculum management of the private schools in Chanthaburi found that most schools were recently established. The teachers were often transferred in and out. Most teachers did not graduate in the field of early childhood education. Most teachers lacked of knowledges and understandings in school curriculum

preparation, implementing school curriculum evaluation and bringing the evaluation results for curriculum improvement and development.

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างสูงจาก ดร.สวัสดิชัย ศรีพนมธนากร ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.วัฒนา บรรเทิงสุข กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งกรุณาให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนและให้กำลังใจในการจัดทำวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จ ด้วยความเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ปรากฏชื่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าวิชาการระดับปฐมวัย และครูผู้สอน ระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ประโยชน์และคุณค่าอันเนื่องมาจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมนำคุณงามความดี ให้แก่บิดา มารดา ครู คณาจารย์และผู้มีส่วนช่วยเหลือในการทำวิจัยครั้งนี้ทุกท่าน

นันทนิตย์ อริยสัง

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	9
ความหมายของหลักสูตร	9
ที่มาและความสำคัญของหลักสูตรปฐมวัย	11
ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย	15
รูปแบบหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	18
หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย	21
หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546	24
การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546	30
ภารกิจการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	32
รายละเอียดการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	35
การจัดทำสาระหลักสูตร	36
บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	42
การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	45
การใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46
งานวิจัยต่างประเทศ	46
งานวิจัยในประเทศ	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า	
3	วิธีดำเนินการวิจัย	57
	ขั้นที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ	58
	ขั้นที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ	61
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	63
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
	ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	63
	ตอนที่ 2 สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดจันทบุรี.....	64
	ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดจันทบุรี.....	72
	ตอนที่ 4 บริบทของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ที่มีปัญหาบริหารหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัย.....	80
	ตอนที่ 5 สาเหตุของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดจันทบุรี.....	83
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	88
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	88
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	88
	สรุปผลการวิจัย.....	91
	อภิปรายผล	92
	ข้อเสนอแนะ.....	95
	บรรณานุกรม	97

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก.....	103
ภาคผนวก ก ราชานามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	104
ภาคผนวก ข แบบสอบถามและประเด็นคำถามที่ใช้สัมภาษณ์.....	106
ภาคผนวก ค ค่าความเที่ยงตรง ค่าความเชื่อมั่นและค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม....	116
ภาคผนวก ง ตัวอย่างบทสัมภาษณ์.....	122
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	131

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 สถานภาพของผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	65
2 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมทั้ง 7 ด้าน.....	67
3 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการเตรียมความพร้อม ของสถานศึกษา	68
4 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	69
5 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการวางแผนดำเนินการใช้ หลักสูตรสถานศึกษา	70
6 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษา สู่การปฏิบัติ	71
7 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการปฏิบัติตามนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล	72
8 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน.....	73
9 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการปรับปรุงพัฒนา.....	74
10 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมทั้ง 7 ด้าน..	75
11 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการเตรียมความพร้อม ของสถานศึกษา	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
12 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา.....	77
13 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการวางแผนดำเนินการ ใช้หลักสูตรสถานศึกษา.....	78
14 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการนำหลักสูตร สถานศึกษาสู่การปฏิบัติ.....	79
15 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล	80
16 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการสรุปผล การดำเนินงาน	81
17 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการปรับปรุงพัฒนา	81
18 ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC).....	117
19 ค่าความเชื่อมั่น และค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม	119

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาคนในด้านต่าง ๆ นับตั้งแต่เกิดจนตลอดชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของตนเองในการที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมไปถึงการเป็นพลังสร้างสรรค์ในการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืนและยั่งยืนในสภาพการแข่งขันของโลกในศตวรรษที่ 21 ประเทศชาติจะอยู่รอดได้ ขึ้นอยู่กับคุณภาพประชากรของประเทศ และปัจจัยที่ส่งเสริมให้ประชากรมีคุณภาพก็คือการฝึกอบรมและการจัดการศึกษา (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2543 : 27) ดังนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จึงให้ความสำคัญกับการศึกษา โดยกำหนดสิทธิและหน้าที่ทั้งของรัฐและประชาชนเกี่ยวกับการศึกษาไว้ในมาตรา 49 ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และการจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติและได้กำหนดให้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มีเป้าหมายมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 5) และกำหนดโครงสร้างกระบวนการจัดการศึกษาโดยยึดหลักเอกภาพด้านนโยบาย แต่หลากหลายในการปฏิบัติ กระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาลงสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม รัฐบาลจึงได้สนองเจตนารมณ์ดังกล่าว โดยมีนโยบายมุ่งเน้นพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้การศึกษาสร้างชาติสร้างคนและสร้างงาน โดยการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้ชีวิตมีคุณภาพและประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้าน การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพในประเทศนั้น จำเป็นต้องมีแนวทางในการจัดการศึกษาให้กับเยาวชนในแต่ละวัย แต่ละระดับการศึกษา ให้ได้รับการศึกษาที่ทัดเทียมกันและบรรลุตามจุดหมายที่กำหนดไว้ โดยมีหลักสูตรเป็นแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ เพื่อการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตลอดจนส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมไปถึงขั้นการตั้งสมมติฐานที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ

ประสบผลสำเร็จในการสร้างองค์ความรู้ มีชีวิตอยู่ในครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคมและโลก ได้อย่างมีความสุข

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้พัฒนาการศึกษาปฐมวัยอย่างจริงจัง เมื่อปี พ.ศ. 2536 ซึ่งขณะนั้นเรียกตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ว่าการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และเพื่อให้การศึกษาระดับนี้มีมาตรฐานเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการจึงมอบหมายให้กรมวิชาการ จัดทำแนวการจัดประสบการณ์ และพัฒนาหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ซึ่งมีการพัฒนาปรับปรุงมาโดยตลอด ในปี พ.ศ. 2544 กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษาขึ้น เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และสภาพ การเปลี่ยนแปลงของสังคม คณะกรรมการดังกล่าวจึงได้พัฒนาปรับปรุงและปรับเปลี่ยนหลักสูตร ให้มีความสมบูรณ์ และประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2546 เป็นหลักสูตรแกนกลาง เพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็ก และผู้สอน ใช้เป็นกรอบแนวทาง ในการเลี้ยงดูเด็ก สถานศึกษา สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพเป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อเสริมสร้างให้เด็กปฐมวัยได้เติบโตมีพัฒนาการทุกด้าน อย่างสมดุล เหมาะสมกับวัย เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ (กรมวิชาการ. 2546 : คำนำ)

การจัดการศึกษาแต่ละระดับมีจุดหมายที่แตกต่างกันไป สำหรับในระดับการศึกษาปฐมวัย ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการจัดการศึกษา เด็กวัยนี้เป็นวัยเริ่มต้นของชีวิต เป็นวัยที่ เกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด เป็นวัยสดใส มองโลกสวยงาม มีความสงสัยใคร่รู้ จินตนาการกว้างไกล วัยนี้เป็นวัยที่ต้องพึ่งพาผู้ใหญ่ในการอบรมเลี้ยงดู หากได้รับการเลี้ยงดู ส่งเสริมอย่างถูกต้อง เท่ากับเป็นการวางรากฐานดี ๆ ให้กับเด็กปฐมวัย ดังนั้นในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนี้ จึงมีจุดหมายเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้เจริญเติบโตอย่างเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความแตกต่างของบุคคลเพื่อให้เด็กเกิดความสุข ในการเรียนรู้เกิดทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ที่พึงประสงค์ให้กับเด็ก โดยมีปรัชญาว่าการศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการ ของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทของสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม (กรมวิชาการ. 2546 : 3)

การกระจายอำนาจการบริหารการจัดการศึกษาใหม่ ที่ยึดหลักเอกภาพด้านนโยบาย แต่หลากหลาย การปฏิบัติสู่สถานศึกษา ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ส่งผลให้สถานศึกษา ต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพของปัญหา ความต้องการ จุดเด่น เอกลักษณ์ ของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนระดมทรัพยากรทั้งของสถานศึกษา และชุมชนมาใช้อย่างคุ้มค่าเต็มตามศักยภาพ ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน.2546 : 100) สถานศึกษาจะต้องดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ในส่วนของหลักสูตรแกนกลางสู่การปฏิบัติ ในสถานศึกษา และบทบาทสำคัญของสถานศึกษาในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา คือ สถานศึกษาต้องสร้างหลักสูตรของตนเอง นอกเหนือจากหน้าที่การสอน หลักสูตรสถานศึกษา จะต้องสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับธรรมชาติ และการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย สถานศึกษาต้องศึกษาทำความเข้าใจเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และเอกสารหลักสูตรอื่น ๆ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของชุมชน ท้องถิ่นและในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาต้องเป็นความร่วมมือร่วมใจ ของบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา รวมไปถึงบุคลากรที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษา เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนที่จะระดมความคิด ประสพการณ์มาใช้ในการกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สาระการเรียนรู้รายปี การจัดประสพการณ์ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการสื่อและแหล่งการเรียนรู้ เพื่อการกำหนด หลักสูตรในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง ทางเศรษฐกิจและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.2546 : 103)

จากการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการหลักสูตร โดยให้สถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งถือว่าการปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญของประเทศไทยที่เปิดโอกาสให้ สถานศึกษาได้กำหนดกรอบทิศทางด้านการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของสถานศึกษา และ บริบทของชุมชน ท้องถิ่น จึงถือเป็นการกิจสำคัญยิ่งของสถานศึกษาที่จะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนการระดมทรัพยากรทั้งของสถานศึกษา และชุมชนมาใช้อย่างคุ้มค่าและเต็มตามศักยภาพ การดำเนินการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาในระยะเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลง ย่อมส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ พฤติกรรมของบุคคลและองค์กร ซึ่งจะส่งผลต่อความก้าวหน้าในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนจังหวัดจันทบุรี (สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจันทบุรี เขต 1. 2547 : 14) ในปีการศึกษา 2547 เป็นต้นมาได้ดำเนินการจัดอบรมให้ผู้บริหาร และครุมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาของหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

ตลอดจนการบริหารจัดการหลักสูตร เพื่อให้ผู้บริหารและครูสามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เป็นหน่วยงานการศึกษาอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี ได้ร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี วางแผนส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ให้แก่ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับปฐมวัย โดยจัดประชุมปฏิบัติการให้ความรู้และแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย รวมไปถึงการนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน และการประชุมสัมมนาบทบาทการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งปรากฏว่าสถานศึกษามีหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยครบทุกโรงเรียนและได้นำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปใช้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรีว่า สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาผู้เรียนได้มากน้อยเพียงใด และมีปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยมากน้อยเพียงใด และหาสาเหตุที่มาจากปัญหาในการบริหารหลักสูตร โดยมีการบริหารหลักสูตร ใน 7 ด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน ด้านการปรับปรุงพัฒนา (กรมวิชาการ, 2546 : 5) เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้สำหรับการส่งเสริมสนับสนุน และเป็นข้อมูลของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี
3. เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี

ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานประกอบการพิจารณา แก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย การบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของ โรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ตลอดจนเป็นข้อมูล

เสนอแนะแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้ในการนิเทศการพัฒนาผู้บริหาร โรงเรียนและครูในสังกัด ให้มีศักยภาพในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนอย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ ตามความมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้
 ขั้นที่ 1 ประชากร คือ ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ปีการศึกษา 2551 จำนวน 17 โรงเรียน

โดยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแต่ละ โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการระดับปฐมวัย จำนวน 1 คน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 1 คน ทั้งหมด 51 คน
 ขั้นที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนเอกชนจังหวัดจันทบุรีที่มีปัญหามากที่สุด จำนวน 3 โรงเรียน โดยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ระดับปฐมวัย จำนวน 1 คน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 1 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
2. ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
3. สาเหตุของปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีนิยามศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. **สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย** หมายถึง การดำเนินการในการนำหลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น โดยนำข้อมูลสภาพที่เป็นปัญหาหรือความต้องการของชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยนำนวัตกรรม สื่อ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้เรียน โดยยึดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นกรอบแนวคิดในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยดำเนินการบริหารหลักสูตรใน 7 ด้าน คือ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวางแผน ดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 4) ด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ 5) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล 6) การสรุปผลการดำเนินงาน และ 7) การปรับปรุงพัฒนา

1.1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาสร้างความตระหนัก โดยการอบรมประชุมชี้แจงให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจและเห็นความสำคัญ ความจำเป็น ที่ต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจากบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก ที่ให้การสนับสนุน ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายรับทราบข้อมูลอย่างทั่วถึง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อการพัฒนาสถานศึกษา

1.2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง กับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรนำไปศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและนำไปใช้อย่างมี ประสิทธิภาพ ในการกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็ก โครงสร้างเวลาเรียน สารการเรียนรู้รายปี/รายชั้น สื่อและแหล่งเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ การจัดทำแผน การจัดประสบการณ์ตามแนวทางหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ตามความต้องการ ของชุมชนและสถานศึกษาที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

1.3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง แผนดำเนินการใช้ หลักสูตรสถานศึกษา สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน ที่แสดงถึงกระบวนการ วิธีการ ระยะเวลา การประชาสัมพันธ์ การอบรมบุคลากร การแต่งตั้ง ผู้รับผิดชอบ การกำกับติดตามผลการดำเนินงาน

1.4 การนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ หมายถึง การดำเนินการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาตามที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ โดยมีผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรมทุกฝ่าย มีอิสระ และมีความพึงพอใจในผลงาน

1.5 การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล หมายถึง การนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผล อย่างเป็นระบบ มีวิธีการ เครื่องมือในการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างชัดเจน มีการบันทึกข้อมูล การนิเทศ แนวทางการปรับปรุงพัฒนา และมีการชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องทราบผลการนิเทศติดตามและประเมินผล ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สามารถนำไปใช้อย่างเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาได้

1.6 การสรุปผลการดำเนินงาน หมายถึง การสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ต้องมีเอกสารผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปสู่การปรับปรุง และ พัฒนาเป็นรูปธรรม

1.7 การปรับปรุงพัฒนา หมายถึง การปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน โดยประชุมชี้แจง เพื่อรับทราบผลการดำเนินงานและมีการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานร่วมกัน โดยประสานความร่วมมือ จากทุกฝ่ายและใช้หลักการมีส่วนร่วม

2. **ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา** หมายถึง สภาพความขัดแย้งหรือสภาพการดำเนินการที่ยังไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง 7 ด้าน คือ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 4) ด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ 5) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล 6) การสรุปผลการดำเนินงาน และ 7) การปรับปรุงพัฒนา

3. **สาเหตุของปัญหา** หมายถึง ต้นเหตุ หรือเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี

4. **ผู้บริหารโรงเรียน** หมายถึง ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี

5. **หัวหน้าฝ่ายวิชาการระดับปฐมวัย** หมายถึง ครูที่สอนในระดับชั้นอนุบาลศึกษา และ มีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบในส่วนของการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย

6. **ครูผู้สอนปฐมวัย** หมายถึง ครูที่สอนระดับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 – 3 โรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี

7. **โรงเรียนเอกชน** หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนในภาคเอกชน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี จำแนกเป็น 7 ด้าน ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2546 : 5)

1. ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา
2. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
3. ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
4. ด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ
5. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล
6. ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน
7. ด้านการปรับปรุงพัฒนา

ผู้วิจัยได้แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี

จำแนกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา
2. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
3. ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
4. ด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ
5. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล
6. ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน
7. ด้านการปรับปรุงพัฒนา

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร
หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ตามหัวข้อดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
  - 1.1 ความหมายของหลักสูตร
  - 1.2 ที่มาและความสำคัญของหลักสูตรปฐมวัย
  - 1.3 ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย
  - 1.4 รูปแบบหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
  - 1.5 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
  - 1.6 หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
2. การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
  - 2.1 ภารกิจในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
  - 2.2 รายละเอียดการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
  - 2.3 การจัดทำสาระหลักสูตร
  - 2.4 บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
  - 2.5 การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร
สถานศึกษาปฐมวัย
3. การใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยต่างประเทศ
  - 4.2 งานวิจัยในประเทศ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตรเป็นมาตรฐานในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
มีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของหลักสูตร ไว้ดังนี้

กู๊ด (Good. 1973 : 149) กล่าวว่า หลักสูตร คือ เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพื่อให้จบชั้นหรือรับประกาศนียบัตรในหมวดวิชา หรือสาขาวิชาใดสาขาหนึ่ง เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรพลานามัย เป็นต้น

กรมวิชาการ (2545 : 5) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง แผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงลำดับขั้นประมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สุมน อมรวิวัฒน์ และสมพงษ์ จิตระดับ (2541 : 6-7) กล่าวว่า หลักสูตร คือ แนวกำหนดประสบการณ์ทั้งหมด ที่มุ่งหมายให้นักเรียนได้รับการศึกษา และพัฒนาการทุกด้าน ครอบคลุมถึงการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนและวิธีฝึกอบรมเด็กในชั้นเรียน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2544 : 19) กล่าวว่า หลักสูตรถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ เพราะหลักสูตรคือแนวทางในการจัดการศึกษาที่จะทำให้ผู้เรียนเก่ง ดี และมีความสุขในการหาความรู้ตามจุดมุ่งหมายของชาติ

จากข้างต้นสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์และกิจกรรมการจัดการเรียนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาด้านร่างกาย สังคม ปัญญาและจิตใจ

เมื่อก้าวถึงหลักสูตรปฐมวัย มีผู้กล่าวถึงและให้ความหมาย ดังนี้

การจัดการศึกษาปฐมวัยในปัจจุบันได้ตระหนักถึงความสำคัญในพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา มุ่งการวางพื้นฐานที่ดีให้กับเด็ก อีกทั้งสนองความต้องการของเด็ก ขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะและความสนใจของเด็ก ซึ่งนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ ดังนี้

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542 : 14) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยสำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาทางสมอง

วาโร เฟ็งสวัสดิ์ (2542 : 221) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การศึกษาที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของเด็กทุกด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ -จิตใจ สังคมและสติปัญญา

ศิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2545 : 22) กล่าวถึงการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีอายุครอบคลุมตั้งแต่ปฏิสนธิในครรภ์มารดา จนกระทั่งถึงอายุ 8 ปี กล่าวโดยสรุปว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาให้กับเด็กอายุตั้งแต่แรกเกิด

จนถึง 5 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่สำคัญของชีวิตในการพัฒนาสมอง เพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา

สุนิรัตน์ มิตรเจริญถาวร (2546 : 9) กล่าวว่า หลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียน ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อให้นักเรียน ได้เรียนรู้และพัฒนาไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนั้นยังครอบคลุมถึงพัฒนาการทุกด้านของเด็ก ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ในการวางแผนหลักสูตรคำนึงถึงอายุของเด็ก ขนาดของชั้นเรียน รวมถึงช่วงเวลาในการเรียนด้วย โดยครูต้องพยายามตอบคำถามต่าง ๆ เช่น

1. ช่วงเวลาที่จะจัดให้เด็กเล่นเสรี ควรจะมีมากน้อยเพียงใด
2. กิจกรรมรูปแบบใดจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็ก
3. มีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดที่ครูจะต้องวางแผนการเรียนรู้สำหรับเด็ก
4. มีกฎเกณฑ์อะไรบ้างที่ควรกำหนดขึ้นในชั้นเรียน เพื่อช่วยให้เด็กปลอดภัยและส่งผลดี

ต่อเด็กในชั้นเรียน

กล่าวโดยสรุป การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาให้กับเด็กอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่สำคัญของชีวิตในการพัฒนาสมอง เพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา

ที่มาและความสำคัญของหลักสูตรปฐมวัย

1. ที่มาของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547 : 42-43) กล่าวถึงที่มาของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มาจากรูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งเรียกว่าโปรแกรม เพราะแต่เดิมการศึกษาปฐมวัยไม่มีหลักสูตร มีแต่รูปแบบที่เรียกว่าโปรแกรม เช่น โปรแกรมมอนเตสซอรี โปรแกรมไฮสโคป เป็นต้น การจัดการศึกษา หมายถึง การจัดโปรแกรมหรือการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่มีองค์ประกอบสำคัญ คือ การจัดสภาพแวดล้อม หลักสูตร การจัดเวลาเรียน และบทบาทของครู

จากผลงานวิจัยทางการแพทย์ (นิตยา คชภักดี. ออนไลน์. 2550) พบว่าเด็กปฐมวัยไทย จำนวนมากถึง 1 ใน 6 มีพัฒนาการล่าช้า ไม่สมวัย โดยมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นตามอายุ แสดงว่า เด็กเหล่านี้ขาดโอกาสเรียนรู้และขาดการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม รวมทั้งจำนวนเด็กที่มีความต้องการทางการศึกษาพิเศษมีเพิ่มมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงจำเป็นต้องตระหนักถึงปัญหา มีการเฝ้าระวังและดำเนินการให้ความช่วยเหลือเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปีทุกกลุ่ม ตั้งแต่แรกเกิด ตลอดจนมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการและศักยภาพของเด็ก

จากกระแสความเปลี่ยนแปลงในสังคมที่ผ่านมา พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชนเห็นคุณค่าของการศึกษาและตระหนักถึงสิทธิของบุตรหลานที่จะต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพทำให้พ่อแม่

ผู้ปกครองและผู้คนในชุมชนจำนวนมากเริ่มมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนรับรู้ และสนับสนุน การจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานของตน รวมทั้งตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ความเปลี่ยนแปลงทางความคิดดังกล่าว ก่อให้เกิดความคาดหวังและผลักดันให้เกิดพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งกำหนดให้มีการประกัน คุณภาพการศึกษาทุกระดับ เพื่อให้การศึกษาที่จัดโดยสถานศึกษาทุกแห่งมีมาตรฐานทัดเทียมกัน

สถาบันพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและมาตรฐานนั้น จำเป็นจะต้องมีการนำหลักสูตร ลงสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมของการเรียนที่เหมาะสม ดังนั้นจึงได้มีการ กำหนดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ ให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำหลักสูตรฉบับนี้ไปพัฒนาเด็กได้ถูกต้อง เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และมาตรฐานเดียวกัน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : คำนำ)

2. ความสำคัญของหลักสูตรปฐมวัย

หลักสูตรเป็นองค์ประกอบอันสำคัญอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษา การจัดการศึกษา ประเภทใดและระดับใดก็ดีจะขาดหลักสูตรเสียมิได้ เพราะหลักสูตรจะเป็นโครงร่างกำหนดไว้ว่า จะจัดให้เด็กได้รับประสบการณ์อะไรบ้าง จึงจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กและสังคม หลักสูตรเป็นแนวทาง ที่จะสร้างความเจริญเติบโตให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้หลักสูตรยังเป็นเครื่องชี้ให้เห็น โฉมหน้าของสังคม ในอนาคตว่าจะเป็นอย่างไรอีกด้วย

ทัศนีย์ สุกเมธิ (2531 : 35) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตร ดังนี้

2.1 หลักสูตรเป็นแนวทางให้บุคคลผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องกับการศึกษา นำไปปฏิบัติ

2.2 หลักสูตรเป็นเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษา ใช้ควบคุมระบบการเรียนการสอน ในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ

2.3 หลักสูตรเป็นแผนการดำเนินงานของผู้บริหารการศึกษา ที่จะต้องอำนาจการ ให้การดำเนินงานทางการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลให้เป็นไปตามนโยบายในการ จัดการศึกษาของรัฐ

2.4 หลักสูตรเป็นแนวทางไปสู่การปฏิบัติงานของครู เพราะหลักสูตรจะเสนอแนะ จุดมุ่งหมาย การจัดกิจกรรม การเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอน ซึ่งครูควรปฏิบัติ อย่างจริงจัง

2.5 หลักสูตรเป็นตัวจักรสำคัญเพราะเป็นเครื่องมือของรัฐในอันที่จะพัฒนาคน

2.6 หลักสูตรเป็นเครื่องชี้บอกถึงความเจริญของชาติ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ถ้าประเทศชาติมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ประเทศชาติก็จะได้คนที่มีคุณภาพ

2.7 หลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดแนวทางการให้ความรู้ ทักษะ เจตคติ ตลอดจนความสามารถของผู้เรียน ที่จะเป็ประโยชน์ต่อสังคม อันเป็นการพัฒนากำลังคนไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้ได้ผลดี

ศุมน อมรวิวัฒน์ (2531 : 92) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนไว้ว่า หลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ นั่นคือ กำหนดจุดหมายปลายทางหรือลักษณะของผู้เรียนที่เป็นผลผลิตของการศึกษา เช่น ผู้เรียนควรจะได้เรียนรู้อะไร มีทักษะอะไร ตลอดจนบุคลิกภาพและเจตคติควรเป็นอย่างไร อย่างไรก็ตาม หลักสูตรจะถูกกำหนดโดยเป้าหมายทางการศึกษาอีกทีหนึ่ง เป้าหมายทางการศึกษาจะพยายามอธิบายถึงผลผลิตทางการศึกษาอย่างกว้าง ในขณะที่หลักสูตรจะกำหนดในรายละเอียดถึงจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ที่จะต้องเกิดขึ้นในระหว่างกระบวนการเรียนการสอน

อุทัย บุญประเสริฐ (2541 : 179) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรเป็นธงชัยในการจัดการศึกษาของโรงเรียนหรือสถานศึกษา เป็นแผนแม่บทกำกับการทำงานทุกด้านของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 38-39) ให้แนวคิดว่าการศึกษาคือหัวใจของการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการศึกษา ทำให้การศึกษาดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ และทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพหลักสูตรจึงเปรียบเสมือนแบบแปลนสำหรับการจัดการเรียนการสอน

ธำรง บัวศรี (2542 : 7-8) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า สิ่งสำคัญประการหนึ่งในการจัดการศึกษา คือ การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อให้แน่ใจว่าเยาวชนแต่ละวัยและแต่ละระดับการศึกษาได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพทัดเทียมกัน กล่าวคือ มีแนวทางที่กำหนดไว้ว่า ควรเรียนรู้วิชาอะไร เนื้อหาสาระมากน้อยแค่ไหน ควรได้รับการฝึกฝนอบรมให้มีทักษะด้านใด และควรมีพัฒนาการในด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และปัญญาอย่างไร เมื่อพิจารณาข้อความที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า ปัจจัยสำคัญอันดับแรกที่จะทำให้ความมั่นใจได้ว่าเยาวชน รวมทั้งผู้เรียนทั้งหมดจะได้รับการศึกษาตามที่มุ่งหวังไว้ก็คือหลักสูตรนั่นเอง โดยเฉพาะเมื่อมีหลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์แก่ผู้เรียนแล้ว เป็นที่หวังได้ว่าผู้เรียนแต่ละสาขาและแต่ละระดับการศึกษาจะได้รับการศึกษาในแนวเดียวกัน และถึงแม้ว่าในการปฏิบัติผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์แตกต่างกันไปบ้าง แต่การเรียนการสอนย่อมจะมุ่งสู่จุดหมาย

แจ๊คแมน (Jackman, 2001 : 40) กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรปฐมวัย ดังนี้

2.1 หลักสูตร คือ การยึดเป็นศูนย์กลาง หรือการเริ่มรับรู้ของเด็ก โดยการส่งเสริมพัฒนาการไปตามลำดับขั้นอายุและประสบการณ์ของเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่มในห้องเรียน

2.2 หลักสูตรเป็นการเตรียมการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยวางแผนจัดประสบการณ์ที่เกิดจากความรู้ความสามารถของเด็กเอง

2.3 หลักสูตรส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติผ่านประสบการณ์ การสำรวจการควบคุมตัวเอง และเชื่อมั่นในความคิดของตัวเอง

2.4 หลักสูตรส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กมีวัฒนธรรม และความหลากหลายของภาษาอย่างเหมาะสม

2.5 หลักสูตรก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ โดยการแสดงออกอย่างเหมาะสมและส่งเสริมการทำกิจกรรมที่ตอบสนองความคิดสร้างสรรค์ของเด็กแต่ละคน

ในการจัดการศึกษาที่จะบรรลุเป้าหมายได้นั้นต้องอาศัยหลักสูตรเป็นเครื่องมือนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ถ้าปราศจากหลักสูตรเสียแล้ว การจัดการศึกษาจะไม่มีวันสำเร็จลุล่วงไปตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ได้เลย หลักสูตรจึงเปรียบเสมือนหัวใจสำคัญของการศึกษาทีเดียว ซึ่งใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 11) ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่า การที่จะทราบว่าการศึกษาระดับต่าง ๆ จะดีหรือไม่ดี สามารถศึกษาได้จากหลักสูตรการศึกษาในระดับนั้น ๆ ของประเทศ เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องมือในการปรับจุดหมายและนโยบายทางการศึกษาของชาติเข้าสู่การปฏิบัติในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ หลักสูตรจะเป็นเสมือนกับหางเสือที่จะคอยกำหนดทิศทางให้การเรียนการสอนเป็นไปตามจุดหมายของการศึกษา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ หลักสูตรเป็นเครื่องชี้นำทางในการจัดความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียน ซึ่งครูจะต้องปฏิบัติตามเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มุ่งจุดหมายเดียวกัน หลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา และเป็นเครื่องชี้ถึงความเจริญของชาติ ถ้าประเทศใดมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ คนในประเทศนั้นก็ย่อมมีความรู้ มีคุณภาพและศักยภาพในการพัฒนาประเทศได้อย่างเต็มที่

จากความสำคัญของหลักสูตรดังกล่าว พอสรุปได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

2.1 หลักสูตรเป็นเสมือนเบ้าหลอมพลเมืองให้มีคุณภาพ

2.2 หลักสูตรเป็นมาตรฐานของการจัดการศึกษา

2.3 หลักสูตรเป็นโครงการและแนวทางในการให้การศึกษ

2.4 ในระดับโรงเรียนหลักสูตรจะให้แนวปฏิบัติแก่ครู

2.5 หลักสูตรเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาการของเด็กตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

2.6 หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์ว่าผู้เรียนและสังคมควรจะได้รับสิ่งใดบ้างที่จะเป็นประโยชน์แก่เด็กโดยตรง

2.7 หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่าเนื้อหาวิชาอะไรบ้างที่จะช่วยให้เด็กมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างราบรื่น เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม

2.8 หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่าวิธีการดำเนินชีวิตของเด็กให้เป็นไปได้ด้วยความราบรื่นและผาสุกเป็นอย่างไร

2.9 หลักสูตรข้อมทำนายลักษณะของสังคมในอนาคตว่าเป็นเช่นไร

2.10 หลักสูตรข้อมกำหนดแนวทางความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ ทักษะและเจตคติของผู้เรียน ในอันที่จะอยู่ร่วมกันในสังคม และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและชาติบ้านเมือง

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยที่นักการศึกษาแต่ละคนได้กำหนดขึ้นนั้น มีทั้งความคล้ายคลึงและแตกต่างกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งยึดถือปรัชญาใดก็จะนำหลักสูตรของปรัชญานั้นมากำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติในการจัดการปฐมวัยของตน ซึ่งนภนตรธรรมบวร (2546 : 5-12) ได้สรุปแนวคิดสำคัญของนักปราชญ์ นักวิชาการ ไว้ดังนี้

จอห์น อมอส คอมมิวนิอุส (John Amos Comenius) เป็นนักการศึกษาชาวเชคโกสโลวาเกีย เป็นผู้เขียนหนังสือภาพ (Picture Book) สำหรับเด็กเป็นครั้งแรก โดยใช้การศึกษาดาวเป็นไปตามลำดับขั้นของธรรมชาติ และจัดการเรียนรู้สำหรับเด็ก นอกจากนั้นคอมมิวนิอุสยังมุ่งเน้นความคิดรวบยอดพื้นฐาน ที่เราพูดเสมอในปัจจุบันคือ “การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ” (Learning by Doing) คอมมิวนิอุสพยายามส่งให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กเล่นกับเพื่อนวัยเดียวกัน คอมมิวนิอุสได้มีบทบาทสำคัญทางการศึกษา 3 ประการ คือ เป็นผู้เขียนหนังสือที่มีรูปภาพประกอบเป็นคนแรก จัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นที่ประสาทสัมผัส (Education with the Senses) เป็นผู้เริ่มการปฏิรูปสังคมด้านการศึกษา

จอห์น ล็อก (John Lock) เป็นผู้ก่อตั้งปรัชญาการศึกษาสมัยใหม่ ทั้งนี้เนื่องจากทฤษฎีทางการศึกษาของเขามีรากฐานอยู่บนวิธีทางวิทยาศาสตร์ การศึกษาจิตใจ และการเรียนรู้ จอห์น ล็อกเชื่อว่าเด็กปฐมวัยเปรียบเสมือนผ้าขาวที่สะอาด (Clean Slate) เด็กจะเติบโตเป็นบุคคลเช่นใดนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับจากพ่อแม่ สังคม การศึกษาและโลกรอบตัว จอห์น ล็อกเป็นนักการศึกษาชาวยุโรปคนแรกที่กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล บทบาทที่สำคัญของ จอห์น ล็อกด้านการศึกษา คือ การจัดการศึกษา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก ฌอง ฌาค รูสโซ

(Jean-Jacques Rousseau) รูสโซ มีความเชื่อว่าเด็กเกิดมาพร้อมกับแนวโน้มที่จะเป็นคนดี เด็กเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งแวดล้อม เด็กควรจะได้เติบโตไปตามธรรมชาติ แต่สังคมเป็นผู้ทำลายเด็กแบบธรรมชาติ รูสโซ มีชื่อเสียงมาจากการเขียน ที่ชื่อว่า “เอมิล” (Emile) ซึ่งกล่าวถึงการเลี้ยงดูเด็กแบบธรรมชาติ รูสโซเสนอแนะว่า การศึกษาควรสะท้อนความดีงามตามธรรมชาติของเด็ก และบรรยากาศการเรียนการสอนควรยืดหยุ่นได้ โดยคำนึงถึงความต้องการและความสนใจของเด็กเป็นหลัก นอกจากนี้ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนเด็กเล็กควรเป็นรูปธรรม แนวคิดของรูสโซ ที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาปฐมวัยในปัจจุบัน ได้แก่ การส่งเสริมให้เด็กเล่นอย่างเสรี (Free Play) เด็กมีความสามารถที่จะเลือกสิ่งที่คุณต้องการจะเรียนรู้ การจัดสิ่งแวดล้อมที่มุ่งให้เสรีภาพแก่ผู้เรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนควบคุมตนเอง

โจฮันน์ ไฮน์ริช เปสตาลอสซี (Johann Heinrich Pestalozzi) เปสตาลอสซีเชื่อว่าการศึกษาด้านธรรมชาติถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนการสอน เปสตาลอสซีมุ่งเน้นความคิดของการจัดหลักสูตรแบบบูรณาการ (Integrated Curriculum) ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม เปสตาลอสซีกล่าวว่า การจัดการศึกษาให้แก่เด็กควรรวมถึงการพัฒนาร่างกายสติปัญญา และจิตใจ เปสตาลอสซี มีแนวคิดต่างจากรูสโซ ตรงที่มุ่งเน้นการสอนเด็กเป็นกลุ่มมากกว่าสอนเด็กเป็นรายบุคคล และเปสตาลอสซี ยังเป็นต้นความคิดในเรื่องการเตรียมความพร้อม และเห็นว่าเด็กไม่ควรถูกบังคับให้เรียนรู้ด้วยการท่องจำ แต่ต้องใช้เวลาและประสบการณ์แก่เด็กในการทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ รอบตนเอง

เฟรดเดอริค เฟร็อบเอล (Friedrich Froebel) ได้รับการยกย่องว่าเป็น “บิดาของอนุบาลศึกษา” และเป็นบุคคลที่มีความสำคัญและมีบทบาทมากที่สุดหนึ่งต่อการศึกษาระดับปฐมวัย โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดในการเรียนรู้ หลักสูตรและการฝึกหัดครู และเป็นบุคคลแรกที่ได้ออกแบบหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยโดยเฉพาะ หลักสูตรของเฟร็อบเอล เน้นความสำคัญของการเล่น เฟร็อบเอลมีความเชื่อว่าเด็กเล็ก ๆ เกิดมาพร้อมกับความรู้และทักษะที่สะสมอยู่ใน หน้าที่สำคัญของครูคือการพยายามดึงความสามารถที่มีอยู่ในเด็กออกมา และให้เด็กตระหนักถึงความสามารถของตนเอง

จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ถือว่าเป็นผู้นำแนวคิดการศึกษาแบบก้าวหน้า (Progressive Education) ดิวอี้มีความเชื่อว่า เด็กเรียนรู้ประสบการณ์ตรง การศึกษาคควรมีความสัมพันธ์กับชีวิตปัจจุบันของเด็ก ดิวอี้เน้นความสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคมในระบอบประชาธิปไตย การสอนที่ยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลาง โดยคำนึงถึงความสนใจและความสามารถของเด็ก หลักสูตรควรมีลักษณะที่ยืดหยุ่นได้และสัมพันธ์กับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันของเด็ก บทบาทของครูคือเป็นผู้เตรียมประสบการณ์ สภาพแวดล้อมให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถเรียนรู้ หรือมีประสบการณ์ด้วยตนเอง เด็กควรมีเสรีภาพในด้านการคิด การแสดงออก โดยครูจะเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือ

แนะนำ ส่งเสริมและวางแนวทางที่เหมาะสมแก่เด็กอย่างต่อเนื่องกันไป คิวอี้ ไม่เห็นด้วยกับบทบาทที่
ที่จะต้องให้นักเรียนเป็นฝ่ายรับและครูต้องเป็นผู้สอนอยู่ตลอดเวลา

มาเรีย มอนเตสซอรี (Maria Montessori) เป็นผู้คิดค้นวิธีการสอนแบบมอนเตสซอรีขึ้น
ครั้งแรกโดยเริ่มจากการทำงานกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ทำให้ค้นพบว่าเด็กต้องการ
การกระตุ้นและการจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม มอนเตสซอรีจึงคิดหาวิธีการที่จะช่วยเด็กให้มีพัฒนา
การทางสติปัญญา และอารมณ์ ซึ่งต่อมาได้พัฒนาการสอนสำหรับเด็กปกติด้วย โดยได้เปิดโรงเรียน
สำหรับเด็กก่อนวัยเรียนขึ้น ในปี ค.ศ. 1907 วัตถุประสงค์ที่ใช้ในห้องเรียนของมอนเตสซอรี เช่น โต๊ะ
เก้าอี้ มีขนาดเหมาะสมกับเด็ก อุปกรณ์การเรียนรู้จะมีหลากหลายและเป็นลำดับขั้นตอน ทั้งนี้เพราะ
มอนเตสซอรีเชื่อว่า งานใด ๆ ก็ตามสามารถแบ่งเป็นลำดับขั้นย่อย ๆ ได้ และโดยอาศัยกระบวนการ
ดังกล่าว เด็กสามารถเรียนรู้ที่จะกวาดพื้นและแต่งตัวได้ด้วยตนเอง หลักสูตรของมอนเตสซอรี
จะให้ความสำคัญกับการศึกษาทางด้านสัมผัส (Education of the Sense) เพราะถือว่าเป็นรากฐาน
ของพัฒนาการทางสติปัญญา นอกจากนั้น มอนเตสซอรียังให้ความสำคัญกับสายสัมพันธ์ระหว่าง
บ้านและโรงเรียน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547 : 29-33) กล่าวถึงปรัชญาการศึกษาปฐมวัยไว้หลายปรัชญา
ดังนี้

1. ปรัชญาสารัตถนิยม (Essentialism) เป็นปรัชญาการศึกษาที่มีฐานมาจากปรัชญาจิตนิยม
(Idealism) ที่เน้นความรู้แท้จริง เป็นสิ่งสมบูรณ์ไม่เปลี่ยนแปลง สถานศึกษาหรือครูปฐมวัยที่มีความเชื่อ
ในปรัชญาสารัตถนิยมจะใช้วิธีการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการอ่าน คัดเขียนและเรียนเลข
โดยมีครูเป็นผู้สอนและสั่งให้ปฏิบัติ ครูทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของการเรียน ไม่สนใจความต้องการ
การเรียนรู้ของเด็กและการส่งเสริมพัฒนาการ แต่จะปลูกฝังความรู้และการเรียน ฟิสิกส์ และอบรม
โดยครูเป็นตัวอย่างหรือรูปแบบที่สำคัญ

2. ปรัชญานิรันดรนิยม (Perennialism) ซึ่งมีความเชื่อว่าความรู้ผ่านไปไกลเวลาและ
ห้วงเวลาเป็นสิ่งสร้างการศึกษาให้กับบุคคล ครูมีหน้าที่ช่วยเด็กให้คิดอย่างมีเหตุผล โดยใช้คำถาม
และวิธีสอนที่ครูเห็นว่าถูกต้อง สถานศึกษาปฐมวัยที่ใช้ปรัชญานิรันดรนิยมในการศึกษาจะมีระบบ
การศึกษาที่เน้นการพัฒนาเด็กทั้งด้านปัญญา ภูมิรู้ โดยเห็นว่าเด็กต้องเรียนและต้องมีการสอน
เพื่อการเป็นคนที่มีคุณภาพ โดยครูเป็นผู้วางแผนและทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความรู้แก่เด็ก

3. ปรัชญาพิพัฒน์นิยม (Progressivism) เป็นปรัชญาที่มาจากปรัชญาทดลองนิยม
(Experimentalism) และปฏิบัตินิยม (Pragmatism) เน้นการเรียนรู้ด้วยการคิดและทดลองปฏิบัติด้วย
เห็นว่าสิ่งทั้งหลายมีการเปลี่ยนแปลง การศึกษาต้องพัฒนาคนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างฉลาด
และมีความสุข โดยเชื่อว่าผู้เรียนรู้ได้ด้วยการปฏิบัติจริงและการแก้ปัญหา สถานศึกษาปฐมวัย

ที่เน้นปรัชญาการศึกษาพัฒนาการ ลักษณะการจัดการศึกษาจะเป็นหลักสูตรแบบโครงการ มีการร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน การเรียนการสอนจะเน้นการเรียนรู้จากการกระทำและ การทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติ

ปรัชญาการจัดการศึกษาปฐมวัยของนักการศึกษาที่กล่าวมาทั้งหมด ล้วนมุ่งให้การพัฒนา เด็กเป็นผลดีที่สุด การศึกษาปฐมวัยจะจัดในลักษณะใดขึ้นอยู่กับปรัชญาทางการศึกษาที่ผู้บริหาร เป็นผู้กำหนดโครงร่างขึ้น ปรัชญาทางการศึกษานี้จะสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยม ความเชื่อและ การถูกฝึกอบรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับมา ปรัชญาจะเป็นเสมือนกุญแจนำไปสู่ความสำเร็จ ของการปฐมวัยศึกษา เมื่อใดก็ตามที่ผู้บริหารไม่สามารถกำหนดปรัชญา เนื้อหาสาระหลักสูตรและ วิธีการสอน สามารถนำมาอธิบายในแง่ของปรัชญาได้ ย่อมเสี่ยงในการจัดการศึกษา เพราะคงจะกลายเป็น เพียงแค่พี่เลี้ยงเฝ้าเด็กเท่านั้น

รูปแบบหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรเปรียบเสมือนพิมพ์เขียว (Blue Print) ของการจัดโปรแกรมการศึกษา หลักสูตร บอกให้ทราบถึงจุดประสงค์การเรียนการสอน และประเมินการเรียนรู้ของหลักสูตรนั้น ๆ ซึ่งโดยธรรมชาติแล้ว หลักสูตรจะเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงระยะเวลาของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและ หลักการทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างเช่น หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่เดิมเราเรียก หลักสูตรรายวิชา ต่อมาเปลี่ยนเป็นหลักสูตรบูรณาการ จนถึงปัจจุบันเปลี่ยนเป็นหลักสูตรสาระวิชา และเน้นการเรียนการสอนที่เด็กเป็นศูนย์กลาง เช่นเดียวกับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่มีการพัฒนา และเปลี่ยนแปลงเช่นกัน กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547 : 34-41) ได้สรุปถึงรูปแบบของหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัย ดังต่อไปนี้

รูปแบบของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยมีความเฉพาะและแตกต่างกันไปตามปรัชญา และหลักการทางทฤษฎีของแต่ละสถานศึกษา ดังเช่นรูปแบบของหลักสูตรที่นำเสนอต่อไปนี้ เป็นการอธิบายรูปแบบหลักสูตรตามแนวคิดและหลักการของความเชื่อแต่ละยุค ตั้งแต่เริ่มปีที่มีการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นครั้งแรกในรูปอนุบาลศึกษาของเฟรเดอริค ฟรีดริค ฟร็อบเอล (Friedrick Froebel (1782 – 1852) ถึงรูปแบบหลักสูตรเปิดที่เป็นรูปแบบหลักสูตรล่าสุดในปัจจุบัน

1. หลักสูตรเฟรเดอริค (Froebel's Kindergarten)

เฟรเดอริค เป็นบุคคลแรกที่พัฒนาการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษา โดยจัด โรงเรียน (Kindergarten) เป็นรูปแบบโรงเรียนอนุบาล มีการฝึกหัดครูอนุบาล (Kindergarten Education) นับว่าเป็นหลักสูตรอนุบาลบทเริ่มหรือต้นแบบของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

สาระหลักสูตรที่สำคัญ คือ การเรียนรู้เพื่อกระตุ้นการรับรู้ความเหมือน ความสัมพันธ์ ความเกี่ยวเนื่องและการคิดอย่างมีเหตุผล โดยใช้ชุดอุปกรณ์แบบต่าง ๆ 10 ชุด และกิจกรรม

การงานอาชีพ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน เช่น กิจกรรมศิลปะ เกม เคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นต้น

การจัดการเรียนการสอนเน้นการเล่นเป็นการเรียนรู้สำหรับเด็กเป็นสำคัญ โดยใช้ตารางกิจกรรมประจำวันเป็นแนวของการปฏิบัติการเรียนการสอน สำหรับครูโดยจัดเป็นช่วงเวลาตั้งแต่รับเด็กเข้าชั้นเรียนจนถึงส่งเด็กกลับบ้านที่ครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งการงานอาชีพ และการใช้ที่ครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งการงานอาชีพ และการใช้ชุดอุปกรณ์ในการเรียน ซึ่งการจัดหลักสูตรตามแบบของเฟรเบลยังใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน สำหรับประเทศไทยใช้หลักสูตรเฟรเบล ที่ชัดเจน คือ การมีตารางกิจกรรมประจำวัน และกำหนดให้ทุกวันต้องมีกิจกรรม 6 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ 2) กิจกรรมเสริมประสบการณ์ 3) กิจกรรมสร้างสรรค์ 4) กิจกรรมเสรี 5) กิจกรรมกลางแจ้ง 6) เกมการศึกษาและจัดสิ่งแวดล้อมแบบสอนเด็ก

2. หลักสูตรของมอนเตสซอรี (Montessori Model)

เน้นให้เติบโตตามพัฒนาการและความต้องการของเด็ก โดยมอนเตสซอรีมีความเห็นว่าเด็กวัย 0-6 ปี หรือวัยปฐมวัยนี้เป็นวัยที่เด็กมีจิตที่ตื่นตัว (Active) อย่างมากในการที่จะเรียนรู้ซึมซาบจากสิ่งแวดล้อม เพราะฉะนั้นผู้ใหญ่ที่แวดล้อมเด็กหรือผู้ดูแลเด็กควรมีสัมพันธภาพที่ดีต่อเด็ก มีความรัก เอื้ออาทร และในขณะเดียวกันให้ความเคารพในเอกภาพของเด็ก โดยให้โอกาสเด็กในการเลือกให้เด็กมีเสรีภาพ นอกจากนี้เด็กควรจะได้พัฒนาประสาทสัมผัสการเคลื่อนไหว โดยการหยิบจับกระทำเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ (Dependence) อุปกรณ์ในการฝึกหัดประสาทสัมผัสของมอนเตสซอรี ที่เรียกว่า Didactic Apparatus มีชื่อเสียงมาก

มอนเตสซอรี เชื่อว่าเด็กปฐมวัยชอบความมีระเบียบ มอนเตสซอรีจึงเน้นการเตรียมการสอนของครูให้เป็นตามขั้นตอน

การสอนของมอนเตสซอรีจะเน้นการเรียนรู้เป็นรายบุคคล โดยเด็กจะฝึกกระทำกับอุปกรณ์ที่เตรียมไว้เป็นรายบุคคล แต่การแนะนำการใช้จะเริ่มจากกลุ่มเล็ก ๆ ก่อน นอกจากนี้มอนเตสซอรีเน้นการที่ให้เด็กเลือกทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองเพื่อเป็นการฝึกการคิดริเริ่มด้วยตนเองและความสามารถในการสำรวจตนเองได้ (Individual Initiative and Self Direction)

มอนเตสซอรีเชื่อว่าเด็กที่มีจิตที่อยากรู้ อยากรู้ทำได้ เพราะฉะนั้นอุปกรณ์การสอนของมอนเตสซอรีจะเปิดโอกาสให้เด็กฝึกทำ ลองผิดลองถูก ไม่กลัวผิด กล้าเสี่ยง และเมื่อเด็กทำได้ เด็กจะรู้สึกพอใจและเป็นรางวัลภายในตนเอง การสอนของมอนเตสซอรี จะไม่มีการให้คะแนนให้ดาว ซึ่งเป็นสิ่งเร้าภายนอก แต่ให้เด็กรู้สึกภูมิใจที่ทำได้

มอนเตสซอรีไม่เน้นบทบาทเรื่องการสอนของครู แต่เน้นบทบาทในการสังเกตอำนวยความสะดวก จัดอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับเด็ก จะช่วยเด็กก็ต้องช่วยชนิดทำให้เด็กได้ช่วยตัวเองได้

มอสเตสซอร์รี่มีความเชื่อมั่นที่ต้นตอจะเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยมาก ถึงกับกล่าวว่าเด็กที่มีปัญหาต่าง ๆ เช่น คือ ชน อยู่ไม่สุข ก้าวร้าว นั้น เป็นเพราะเด็กไม่มีโอกาสได้ทำในสิ่งที่เด็กต้องการ คือ การได้เคลื่อนไหว การฝึกประสาทสัมผัส ความภาคภูมิใจที่ได้ทำ เมื่อเด็กไม่มีโอกาสทำตามธรรมชาติของเด็ก เด็กจะมีกิริยาก้าวร้าว หรือมีปัญหาต่าง ๆ มอสเตสซอร์รี่เชื่อว่า จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความต้องการทางจิตที่จะเรียนรู้ของเด็ก แล้วเด็กจะไม่มีปัญหาทางวินัยเลย และจะเติบโตเป็นบุคคลที่มีความมั่นคงทางจิตใจ พึ่งตนเองได้ และเป็นประโยชน์ต่อสังคม

3. หลักสูตรแบบยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child Center)

คือ การเรียนการสอนแบบยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ยึดเด็กเป็นสำคัญ ซึ่งแนวคิดอื่น ๆ เช่น การสอนภาษาแบบองค์รวม (Whole Language) การสอนแบบโครงการ (Project Approach) ฯลฯ ก็จัดว่าเป็นแนวคิดแบบยึดเด็กเป็นศูนย์กลางด้วย เนื่องจากเป็นการเรียนที่ยึดตัวเด็กเป็นสำคัญ รูปแบบการเรียนแบบนี้ไม่ใช่จะยึดตัวเด็กเป็นสำคัญ โดยเข้าใจผิดคิดว่าทุกอย่างต้องขึ้นอยู่กับเด็กหมด แต่ตัวคุณครูเองต้องมองหลักสูตรด้วยว่า หลักสูตรต้องการให้เด็กมีลักษณะอย่างไร เช่น ให้เขาสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ หรือในด้านร่างกาย การรู้จักคิดแก้ปัญหา ฯลฯ ครูต้องมีแนวปฏิบัติที่เหมาะสมกับการพัฒนาเด็ก จัดการเรียนการสอนที่ดูตามวัย กับพัฒนาการ อย่างเช่น เด็ก 3 ขวบ กับเด็ก 6 ขวบ มีความสามารถ มีพัฒนาการที่ต่างกันไป เด็กควรจะได้มีการใช้มือและประสาทสัมผัสทั้ง 5 ให้มาก เมื่อหลักยึดเช่นนี้ การจัดสื่อสำหรับเด็กในแต่ละวัยจึงต่างกันไปด้วย ควรดูสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของเด็กในการจัดการเรียนการสอน สื่อที่ใช้จะต้องมีลักษณะที่หลากหลายเหมาะสมตามวัยตามพัฒนาการของเด็ก คำนี้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้เด็กมีโอกาสเลือกตามความสนใจตามความสามารถ ในการยึดเด็กเป็นสำคัญนั้น ไม่ใช่เพียงแต่ว่าเรียนแบบตามใจเด็ก ครูเองต้องมีหลักในการจัดด้วย ต้องเป็นฝ่ายที่มีส่วนริเริ่มบ้าง เพื่อให้สมดุลกันทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งในส่วนของเด็กและส่วนของครูที่ต้องการพัฒนาเด็กให้ได้ตามเป้าหมาย

4. หลักสูตรเปิด (Open Structures Integrated Learning)

หลักสูตรเปิดเป็นหลักสูตรที่มีความเชื่อว่า มนุษย์ไม่ว่าผู้ใหญ่ หรือเด็กจะทำหน้าที่ที่ดีที่สุด ถ้าเขาได้รับผิชอบและมีภาวะสร้างสรรค์ หากได้รับการกระตุ้นเร้า ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ เด็กจะมีความสามารถยิ่งขึ้น และแก้ปัญหาได้ จุดประสงค์ของหลักสูตรเน้นพัฒนาการคิด การแก้ปัญหา สร้างความพยายามและความคิดสร้างสรรค์ การจัดการเรียนการสอนจะเน้นกิจกรรมสร้างสรรค์ ซึ่งครูจะต้องใช้ขั้นตอนการเรียนการสอนและเทคนิคการจูงใจ ที่จะทำให้เด็กพัฒนาสมรรถนะได้สูงสุด รูปแบบของหลักสูตรนี้ยังสนับสนุนการเรียนรู้ด้านศิลปะ ดนตรี เกม การทดลอง ภาษา การคิดและการพัฒนามโนทัศน์ด้วย ครูจะเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กดำเนินกิจกรรมและสร้างเสริมประสบการณ์สัมผัสกิจกรรมนี้ จัดมีทั้งชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน การจัดกลุ่มหลักสูตร

สรุปได้ว่า รูปแบบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมีหลายรูปแบบ แตกต่างกันตามปรัชญา จะถือเป็นต้นแบบ เป็นแนวทางได้ ผู้บริหารควรนำรูปแบบมาบูรณาการให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

อรันท์ นิมนุช (2550 : 13-14) ได้กล่าวถึง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยยึดหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมการพัฒนาหลักสูตร พิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่ และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับ ต้องมีความหมายกับตัวเด็ก เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาสและเด็กพิเศษ ได้พัฒนา รวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและภาษาของเด็ก พัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุข ในปัจจุบันมิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ผู้สอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ในที่ที่สะดวก ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย ไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย ให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่นเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง และโลกที่เด็กอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ดังนั้นสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนจึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคน จะเรียนรู้ร่วมกับคนอื่นในสังคม และสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก ผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาการเด็กอย่างมาก ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้ หรือสั่งให้เด็กทำมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์และจัดกิจกรรม ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กที่ผู้สอนและเด็กมีส่วนร่วมที่จะริเริ่ม ทั้ง 2 ฝ่าย โดยผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุน ชี้แนะ และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำ เรียนรู้ และค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้นผู้สอนจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบก่อน เพื่อจะได้วางแผน สร้างสภาพแวดล้อม และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ผู้สอนต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุง ใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเด็ก

4. การบูรณาการการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยยึดหลักการที่ว่า หนึ่งความคิด เด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะ และหลายประสบการณ์สำคัญ ดังนั้นเป็นหน้าที่ของผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ ในแต่ละวันให้เด็กเรียนรู้ ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลาย ประสบการณ์สำคัญอย่างเหมาะสมกับวันและพัฒนาการ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แกนกลางที่กำหนดไว้

5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินเด็กปฐมวัยยึดวิธีการ การสังเกตเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนจะต้องสังเกต และประเมินทั้งการสอนของตนและพัฒนาการเรียนรู้ ของเด็กว่าได้บรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการ จากข้อมูลเชิงบรรยาย จากการรวบรวมผลงาน การแสดงออกในสภาพที่เป็นจริง ข้อมูลจากครอบครัว ของเด็ก ตลอดจนการที่เด็กประเมินตนเองหรือผลงานสามารถบอกได้ว่า เด็กเกิดการเรียนรู้และ มีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการจะช่วยผู้สอนในการวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่ให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เด็ก และขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้อีกด้วย

6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา ผู้สอน พ่อแม่ และผู้ปกครองของเด็กจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกัน รับผิดชอบ หรือถือเป็นหุ้นส่วนที่จะต้องช่วยกันพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน ดังนั้น ผู้สอนจึงมิใช่จะแลกเปลี่ยนความรู้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเท่านั้น แต่จะต้องให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย ทั้งนี้มิได้หมายความว่าให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นผู้กำหนดเนื้อหาหลักสูตรตามความต้องการ โดยไม่คำนึงถึงการจัดที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545 : 8-10) กล่าวว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาที่มุ่งเน้น การส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้เต็มศักยภาพ ลักษณะและรูปแบบของการจัดควรมีจุดประสงค์สำคัญ 10 ด้าน ดังนี้

1. สร้างเสริมการเจริญเติบโตอย่างอิสระ หมายถึง เปิดโอกาสให้เด็กใช้ความคิด ความสามารถเป็นของตนเอง ผู้ใหญ่เป็นเพียงผู้สนับสนุนเด็กด้วยการให้ประสบการณ์ ให้คำแนะนำ วางแผนการสอน เตรียมสื่อวัสดุที่เอื้อให้เด็กได้เรียนรู้ ได้คิด ได้เลือกและทำด้วยตนเอง เน้นให้เด็ก ได้พัฒนาได้เต็มศักยภาพ เรียนรู้การช่วยเหลือตนเอง อย่างน้อยในกิจวัตรประจำวันและรู้จัก การแก้ปัญหา

2. เรียนรู้การแบ่งปันและการให้ความรัก เด็กปฐมวัยเป็นวัยเน้นตนเองเป็นศูนย์กลางรักตนเอง ครูต้องสอนให้เด็กเรียนรู้การให้ การแบ่งปันและการรักบุคคลอื่นนอกครอบครัว สร้างเด็กให้รู้สึกมั่นใจ ให้เด็กเรียนรู้การเล่นและการทำงานกับเพื่อน เพื่อความเข้าใจการแบ่งปัน
3. เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น เมื่อเด็กต้องออกจากสิ่งแวดล้อมที่บ้านมาอยู่กับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ครูต้องจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้สึกที่ดีและมีความสุข เด็กควรได้เรียนรู้การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น
4. พัฒนาการควบคุมตนเอง ครูต้องสอนให้เด็กเรียนรู้การควบคุมวินัยในตนเอง รู้จักนำตนเอง หรือกำกับตนเอง ด้วยการอธิบายเหตุผล จัดประสบการณ์ให้เด็กฝึกการตัดสินใจและสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเป็นการพัฒนาและสร้างความฉลาดทางอารมณ์ให้กับเด็ก
5. เรียนรู้บทบาทความเป็นคน เด็กต้องได้รับการสอนและประสบการณ์เรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับชุมชนและสังคม ไม่ใช่เฉพาะแต่ครอบครัวของตนเอง
6. เรียนรู้ที่จะเข้าใจร่างกายตนเอง ประเด็นนี้สำคัญมาก เพราะการเรียนรู้และเข้าใจร่างกายตนเอง หมายถึง การสร้างให้เด็กรู้จักดูแลสุขภาพตนเอง ป้องกันโรคติดต่อ แผนการสอนของครูต้องเอื้อต่อการส่งเสริมร่างกายให้แข็งแรง
7. เรียนรู้การพัฒนาทักษะกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก การสอนต้องกระตุ้นให้เด็กใช้ทักษะของกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก
8. เรียนรู้และเข้าใจข้อกำหนดของโลกภายนอก การมาโรงเรียนเป็นการขยายโลกของเด็กจากครอบครัว ซึ่งมีเงื่อนไขและความแตกต่างกัน ครูต้องพัฒนาความฉลาดที่จะให้เด็กเรียนรู้โลก ด้วยการกระตุ้นให้เด็กเกิดความอยากเรียนรู้ ใช้เหตุผล เพื่อความเข้าใจผู้อื่น เข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อม
9. เรียนรู้หนังสือเพื่อเข้าใจโลกใหม่และผู้อื่น ภาษาเป็นสิ่งที่ช่วยเด็กให้รู้หนังสือ รู้สิ่งแวดล้อม เกิดมโนทัศน์ใหม่ ๆ เกิดความคิดใหม่ ๆ ครูต้องสอนให้เด็กรู้จักใช้ภาษาในการสื่อสารกันคว่า ครูต้องวางแผนการสอนการเรียนรู้หนังสือให้กับเด็ก ทำให้เด็กอ่านออกเขียนได้
10. พัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อโลกภายนอก พ่อแม่และครูควรเป็นผู้สร้างอ้อมนทัศน์ และความ รู้สึกที่ดีให้แก่เด็กด้วยการจัดประสบการณ์ที่ดี และมีความสุขทั้งบ้านและโรงเรียน

จากแนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยที่สำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กที่มีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ดีให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ด้วยตัวเด็กเองในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระ เอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมบูรณาการให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน โดยถือว่าการเล่นอย่างมีจุดหมายหมาย เป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก และแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อม ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 3-43) ได้กล่าวถึง ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย หลักการ จุดหมาย หรือมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ระยะเวลา สาระการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ การประเมินพัฒนาการ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 กล่าวไว้ว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคม – วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

2. หลักการ

หลักการภายในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 กล่าวไว้ว่า เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อกับแม่

2.1 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท

2.2 ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรม

2.3 พัฒนาเด็กโดยองค์ร่วมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย

2.4 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

2.5 ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

3. จุดหมาย

หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล มีจุดมุ่งหมายให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงกำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้

3.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี

3.2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

- 3.3 มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
  - 3.4 มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม
  - 3.5 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวและรักการออกกำลังกาย
  - 3.6 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
  - 3.7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
  - 3.8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
- ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 3.9 มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
  - 3.10 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
  - 3.11 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

4. คุณลักษณะตามวัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 32-35) กล่าวถึงคุณลักษณะตามวัยว่าเป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้น ๆ ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3 – 5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปช่วยในการพัฒนาเด็กให้เต็มตามความสามารถและศักยภาพ พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุอาจเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และการพัฒนาจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ถ้าสังเกตพบว่าเด็กไม่มีความก้าวหน้าอย่างชัดเจน ต้องพาเด็กไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญหรือแพทย์ เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขได้ทันเวลาที่

5. โครงสร้างของหลักสูตร

สุธีรักษ์ ทรงมุสิก (2547 : 25-33) กล่าวถึงโครงสร้างของหลักสูตรไว้ว่า การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมายที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา จึงกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

5.1 การจัดชั้นหรือกลุ่มเด็กให้ยึดอายุเป็นหลัก และอาจเรียกชื่อแตกต่างกันไปตามหน่วยงาน รับผิดชอบดูแล เช่น กลุ่มเด็กที่มีอายุ 3 ปี อาจเรียกชื่อ อนุบาล 1 กลุ่มเด็กที่มีอายุ 4 ปี อาจเรียกชื่ออนุบาล 2 กลุ่มเด็กที่มีอายุ 5 ปี อาจเรียกชื่อ อนุบาล 3 หรือเด็กเล็ก

5.2 ระยะเวลาเรียน ใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก 1 – 3 ปี การศึกษาโดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้ารับการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา

5.3 สารการเรียนรู้ สารการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ทั้งสองส่วนใช้เป็นสื่อกลาง

ในการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยผู้สอนหรือผู้จัดการศึกษาอาจจัดในรูปแบบหน่วยการสอนแบบบูรณาการ หรือเลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย รวมทั้งต้องสอดคล้องกับปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

5.3.1 ประสบการณ์สำคัญ จะช่วยอธิบายให้ผู้สอนเข้าใจว่าเด็กปฐมวัยต้องทำอะไร เรียนรู้อะไรต่าง ๆ รอบตัวอย่างไร และทุกประสบการณ์มีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็ก ช่วยแนะผู้สอนในการสังเกต สนับสนุน และวางแผนการจัดกิจกรรมให้เด็ก ประสบการณ์สำคัญที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมีความสำคัญต่อการสร้างองค์ความรู้ของเด็ก ตัวอย่างเช่น เด็กเข้าใจความหมายของพื้นที่ ระยะเวลา ประสบการณ์สำคัญ การบรรจุและเทออก ดังนั้นผู้สอนจึงวางแผนจัดกิจกรรมให้เด็กเล่นบรรจุทราย/น้ำ ลงในภาชนะหรือถ่ายเททราย/น้ำ ออกจากภาชนะต่าง ๆ ขณะเล่นทราย เล่นน้ำ เด็กจะเรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญซ้ำแล้วซ้ำอีก มีการปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของผู้ใหญ่ และเด็กอื่น ๆ ฯลฯ ผู้สอนที่เข้าใจและเห็นความสำคัญจะยึดประสบการณ์สำคัญเป็นเสมือนเครื่องมือสำหรับการสังเกตพัฒนาการเด็ก แปลการกระทำของเด็ก ช่วยตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสื่อและช่วยวางแผนกิจกรรมในแต่ละวัน ประสบการณ์สำคัญสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี จะครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ

- 1) ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสดูแลสุขภาพและอนามัย รักษาความปลอดภัย พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก
  - 2) ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกที่เหมาะสมกับวัย มีความสุข ร่าเริง แจ่มใส ได้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สุนทรียภาพ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง ขณะปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ
  - 3) ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัว จากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม เช่น การเล่น การทำงานกับผู้อื่น การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การแก้ปัญหา ข้อขัดแย้งต่าง ๆ
  - 4) ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า ผ่านการคิด การใช้ภาษา การสังเกต การจำแนก และเปรียบเทียบ จำนวน มิติสัมพันธ์ (พื้นที่/ระยะ) และเวลา
- สรุปได้ว่า ประสบการณ์สำคัญทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา เป็นสิ่งที่สถานศึกษาต้องกำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา

ปฐมวัย เพื่อยึดเป็นเครื่องมือในการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้ปฏิบัติตามความเหมาะสมกับวัย และ การพัฒนาการของแต่ละบุคคล

5.3.2 สารที่ควรเรียนรู้ สารในส่วนนี้กำหนดเฉพาะหัวข้อไม่มีรายละเอียด ทั้งนี้เพื่อประสงค์จะให้ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเอง ให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ ความสนใจของเด็ก อาจยืดหยุ่นเนื้อหาโดยคำนึงถึงประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก ผู้สอนสามารถนำสารที่ควรเรียนรู้มาบูรณาการ จัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ง่ายต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้ มิได้ประสงค์ให้เด็กท่องจำเนื้อหา แต่ต้องการให้เด็กเกิดแนวคิดหลักจากนำสาระการเรียนรู้ นั้น มาจัดประสบการณ์ให้เด็กเพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้สารที่ควรเรียนรู้อยังเป็น แนวทางช่วยผู้สอนกำหนดรายละเอียดและความยากง่ายของเนื้อหาให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก สารที่ควรเรียนรู้ประกอบด้วย เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก ดังนี้

1) เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรรู้จักชื่อ นามสกุล รูปร่าง หน้าตาของตน รู้จักอวัยวะต่าง ๆ และวิธีระมัดระวังร่างกายให้สะอาด ปลอดภัย มีสุขอนามัยที่ดี เรียนรู้ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองคนเดียวหรือกับผู้อื่น ตลอดจนเรียนรู้ที่แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และแสดงมารยาทที่ดี ทั้งนี้เมื่อเด็กมีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตนเองแล้ว เด็กควรจะเกิดแนวคิดดังนี้

(1) ฉันมีชื่อตั้งแต่เกิด ฉันมีเสียง รูปร่างหน้าตาไม่เหมือนใคร ฉันภูมิใจ ที่เป็นตัวฉันเอง เป็นคนไทยที่ดี มีมารยาท มีวินัย รู้จักแบ่งปัน ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น แต่งตัว แปรงฟัน รับประทานอาหาร ฯลฯ

(2) ฉันมีอวัยวะต่าง ๆ เช่น ตา หู จมูก ปาก ขา มือ ผม นิ้วมือ นิ้วเท้า ฯลฯ และฉันรู้จักวิธีรักษาร่างกายให้สะอาด ปลอดภัย มีสุขภาพดี

(3) ฉันต้องรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ออกกำลังกายและพักผ่อน เพื่อให้ร่างกายเจริญเติบโต

(4) ฉันเรียนรู้ข้อตกลงต่าง ๆ รู้ระมัดระวังรักษาความปลอดภัยของตนเอง และผู้อื่นเมื่อทำงาน เล่นคนเดียว และเล่นกับผู้อื่น

(5) ฉันอาจรู้สึกดีใจ เสียใจ โกรธ เหนื่อย หรืออื่น ๆ แต่ฉันเรียนรู้ที่จะ แสดงความรู้สึกในทางที่ดี และเมื่อฉันแสดงความคิดเห็น หรือทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความคิดของตนเอง แสดงว่าฉันมีความคิดสร้างสรรค์ ความคิดของฉันเป็นสิ่งสำคัญ แต่คนอื่นก็มีความคิดที่ดีเหมือนฉัน เช่นกัน

2) เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควร ได้มีโอกาสรู้จัก และรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน รวมทั้งบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องกับ

หรือมีโอกาสใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้เมื่อเด็กมีโอกาสเรียนรู้แล้ว เด็กควรเกิดแนวคิด ดังนี้

(1) ทุกคนในครอบครัวของฉันเป็นบุคคลสำคัญ ต้องการที่อยู่อาศัย อาหาร เสื้อผ้า และยารักษาโรค รวมทั้งต้องการความรัก ความเอื้ออาทร ช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกัน ช่วยกันทำงานและปฏิบัติตามข้อตกลงภายในครอบครัว ฉันต้องเคารพ เชื่อฟังพ่อแม่และผู้ใหญ่ ในครอบครัว ปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกาลเทศะ ครอบครัวของฉันมีวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันเกิด ของบุคคลในครอบครัว วันทำบุญบ้าน ฯลฯ ฉันภูมิใจในครอบครัวของฉัน

(2) สถานศึกษาของฉันมีชื่อ เป็นสถานที่ที่เด็ก ๆ มาทำกิจการร่วมกัน และทำให้ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มากมาย สถานที่ศึกษาของฉันมีคนอยู่ร่วมกันหลายคน ทุกคนมีหน้าที่ รับผิดชอบปฏิบัติตามกฎระเบียบ ช่วยกันรักษาความสะอาดและทรัพย์สินของสถานศึกษา ส่วนครูรักฉันและเอาใจใส่ดูแลเด็กทุกคน เวลาทำกิจกรรมฉันและเพื่อนจะช่วยกันคิด ช่วยกันทำ รับฟังความคิดเห็น และรับรู้ความรู้สึกซึ่งกันและกัน

(3) ห้องถิ่นของฉันมีสถานที่ บุคคล แหล่งวิทยากร แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่สำคัญ คนในห้องถิ่นที่ฉันอาศัยอยู่มีอาชีพที่หลากหลาย เช่น ครู แพทย์ ทหาร ตำรวจ ช่างนา ช่างสวน พ่อค้า แม่ค้า ฯลฯ ห้องถิ่นของฉันมีวันสำคัญของตนเอง ซึ่งจะมีการปฏิบัติกิจกรรมที่แตกต่างกันไป

(4) ฉันเป็นคนไทย ให้ความสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีหลายอย่าง ฉันและเพื่อนนับถือศาสนา หรือมีความเชื่อ ที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันได้ ศาสนาทุกศาสนาสอนให้ทุกคนเป็นคนดี ฉันภูมิใจที่ฉันเป็นคนไทย

3) ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรจะได้รู้จักสิ่งมีชีวิต เป็นต้นไม้ ดอกไม้ สัตว์ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของโลกที่แวดล้อมไปด้วยธรรมชาติ เช่น ฤดูกาล กลางวัน กลางคืน ฯลฯ แนวคิดที่ควรให้เกิดหลังจากเด็กเรียนรู้ธรรมชาติรอบตัว มีดังนี้

(1) ธรรมชาติรอบตัวนั้นมีทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต สิ่งมีชีวิต ต้องการน้ำและอาหารเพื่อเจริญเติบโต สามารถปรับตัวให้เข้ากับลักษณะอากาศ ฤดูกาล และยังต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน สำหรับสิ่งไม่มีชีวิต เช่น น้ำ หิน ดิน ทราช ฯลฯ มีรูปร่างสี ประโยชน์และโทษ ต่างกัน

(2) ลักษณะอากาศรอบตัวแต่ละวันอาจเหมือนหรือแตกต่างกันได้ บางครั้งฉันทายลักษณะอากาศได้จากสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เช่น เมฆ ท้องฟ้า ลม ฯลฯ ในเวลากลางวัน เป็นช่วงเวลาที่ดวงอาทิตย์ขึ้นจนดวงอาทิตย์ตก คนส่วนใหญ่จะตื่นและทำงาน ส่วนฉันไปโรงเรียน หรือเล่น เวลากลางคืนเป็นช่วงเวลาที่ดวงอาทิตย์ตกจนดวงอาทิตย์ขึ้น ฉันและคนส่วนใหญ่จะนอนพักผ่อนตอนกลางคืน

(3) สิ่งแวดล้อมธรรมชาติรอบตัวฉัน เช่น ต้นไม้ สัตว์ น้ำ ดิน หิน ทราย อากาศ ฯลฯ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตต้องได้รับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นรอบ ๆ ตัวฉัน เช่น บ้านอยู่อาศัย ถนนหนทาง สวนสาธารณะ สถานที่ต่าง ๆ ฯลฯ เป็นสิ่งที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันทุกคน รวมทั้งตัวฉันช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและรักษาธรรมชาติสมบัติโดยไม่ทำลายและบำรุงรักษาให้ดีขึ้นได้

4) สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรจะได้รู้จักสิ่งของเครื่องใช้ยานพาหนะและการสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันของเด็ก ทั้งนี้เมื่อเด็กมีโอกาสเรียนรู้แล้วเด็กควรเกิดแนวคิดดังนี้

(1) สิ่งต่าง ๆ รอบตัวฉัน ส่วนใหญ่มีสี ยกเว้นกระจกใส พลาสติก น้ำบริสุทธิ์ อากาศบริสุทธิ์ ฉันเห็นสิ่งต่าง ๆ ด้วยตา แสงสว่างช่วยให้ฉันมองเห็นสี สีมีอยู่ทุกหนทุกแห่งที่ฉันสามารถเห็น ตามดอกไม้ เสื้อผ้า อาหาร รถยนต์ และอื่น ๆ สีที่ฉันเห็นมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น แดง เหลือง น้ำเงิน ฯลฯ สีแต่ละสีทำให้เกิดความรู้สึกที่ต่างกัน สีบางสีสามารถใช้เป็นสัญญาณหรือสัญลักษณ์สื่อสารกันได้

(2) การนับสิ่งต่าง ๆ ทำให้ฉันรู้จำนวนนับนั้นเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ ฉันเปรียบเทียบสิ่งของต่าง ๆ ขนาด จำนวน น้ำหนัก และจัดเรียงสิ่งของต่าง ๆ ตามขนาด ตำแหน่ง ลักษณะที่ตั้งไว้

(3) คนเราใช้ตัวเลขในชีวิตประจำวัน เช่น เงิน โทรศัพท์ บ้านเลขที่ ฯลฯ ฉันรวบรวมข้อมูลง่าย ๆ นำมาถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ โดยนำเสนอด้วยรูปภาพ แผนภูมิ แผนผัง แผนที่ ฯลฯ

(4) สิ่งที่ช่วยฉันในการชั่ง ตวง วัด มีหลายอย่าง เช่น เครื่องชั่ง ไม้บรรทัด สายวัด ถ้วยตวง ช้อนตวง เข็มนาฬิกา สิ่งของอื่น ๆ บางอย่างฉันอาจคาดคะเนหรือกะประมาณ

(5) เครื่องมือ เครื่องใช้มีหลายชนิดและหลายประเภท เช่น เครื่องใช้ในการทำสวน การก่อสร้าง เครื่องใช้ภายในบ้าน ฯลฯ คนเราใช้เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงาน แต่ขณะเดียวกันต้องระมัดระวังในเวลาใช้ เพราะอาจเกิดอันตรายและเกิดความเสียหายได้ ถ้าใช้ผิดวิธีหรือใช้ผิดประเภท เมื่อใช้แล้วควรทำความสะอาดและเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย

(6) ฉันเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งได้ด้วยการเดินหรือใช้ยานพาหนะบางอย่างที่ฉันเห็นเคลื่อนที่ได้โดยการใช้เครื่องยนต์ ลม ไฟฟ้า หรือคนเป็นผู้ทำให้เคลื่อนที่ คนเราเดินทางหรือขนส่งได้ทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ พาหนะที่ใช้เดินทาง เช่น รถยนต์ รถไฟ เครื่องบิน ฯลฯ ผู้ขับขี่จะต้องได้รับใบอนุญาตขับขี่และทำตามกฎหมายจราจรเพื่อความปลอดภัย

ของทุกคน และมันต้องเดินบนทางเท้า ข้ามถนนบนทางม้าลาย สะพานลอย หรือตรงที่มีสัญญาณไฟ เพื่อความปลอดภัยและต้องระมัดระวังเวลาข้าม

(7) มันติดต่อสื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ ได้หลายวิธี เช่น โดยการไปมาหาสู่ โทรศัพท์ โทรเลข จดหมาย จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ และมันทราบข่าวเคลื่อนไหวต่าง ๆ รอบตัว โดยการสนทนา ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ และอ่านหนังสือ หนังสือเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด มากขึ้น มันใช้ภาษาทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน เพื่อความหมายในชีวิตประจำวัน

สรุปได้ว่า สารที่ควรรู้มี 4 เรื่อง คือ 1) เรื่องเกี่ยวกับตัวเด็ก 2) เรื่องเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก 3) เรื่องธรรมชาติรอบตัว และ 4) เรื่องสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เรื่องเหล่านี้ เป็นสิ่งที่ครูผู้สอนต้องนำมาบูรณาการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กได้เกิดแนวคิดหลังจากเรียนในเรื่องนั้น ๆ เช่น เรียนรู้ในเรื่องสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก หลังจากเรียน หลังจากฝึกประสบการณ์จบแล้ว เด็กเกิดแนวคิด ได้ตามวัตถุประสงค์ในเรื่องสิ่งรอบตัว

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำคู่มือการจัดการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เพื่อให้ผู้บริหาร นำไปเป็นแนวทางดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงาน และสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน กำหนดจุดหมายของหลักสูตรที่มุ่งให้เด็กมีการพัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างเหมาะสมกับวัยความสามารถและความแตกต่าง ของบุคคล เพื่อพัฒนาเด็กให้เกิดความสุขในการเรียนรู้ เกิดทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต รวมทั้ง การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่เด็ก

ภารกิจในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

สุภาพร แพรวงพนิต (2550 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) กล่าวว่า การบริหารหลักสูตร เป็นการนำ กระบวนการบริหารมาใช้ในขั้นตอนการวางแผนหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ ตลอดจน การประเมินผลหลักสูตร ซึ่งการบริหารหลักสูตรใด ๆ ให้มีประสิทธิภาพต้องอาศัยบุคคลที่เกี่ยวข้อง ร่วมมือกัน แต่สิ่งที่สำคัญประการหนึ่งที่ผู้บริหารหลักสูตรควรคำนึงถึงคือ การเตรียมครูผู้สอน เพราะว่าการครูผู้สอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยให้การใช้หลักสูตรนั้นบรรลุเจตนารมณ์ ของหลักสูตร

นิรบล มีนาเสียว (2548 : 48-49) กล่าวถึงภารกิจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย จะต้องสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ บริบทของท้องถิ่น ชุมชน และปรับเปลี่ยน ให้สอดคล้องกับธรรมชาติ ความสนใจและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีขั้นตอนการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบันและปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร การจัดประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ สื่อและแหล่งเรียนรู้
3. การตรวจสอบหลักสูตร โดยประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร ประเมินผลระหว่างใช้หลักสูตรเพื่อตรวจสอบว่านำไปใช้ได้ดีเพียงใดและประเมินหลังใช้หลักสูตรเพื่อสรุปผลหลักสูตรและนำข้อมูลไปปรับปรุงให้ดีขึ้น

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 7-11) ได้กำหนดภารกิจของสถานศึกษาในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาไว้ 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

ผู้บริหารและครูผู้สอน ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ดังนี้

1.1 สร้างความตระหนักให้แก่บุคลากร ได้แก่ คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อให้ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยมีแนวทางดำเนินการคือ

1.1.1 จัดทำเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับความรู้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ให้ทุกฝ่ายรับทราบ

1.1.2 ประชุมชี้แจง / ประชุมปฏิบัติการ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

1.1.3 ศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่มีชื่อเสียง

1.2 พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยมีแนวทางดำเนินการ คือ

1.2.1 ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและเอกสารประกอบหลักสูตร

1.2.2 ศึกษานโยบายและแผนการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติ

1.2.3 ศึกษาสภาพปัจจุบันหรือปัญหา และความต้องการของบุคลากร

1.2.4 จัดอบรม สัมมนา หรือฝึกปฏิบัติตามความต้องการของบุคลากร

1.2.5 สร้างเครือข่ายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

1.3 ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการอื่น ๆ ตามความจำเป็น เช่น แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู บุคลากรในโรงเรียน โดยมีแนวทางดำเนินการ คือ

1.4 จัดทำระบบสารสนเทศของสถานศึกษา โดยมีแนวทางดำเนินการ คือ

1.4.1 รวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ เช่น บุคลากร งบประมาณ อาคาร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้ปกครอง เป็นต้น

1.4.2 นำข้อมูลมาจัดทำให้เป็นระบบ สามารถเรียกใช้งานได้

1.5 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือธรรมนูญโรงเรียน โดยมีแนวทางดำเนินการ คือ

1.5.1 กำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ เป้าหมาย ภารกิจ งาน กิจกรรม/โครงการ ของสถานศึกษา

1.5.2 จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในช่วงระยะเวลาที่กำหนดในแผนพัฒนา โดยกำหนดเป็นแผนพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

1.6 ประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง สถานศึกษา โดยการจัดให้มีประชาสัมพันธ์โดยวิธีการที่หลากหลาย เช่น ป้ายนิเทศ แผ่นพับ จดหมาย ข่าว สื่อมวลชนท้องถิ่น โสมเพจ อินเทอร์เน็ต สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นิทรรศการ รวมทั้งผู้บริหาร และคณะครูออกไปเยี่ยมพบปะประชาชนและผู้ปกครอง

สรุปด้านการเตรียมความพร้อม สถานศึกษาสร้างความตระหนักโดยการอบรม ประชุมชี้แจงให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจและเห็นความสำคัญ ความจำเป็นที่ต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจากบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก ที่ให้การสนับสนุน ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายรับทราบข้อมูลอย่างทั่วถึง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อการพัฒนาสถานศึกษา

2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ภารกิจที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษาต้องดำเนินการ คือ

2.1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียน นโยบาย เป้าหมาย ของการศึกษา

2.2 กำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

- 2.3 กำหนดจุดหมายของหลักสูตร
- 2.4 กำหนดระยะเวลาเรียน (อนุบาล 1 – อนุบาล 3)
- 2.5 กำหนดสาระการเรียนรู้รายปี / รายชั้น
- 2.6 กำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์
- 2.7 กำหนดการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้
- 2.8 กำหนดสื่อและแหล่งการเรียนรู้
- 2.9 กำหนดแนวทางการประเมินพัฒนาการ
- 2.10 กำหนดแนวทางการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ โดยมีแนวทางดำเนินการ

คือ

2.10.1 ศึกษาทำความเข้าใจเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและเอกสารหลักสูตรอื่น รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

2.10.2 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยระบุ ปรัชญา วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็ก สาระการเรียนรู้รายปี/รายชั้น การจัดประสบการณ์การเรียนการสอน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

สรุปด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษารวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรนำไปศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็ก โครงสร้างเวลาเรียน สาระการเรียนรู้รายปี/รายชั้น สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ การจัดทำแผน การจัดประสบการณ์ตามแนวทางหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ตามความต้องการของชุมชนและสถานศึกษาที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

3. การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

- 3.1 วางแผนประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษา
- 3.2 วางแผนการอบรมบุคลากรในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้
- 3.3 แต่งตั้งคณะทำงาน
- 3.4 ดำเนินการตามแผน

3.5 กำกับติดตามผลการดำเนินงาน โดยมีแนวทางดำเนินการ คือ กำหนดวิธีการประชาสัมพันธ์

3.5.1 อบรมบุคลากร

3.5.2 แต่งตั้งผู้รับผิดชอบ กำหนดขอบข่ายหน้าที่

สรุปด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษามีแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานที่แสดงถึงกระบวนการ วิธีการ ระยะเวลา การประชาสัมพันธ์ การอบรมบุคลากร การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ การกำกับติดตามผลการดำเนินงาน เป็นต้น

4. การนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ

การดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาลงสู่การปฏิบัติ มีขั้นตอนดังนี้

4.1 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา

4.2 กำหนดการจัดประสบการณ์ตลอดปีจากสาระการเรียนรู้รายปี/รายชั้นหรือหน่วยการเรียนรู้

4.3 กำหนดตารางกิจกรรมประจำวัน

4.4 จัดทำแผนการจัดประสบการณ์

4.5 จัดประสบการณ์

โดยมีแนวทางดำเนินการ คือ ให้ศึกษาเอกสารคู่มือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

สรุปด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาได้ดำเนินการตามแผนการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ โดยมีผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรมทุกฝ่าย มีอิสระและมีความพึงพอใจในผลงาน

5. การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ต้องทำอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง/พัฒนาได้ โดยมีแนวทางดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล

5.1 ประชุมชี้แจงให้บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง รับทราบระบบการนิเทศ กำกับติดตามผลการประเมิน

5.2 กำหนดเครื่องมือในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ผลการประเมิน

5.3 บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการกำกับ ติดตาม ผลการประเมิน การนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ

สรุปด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล สถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลอย่างเป็นระบบ มีวิธีการ เครื่องมือในการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างชัดเจนมีการบันทึกข้อมูลการนิเทศ แนวทางการปรับปรุงพัฒนาและมีการชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องทราบผลการนิเทศติดตามและ

ประเมินผล ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาได้

6. การสรุปผลการดำเนินงาน

สถานศึกษานำผลการดำเนินงาน และเขียนรายงานที่สามารถนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งมีแนวทางดำเนินการ คือ

6.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล

6.2 รายงานผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานและข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงและพัฒนา

สรุปได้ว่า การสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ต้องมีเอกสารผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาเป็นรูปธรรม

7. การปรับปรุงพัฒนา

สถานศึกษานำผลการดำเนินงาน ปัญหา และข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร และปรับปรุง/พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการประชุมชี้แจงให้บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ

วาริรัตน์ แก้วอุไร (ออนไลน์. 2550) การพัฒนาหลักสูตร ได้กล่าวถึง ภารกิจที่ 7 การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรไว้ ดังนี้

7.1 สถานศึกษานำผลการดำเนินการ รวมทั้งปัญหา/ข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

7.2 สถานศึกษาดำเนินการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปด้านการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษามีการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน โดยประชุมชี้แจงเพื่อรับทราบผลการดำเนินงานและมีการวางแผน พัฒนาการดำเนินงานร่วมกัน โดยประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายและใช้หลักการมีส่วนร่วม

รายละเอียดการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยนั้น สุทธิรักษ์ ทรงมุสิก (2547 : 37-44) กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะต้องเกิดจากความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรในสถานศึกษา รวมทั้งบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องภายในชุมชน ช่วยเสนอแนวคิด ประสพการณ์ เพื่อนำมากำหนดแนวทางในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้ได้รับการพัฒนาทุกด้านอย่างเต็มศักยภาพ ตอบสนองความต้องการของชุมชนและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ที่กำหนดมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ คุณลักษณะตามวัย สาระการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งเด็กต้องได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ต้องตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของเด็กปฐมวัย สถานศึกษาและชุมชน สถานศึกษาสามารถดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

ศึกษาทำความเข้าใจเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และเอกสารหลักสูตรอื่น ๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก ครอบครัว สภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการของชุมชน และการเปลี่ยนแปลงของสังคม

จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งควรประกอบด้วยส่วนสำคัญดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษาปฐมวัย
2. ปรัชญาของการจัดการศึกษาสถานศึกษาปฐมวัย
3. วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย
4. จุดมุ่งหมาย
5. ระยะเวลาเรียน
6. สาระการเรียนรู้
7. ประสบการณ์การเรียนรู้
8. บรรยากาศการเรียนรู้
9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้
10. ประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย
11. แผนการจัดประสบการณ์
12. ภาคผนวก

การจัดทำสาระหลักสูตร

ในการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 10-34) ได้กำหนด ดังนี้

1. การกำหนดข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษาเขียนระบุประวัติความเป็นมาของโรงเรียน สถานที่ตั้ง จำนวนเนื้อที่ อาคาร สภาพทั่วไปของเด็ก ครู ชุมชน ระบบการบริหารและข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนอื่น ๆ ที่เห็นว่ามีมีความสำคัญ และควรปรากฏอยู่ในเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน

วิธีการเขียน ใช้การเขียนบรรยายให้กระชับ ชัดเจน อาจจะมีตารางข้อมูลหรือแผนผังหรือภาพถ่ายได้บ้าง

2. กำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน หมายถึง ความเชื่อ หลักการ อุดมการณ์ แนวคิดหลักในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน โรงเรียนเชื่อว่าเด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้อย่างไร หลักการในการพัฒนาเด็กเป็นอย่างไร คุณลักษณะของเด็กในอุดมการณ์ ในความเห็นของโรงเรียน เป็นอย่างไร

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยกับปรัชญาการศึกษาของโรงเรียนที่มีอยู่แล้ว จะสอดคล้อง ต้องกันเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพียงแต่ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนต้องกำหนดให้ชัดเจน เพื่อจะชี้วัดให้เห็นถึงแนวคิด ความเชื่อหลักในการจัดการศึกษาปฐมวัยมากขึ้น กุหลาบ ดันติผลาชีวะ (2545 : 35) กล่าวถึงปรัชญาหลักสูตร หมายถึง การสะท้อนให้เห็นถึงหลักการ ความรู้และทฤษฎี ที่เป็นความรู้ และเหตุผลพื้นฐานที่โรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็นตัวกำหนดผลที่พึงปรารถนา ของสถานศึกษา ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในภาพรวม เป็นการแสดงให้เห็นถึงความเชื่อและแนวคิดที่สถานศึกษามี ตัวปรัชญาจะแสดงให้เห็นภาพคุณค่า จริยธรรมและสุนทรียภาพที่สถานศึกษาต้องการ

วิสัยทัศน์ หมายถึง เจตนารมณ์ อุดมการณ์ ความเชื่อของสถานศึกษาที่คาดหวัง จะพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นการคิดไปข้างหน้าอย่างมีเอกลักษณ์ เมื่อกำหนดวิสัยทัศน์ สถานศึกษาควรระบุบุคลิกของเด็กที่สถานศึกษาต้องการให้เป็นว่ามีลักษณะอย่างไร พยายามเขียนให้ชัดเจน สอดคล้องกับปรัชญาของสถานศึกษา สภาพปัจจุบัน และแนวโน้มของสังคม รวมทั้งความต้องการพื้นฐานของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ถวัลย์ มาศจรัส (2545 : 27) กล่าวถึง วิสัยทัศน์ หมายถึง การแสดงความประสงค์อันสูงส่งที่ปรารถนาให้สถานศึกษา เป็นสถาบันพัฒนาผู้เรียน สุขาดา ้วยุฒิ (2539 : 27-28) กล่าวว่า วิสัยทัศน์ เป็นเจตนารมณ์ อุดมการณ์ หลักการหรือความเชื่อที่มองไปในอนาคตข้างหน้า สามารถดำเนินการให้บรรลุตามที่กำหนดได้ วิสัยทัศน์ที่ดีจะต้องมีทิศทางที่ชัดเจน มุ่งอนาคต มีความท้าทาย มีความเป็นไปได้ เหมาะสมกับ สภาพของท้องถิ่น มีพลัง และบ่งบอกถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรมี วิสัยทัศน์เดียวที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนางานต่าง ๆ ได้

เป้าหมาย หมายถึง งานหรือกิจกรรมที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติ เพื่อให้วิสัยทัศน์ ของโรงเรียนปรากฏเป็นจริง วิธีการเขียนสถานศึกษาควรระบุกิจกรรมที่จำเป็นต้องทำให้สอดคล้อง กับการกิจ ให้ค่อนข้างชัดเจนว่าต้องการอย่างไร เป้าหมายที่ดีควรมีการระบุเป้าหมายทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ

3. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์และคุณลักษณะ ตามวัย

3.1 การกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง พฤติกรรมหรือความสามารถโดยรวมตามพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก ที่สถานศึกษาคาดหวังให้เกิดขึ้นกับเด็ก 3 – 5 ปี หลังจากได้รับการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่โรงเรียนกำหนด

การกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ควรพิจารณามาตรฐานที่เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นหลัก เพราะเป็นมาตรฐานกลางที่ต้องการให้เด็กไทยมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังที่กำหนดไว้ นั้นโรงเรียนควรที่จะกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กให้เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลาง เป็นเบื้องต้นก่อน หลังจากนั้นพิจารณาว่าโรงเรียนมีลักษณะเฉพาะหรือมีเอกลักษณ์ที่เป็นของโรงเรียนอย่างไร โรงเรียนมุ่งเน้นคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับเด็กเป็นพิเศษอย่างไร กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เป็นส่วนของโรงเรียนเพิ่มเติม แต่ต้องสอดคล้องเป็นไปตามหลักการของการจัดการศึกษาปฐมวัย

โรงเรียนใดพิจารณาแล้วเห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางที่เป็นมาตรฐานทั้ง 12 ประการ ครอบคลุมแล้ว สอดคล้องกับลักษณะของโรงเรียนอยู่แล้ว จะใช้คุณลักษณะที่พึงประสงค์

3.2 การกำหนดคุณลักษณะตามวัย

คุณลักษณะตามวัยเป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติ เมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้น ๆ โรงเรียนควรกำหนดคุณลักษณะตามวัยของเด็ก เพื่อให้ครูเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็ก เพื่อนำไปจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ขณะเดียวกันครูจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปช่วยในการพัฒนาเด็กให้เต็มความสามารถและศักยภาพ

คุณลักษณะตามวัยของเด็กนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยคณะทำงานที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในเรื่องพัฒนาเด็ก ได้ร่วมกันพัฒนาขึ้น โดยจัดเป็นเอกสาร สื่อ คู่มือการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และคุณลักษณะตามวัยดังกล่าวจะปรากฏในเอกสารประเมินพัฒนาการและสมุดรายงานประจำตัวเด็ก (อบ.1 /อบ.2) ขอให้โรงเรียนได้ศึกษาและนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดคุณลักษณะตามวัยของเด็กในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนต่อไป

4. การกำหนดระยะเวลาเรียน

ระยะเวลาเรียน หมายถึง ช่วงระยะเวลาที่สถานศึกษาจัดการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กอายุ 3-5 ปี ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน

ระยะเวลาของการจัดการศึกษาปฐมวัยในแต่ละหน่วยงาน ในแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของโรงเรียนนั้น ๆ เช่น บางโรงเรียนเปิดสอน 3 ปี การศึกษารับเด็กอายุ 3-5 ปี บางโรงเรียนเปิดสอน 1 ปีการศึกษา รับเด็กอายุ 4-5 ปี หรือบางโรงเรียนเปิดสอนการศึกษาปฐมวัย เพียงปีเดียว รับเด็กอายุ 5 ปี เป็นต้น

ดังนั้นในส่วนของการกำหนดระยะเวลาเรียนนี้ ขอให้เขียนระบุระยะเวลาในการจัดการศึกษาปฐมวัยได้ตามที่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

5. การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี รายชั้น หรือกำหนดหน่วยการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็ก ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

องค์ความรู้ คือ เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัวและสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็กที่เด็กมีโอกาสใกล้ชิดหรือปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน และเป็นสิ่งที่เด็กสนใจ จะไม่เน้นเนื้อหาการท่องจำ

ทักษะหรือกระบวนการ หมายถึง การบูรณาการทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับเด็ก เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสาระการเรียนรู้ ทักษะดังกล่าวเช่น ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะทางสังคม ทักษะการคิด ทักษะการใช้ภาษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม หมายถึง การปลูกฝังให้เด็กเกิดเจตคติที่ดี มีค่านิยมที่พึงประสงค์ เช่น ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รักการเรียนรู้ รักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีคุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสมกับวัย

สาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 หรือหลักสูตรแกนกลาง กำหนดเป็น 2 ส่วน คือ ประสบการณ์สำคัญ และสาระที่ควรเรียนรู้ ซึ่งใช้สำหรับจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัย ทั้ง 3 ระดับอายุ คือ ใช้ทั้งกับเด็กอนุบาล 1 อนุบาล 2 อนุบาล 3

ประสบการณ์สำคัญ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาเด็ก หากเด็กได้รับประสบการณ์เหล่านี้แล้ว จะช่วยทำให้เด็กเกิดทักษะที่สำคัญสำหรับการสร้างองค์ความรู้ และจะเป็นโอกาสสำคัญที่สามารถปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมไปพร้อม ๆ กัน หลักสูตรแกนกลาง กำหนดประสบการณ์สำคัญ 4 ด้าน

สาระที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อในการจัดกิจกรรม ให้เกิดการเรียนรู้ ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา หลักสูตรแกนกลางกำหนดหัวข้อใหญ่ ๆ ไว้ 4 หัวข้อ คือ เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว

สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก ครูสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และ ความสนใจของเด็ก

ดังนั้นการจัดทำสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา จึงเป็นการศึกษา วิเคราะห์ ทำความเข้าใจ และพิจารณาสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร แกนกลางตามที่ได้กล่าวข้างต้นแล้ว กำหนดเป็นสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียน

6. การกำหนดแนวทางจัดประสบการณ์การเรียนรู้

การจัดประสบการณ์ หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนที่ให้เด็กอายุ 3-5 ปี โอกาสได้กระทำกิจกรรมด้วยตนเอง กิจกรรมการเรียนรู้จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปของกิจกรรม บูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

ในส่วนนี้ให้สถานศึกษาเขียนระบุหลักการ แนวทาง หรือวิธีการในการจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาเด็กโดยศึกษาหลักการ แนวทางการจัดประสบการณ์และการจัดกิจกรรมประจำวัน จากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย รวมทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สถานศึกษาบางแห่งอาจจัดประสบการณ์โดยยึดนวัตกรรมหนึ่ง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับสถานศึกษา ควรทำการศึกษาวัตกรรมที่นำมาใช้ในสถานศึกษาให้เข้าใจอย่างชัดเจน ในปัจจัย 3 ประการ คือ ความเชื่อ ความเข้าใจ ทฤษฎีและความสามารถในการนำมาปรับใช้ ในสถานศึกษาของตนได้

7. กำหนดสื่อและแหล่งการเรียนรู้

สื่อเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกร่วมเพิ่มทักษะและประสบการณ์ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา คลอดจนสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมให้กับเด็ก การกำหนดสื่อและแหล่งการเรียนรู้ในหลักสูตรของสถานศึกษา ควรระบุสื่อและแหล่งการเรียนรู้ตามสภาพความเป็นจริงที่สถานศึกษาใช้ โดยคำนึงถึงความหลากหลาย ปลอดภัย และสอดคล้องกับการจัด

8. กำหนดแนวทางการประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการ หมายถึง การติดตาม รวบรวม สรุปผลพัฒนาการ ความสามารถ และการเรียนรู้ของเด็ก ให้ครอบคลุมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

การกำหนดแนวทางการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ของสถานศึกษา เป็นการระบุถึงหลักการ แนวทาง และวิธีการประเมิน เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน พัฒนาการ ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการ

9. กำหนดแนวทางการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์

แผนการจัดประสบการณ์ หมายถึง การวางแผนขั้นตอนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่เด็กตามแนวทางการจัดประสบการณ์เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนด

การกำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์ในหลักสูตรของสถานศึกษาควรเขียนระบุถึง ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ วิธีการนำแผนจัดประสบการณ์ไปใช้โดยยึดคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ สาระการเรียนรู้รายปี / รายชั้น การจัดประสบการณ์ สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่สถานศึกษา เขียนระบุไว้ มาเป็นแนวทางในการกำหนดแผนการจัดประสบการณ์

10. ภาคผนวก

สถานศึกษาสามารถนำข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ใส่ไว้ในภาคผนวก ตามที่เห็นสมควร เช่น รายชื่อคณะกรรมการการบริหารสถานศึกษา (ถ้ามี) คำสั่งแต่งตั้ง คณะทำงาน รายงานผู้จัดทำ เป็นต้น

จากกระบวนการดังกล่าวข้างต้น สถานศึกษาควรคำนึงถึงสิ่งที่ปรากฏในหลักสูตร การศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา เป็นสิ่งที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการต่อ เพราะตัวหลักสูตรเอง เปรียบเหมือนการคิดอย่างรอบคอบและเป็นระบบ ผ่านการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนอย่างเป็น กระบวนการที่ชัดเจน ตั้งแต่ปรัชญา วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย จนถึงการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ ในชั้นเรียน คือ การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ และจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ซึ่งเป็น กระบวนการที่สำคัญที่สุด

หากหลักสูตรที่ผ่านการพัฒนาอย่างดีแล้ว แต่ไม่ได้ปฏิบัติได้จริง โดยการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ให้กับเด็ก หลักสูตรที่ลงทุนลงแรงพัฒนามาด้วยความยากลำบากก็ไม่เกิดผลแต่อย่างใดเลย

ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องมีกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรให้ประสบความสำเร็จ สถานศึกษาควรใช้ศักยภาพทั้งสถานศึกษาและชุมชนอย่างเต็มที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน อย่างแท้จริง

ประการสำคัญ หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องสามารถบอกให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและบุคคล ในชุมชนทราบอย่างชัดเจนว่า สถานศึกษาจัดการศึกษาอย่างไร มีหลักการอะไร ต้องการให้ผู้เรียน มีคุณลักษณะอย่างไร ใช้สาระการเรียนรู้อะไรบ้างเป็นสื่อกลางให้เด็กเกิดการเรียนรู้ จัดประสบการณ์ อย่างไร ประเมินความก้าวหน้าของเด็กและรายงานผลความก้าวหน้าอย่างไร

บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 36-39) กล่าวถึงบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้สถานศึกษา จัดการศึกษาภายในสถานศึกษาในทุกด้าน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามจุดหมายของหลักสูตร ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีคุณภาพ และได้รับการสนับสนุน ส่งเสริม ร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งทราบบทบาท ภารกิจ หน้าที่ ตลอดจนแนวทางปฏิบัติที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ดังนี้

1. ผู้บริหาร

ผู้บริหารต้องตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาปฐมวัย มีความเข้าใจการบริหารงานด้านวิชาการ ที่เชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีดังนี้

- 1.1 จัดให้มีแผนพัฒนาสถานศึกษา เพื่อใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
- 1.2 เป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยร่วมประสานกับบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ตลอดจนสาระตามหลักสูตรของสถานศึกษา
- 1.3 จัดให้มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษา
- 1.4 สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ สนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาได้รับความรู้และความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
- 1.5 จัดให้มีการนิเทศภายใน เพื่อนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตรอย่างมีระบบ
- 1.6 ให้มีการประเมินการนำหลักสูตร ไปใช้ เพื่อการปรับปรุงพัฒนาระบบของหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก ผู้ปกครองและชุมชน

2. หัวหน้าวิชาการและครูผู้สอนระดับปฐมวัย

หัวหน้าวิชาการและครูผู้สอนเป็นบุคคลที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ด้วยดี เพราะการจัดการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถ

พัฒนาเต็มตามศักยภาพ บทบาทและหน้าที่ของหัวหน้าวิชาการและครูผู้สอนตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีดังนี้

- 2.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและหลักสูตรสถานศึกษา
- 2.2 จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2.3 ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้าน
- 2.4 จัดทำ จัดหา และพัฒนาสื่อและแหล่งการเรียนรู้
- 2.5 พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ ทันทต่อเหตุการณ์จากการอบรม / ศึกษาต่อ เป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม ปฏิบัติต่อเพื่อนครูและเด็ก

- 2.6 จัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนและสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้
- 2.7 จัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้
- 2.8 ประสานสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง

3. เด็ก

การเรียนรู้ของเด็กมิได้เกิดจากที่ผู้อื่นสร้างให้ แต่เป็นการสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาโดยตัวเด็กเอง จากกระบวนการภายในอันเกิดจากประสบการณ์กับสภาพแวดล้อมภายนอก ด้วยการได้ลงมือปฏิบัติจริง บทบาทและหน้าที่ของเด็กปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีดังนี้

- 3.1 เรียนเรื่องที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ เหมาะสมกับวัย
- 3.2 ลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างมีความสุข
- 3.3 มีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ อุปกรณ์ ครู เพื่อน และสิ่งแวดล้อม
- 3.4 เรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5
- 3.5 เด็กมีโอกาสได้สร้างความรู้หรือองค์ความรู้ขึ้นมาด้วยตนเอง
- 3.6 ทำงานร่วมกันทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่
- 3.7 นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4. ผู้ปกครอง

การปฏิรูปการศึกษาที่มีขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้เปิดโอกาสให้ทุกส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้บุตร หรือบุคคลที่อยู่ในความดูแลได้รับการศึกษา ผู้ปกครองต้องให้ความร่วมมือและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ได้พัฒนาเองเต็มตามศักยภาพ บทบาทและหน้าที่ของผู้ปกครองตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีดังนี้

- 4.1 มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
- 4.2 ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

4.3 จัดบรรยากาศในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้

4.4 อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก

4.5 สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น

4.6 ร่วมมือกับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องประสานงาน ป้องกันและแก้ไขเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็ก

4.7 ปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรู้คู่คุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี

4.8 มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก

5. ชุมชน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้เปิดแนวทางให้แก่ชุมชนในการร่วมจัดทำหลักสูตรและการบริหารจัดการให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่กลมกลืนกับท้องถิ่น จึงได้กำหนดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา บทบาทและหน้าที่ของชุมชนตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีดังนี้

5.1 มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

5.2 เป็นศูนย์การเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ ให้เด็กได้มีประสบการณ์จริง

5.3 ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา

5.4 มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

6. คณะกรรมการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 44 กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้รับใบอนุญาต ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนครู และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนด บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีดังนี้

6.1 ให้ความเห็นชอบนโยบาย แผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

6.2 ให้คำแนะนำการบริหารและการจัดการสถานศึกษาในด้านวิชาการ บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ กิจกรรมนักเรียนและความสัมพันธ์กับชุมชน

6.3 ให้ความเห็นชอบในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา

6.4 ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาและเตรียมความพร้อมเพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษา จากหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา

6.5 ให้ความเห็นชอบรายงานประจำปี

6.6 พิจารณาวินิจฉัยคำร้องทุกข์ของครู ผู้ปกครองและนักเรียน

การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 40-41) กล่าวถึงการดำเนินการบริหารจัดการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา จำเป็นต้องมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล รายงานผลซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา และระบบการประกันคุณภาพที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย สร้างความมั่นใจให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยต้องมีการดำเนินการที่เป็นระบบเครือข่าย ครอบคลุมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก ตั้งแต่ระดับชาติเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในรูปแบบของคณะกรรมการที่มาจากบุคคลทุกระดับและทุกอาชีพ การกำกับดูแลและประเมินผลต้องมีรายงานจากทุกระดับให้ทุกฝ่าย รวมทั้งประชาชนทั่วไปทราบ เพื่อนำข้อมูลจากรายงานมาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สถานศึกษาต้องนิเทศ กำกับ ติดตาม ผลการดำเนินการ บริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

การใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี

การจัดทำหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยคำนึงถึงความต่อเนื่องของการจัดการศึกษาของเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 5 ปี มีความเชื่อมต่อการศึกษাপฐมวัยกับระดับประถมศึกษา และก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต สถานศึกษานานาชาติธรรมชูนชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมอื่น ๆ ที่สถานศึกษานำมาจัดประสบการณ์ให้เด็ก เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยมีบทบาทในการเป็นข้อกำหนดที่ทุกคนในสถานศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพมาตรฐานที่กำหนด โดยคำนึงถึงความถนัด ความสนใจและความต้องการของเด็ก เพื่อให้เด็กมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 (2547) ได้วางแผนส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี โดยมีแผนปฏิบัติการการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2546) เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัดสามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในแต่ละหน่วยงานได้ดำเนินการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา จัดอบรมให้ผู้บริหารและครูมีความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาของหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ตลอดจนการบริหารจัดการหลักสูตรเพื่อให้ผู้บริหารและครูสามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน

จากการนิเทศ ติดตามการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยพบว่าการดำเนินงานการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรียังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเกิดจากการขาดแนวทางในการดำเนินงาน การบริหารงานที่ไม่ชัดเจน ขาดข้อมูลในเชิงวิชาการ ถึงแม้จะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในการนิเทศ ติดตามเป็นอย่างมากก็ตาม

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ที่มีการบริหารหลักสูตร ใน 7 ภารกิจ คือ 1) ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 4) ด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ 5) ด้านการนิเทศกำกับ ติดตาม ประเมินผล 6) ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน 7) ด้านการปรับปรุงพัฒนา เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

แวน (Wane, 1984 : 180) ศึกษาเรื่องหลักสูตรและกิจกรรมในโรงเรียนอนุบาล เขตเลคแลนด์ (Leckland) นิวซีแลนด์ ค.ศ. 1963-1983 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มและรูปแบบของหลักสูตรโรงเรียนอนุบาลในนิวซีแลนด์ ตั้งแต่ ค.ศ. 1963-1983 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ครูผู้สอนชั้นอนุบาลทุกคน แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร และวิเคราะห์เอกสารของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรส่วนใหญ่จะบันทึกไว้อย่างละเอียดมากกว่าการบอกเล่าจากครูผู้สอนในสิบปีที่ผ่านมา หลักสูตรจะเน้นการศึกษาวิชาการมากขึ้น การทำงานของเด็กที่จัดเป็นกลุ่มตกลง ขณะที่การให้เด็กทำงานเป็นรายบุคคลเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการทำงานของเด็กจะค้นหาความแตกต่างระหว่างบุคคลตามเวลาที่ใช้ในการสอนทักษะทางสังคมและพละกายบริหารน้อยลง แต่ครูก็เห็นว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ

ผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ในการสอนของครูเน้นการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา แต่ไม่ได้ใช้แบบฝึกหัดในการจัดการเรียนการสอน

ฟรีดแมน (Freedman, 1985 : 174) ได้มีการสำรวจหลักสูตร โรงเรียนอนุบาล ในซานดิเอโก แคลิฟอร์เนีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนอนุบาล เขตซานดิเอโก แคลิฟอร์เนีย เพื่อให้ทราบว่ากิจกรรมการเรียนการสอนที่ควรนำมาใช้ในโรงเรียนอนุบาล มีอะไรบ้าง และ โรงเรียนควรจะมีส่วนร่วมอย่างไร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน 45 แห่ง เป็นเจ้าของโรงเรียนเอง อีก 27 แห่ง เป็นผู้บริหารที่ได้รับการว่าจ้างมา เด็กในโรงเรียนเป็นเด็กมาจาก ครอบครัวชั้นกลางมีประมาณ 4,000 คน มีครูทั้งหมดประมาณ 400 คน การสอนแต่ละวิชาใช้เวลา ประมาณ 20 นาที ต่อกิจกรรม ทฤษฎีที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาอนุบาลคือ ทฤษฎีของเฟรเบล (Froebel) แมคมิลลัน (Mcmillan) มอนเตสซอรี (Montessori) และเปียเจต์ (Piaget) โดยมีเป้าหมาย ในการจัดคือ ต้องการให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านอย่างเต็มที่ ทั้งด้านสังคม อารมณ์ ร่างกายและสติปัญญา และให้ข้อเสนอแนะว่าการใช้หลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพเด็กในยุคปัจจุบัน

เบคเลย์ (Beckley, 1986 : 103) ศึกษาเรื่องการจัดตารางกิจกรรมประจำวัน ในโรงเรียนอนุบาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า มีความแตกต่างในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียน ที่จัดตารางกิจกรรมประจำวันระหว่างการจัดแบบครึ่งวันทุกวัน แบบเต็มวันบางวัน และแบบเต็มวัน ทุกวันให้กับนักเรียน วิธีดำเนินการวิจัยคือ ทำการทดสอบก่อนและหลังการใช้ทักษะต่าง ๆ 11 ประการ แล้วใช้การทดสอบของเชฟเฟ้ (Schaffe') เพื่อทดสอบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างการจัดตารางกิจกรรม ประจำวัน 3 ประเภท คือ นักเรียนที่ใช้ตารางกิจกรรมประจำวัน แบบเต็มวันทุกวัน มีความแตกต่าง ในเรื่องการจัดจำจำนวนเลขและตัวอักษร กลุ่มที่ใช้ตารางกิจกรรมแบบเต็มวันบางวัน มีผลดีในเรื่อง ความสามารถในการเขียนจำนวนเลขได้ตามคำบอก จากข้อมูลของคะแนน โดยเฉลี่ย การจัดตาราง กิจกรรมประจำวันแบบเต็มวันทุกวัน มีผลดีมากกว่าแบบอื่น ๆ การใช้ตารางกิจกรรมประจำวัน แบบเต็มวันทุกวัน สามารถใช้เวลาในการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ได้มากกว่าการจัดแบบอื่น ๆ และ ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษานั้นเป้าหมายของการศึกษา และ ผู้บริหารโรงเรียน คือ คุณภาพของการศึกษา จึงควรมีการทำการวิจัยอย่างต่อเนื่องเรื่องการจัด ตารางกิจกรรมประจำวันของโรงเรียนและจัดสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาเด็ก เนื่องจากประเภทของการจัด ตารางกิจกรรมประจำวันที่น่ามาใช้กับนักเรียน ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งของการจัดประสบการณ์ เนื้อหา หลักสูตร และครูผู้สอน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่ดีที่สุด

งานวิจัยในประเทศ

ชบา พันธุ์ศักดิ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้หลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็ก 3 ปี ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้แนวการจัดประสบการณ์อนุบาล 3 ปี ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เป็นแนวทางดำเนินงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน และส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยนี้ ทั้ง 4 ด้าน ผู้บริหารและครูผู้สอนมีวิธีการเตรียมตัว เพื่อใช้หลักสูตรดังกล่าว ด้วยการเข้ารับการอบรม และเตรียมผู้ปกครองเพื่อให้มีความเข้าใจการใช้หลักสูตรด้วยการปฐมนิเทศผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบ การจัดการเอกสารและสื่อการเรียนการสอนผู้บริหารจะประเมินผลการใช้หลักสูตรภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยการสังเกตการสอน ตรวจเอกสารธุรการชั้นเรียน และเป็นผู้นิเทศการสอนตามความเหมาะสม ประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร โดยการประชุมครู ประชุมผู้ปกครอง ผู้ที่ทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตรคือครูผู้สอน โดยการเลือกประสบการณ์ให้สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของท้องถิ่น ซึ่งได้สำรวจจากความคิดเห็นของผู้ปกครอง มีการประเมินพัฒนาการโดยการสะสมผลงานเด็ก สังเกตพฤติกรรม แต่ทั้งครูและผู้บริหารยังไม่มีประเมินผลการใช้หลักสูตร

ศิริพร จันทโชติ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาของเอกชน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนมีการบริหารงานวิชาการ ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ มีการนำแผนการจัดประสบการณ์มาปรับปรุงหรือพัฒนามาก่อนนำไปใช้ 2) ด้านการเรียนการสอน งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก 3) ด้านการนิเทศภายในและประชุมอบรมทางวิชาการ กิจกรรมที่จัดมากที่สุดคือ การประชุมครู ส่วนใหญ่ครูต้องได้รับการนิเทศเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล จัดอบรมครูให้มีความรู้ ด้านการวัดผล ปัญหาที่พบ ครูขาดความเข้าใจในการวัดผล

สายสิน เจริญรัตน์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) การประเมินบริบท ด้านจุดประสงค์ของหลักสูตร ด้านโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ด้านความพร้อมของครูและนักเรียน ด้านเอกสารประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง 3) การประเมินกระบวนการด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการบริหารหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีผลการเรียนอยู่ในระดับดี

กิตติศัพท์ สุขศรี (2544 : 74-76) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดการจัดอนุบาลศึกษาโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนเอกชนในจังหวัดมหาสารคามมีปัญหาการจัดการ อนุบาลศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ด้านหลักสูตร (แนวการจัดประสบการณ์) และด้านบุคลากร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านอาหารและการบริการ โดยมีรายชื่อที่เป็นปัญหาและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละด้าน ตามลำดับดังนี้ ครูไม่แสดงความรักและเอาใจใส่ต่อเด็ก เมื่อเด็กมีปัญหา มีการจัด ประสบการณ์โดยไม่มีกิจกรรมเสริมทักษะด้านอื่นประกอบด้วย ไม่มีการปฐมนิเทศแก่ผู้ปกครอง เพื่อทราบข้อมูลของโรงเรียน ครูผู้สอนไม่มีคุณวุฒิทางการอนุบาลหรือปฐมวัยที่จะเข้ามาสอน โดยตรง ห้องเรียนขาดการซ่อมบำรุงรักษา และเครื่องเล่นสนามมีไม่เพียงพอสำหรับเด็กเล่นกลางแจ้ง ครูดูแลไม่ทั่วถึงจึงทำให้มีอุบัติเหตุ โรงเรียนจัดอาหารที่มีสารอาหารไม่ครบ 5 หมู่ และโรงเรียน มีห้องน้ำห้องส้วมไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กในโรงเรียน ผู้บริหารและครูไม่มีการร่วมกันวางแผน ประเมินผลนักเรียนล่วงหน้า

โรงเรียนที่จัดการศึกษาเฉพาะระดับอนุบาลศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับน้อย ด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร (แนวการจัดประสบการณ์) และ ด้านการประเมินผล ส่วนโรงเรียนที่จัดการศึกษาทั้งระดับอนุบาลศึกษาและระดับประถมศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านการประเมินผล และ ด้านหลักสูตร (แนวการจัดประสบการณ์)

เกรียงศักดิ์ เรืองศรี (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการ การเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลอำเภอ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหาร โรงเรียนและครูได้จัดสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงบรรยากาศในการเรียนรู้ ความสะอาด ความปลอดภัย และความพร้อมของอาคารสถานที่ สำหรับการจัดและพัฒนาบุคลากร มีการเตรียม บุคลากร โดยผู้บริหารโรงเรียนได้พิจารณาจัดครูที่มีประสบการณ์ในการสอนระดับก่อนประถมศึกษา เข้าสอน นอกจากนี้ยังได้ส่งครูเข้ารับการฝึกอบรมและศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ครูวางแผนและจัดเตรียมกิจกรรมเหมาะสมกับวัยของเด็ก และสอดคล้องกับ ตารางกิจกรรมประจำวันเพื่อพัฒนาเด็กทุกด้าน ทำให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ครูเลือกใช้สื่อ การเรียนการสอน เครื่องเล่นและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมได้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ครูใช้สื่อที่เด็กสามารถฝึกการเรียนรู้ด้วยตนเองและใช้สื่อที่มีอยู่รอบตัวเด็ก ผู้บริหาร โรงเรียน ได้ดำเนินการนิเทศภายในและติดตามผล ตลอดจนให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่พบคือ โรงเรียนขาดงบประมาณในการ สนับสนุนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดบุคลากรที่จบวุฒิการศึกษาปฐมวัย

ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ครบตามตารางกิจกรรมประจำวัน และการนิเทศการสอนยังทำได้น้อยครั้งและไม่ต่อเนื่อง

วิไลพร เรือนศรี (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่าการบริหารหลักสูตรโรงเรียนส่วนใหญ่ ดังนี้ 1) มีการวางแผนการใช้หลักสูตร 2) มีการเตรียมบุคลากร โดยการจัดครูที่มีประสบการณ์เข้าสอนตามส่วนที่กำหนด จัดส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร และมีการจัดปฐมนิเทศผู้ปกครอง 3) มีเอกสารและคู่มือประกอบหลักสูตรให้กับครู 4) มีการจัดการบริการสื่อ เครื่องเล่น และวัสดุอุปกรณ์ 5) มีการจัดอาคารสถานที่ และการใช้แหล่งวิทยาการในห้องเรียน มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการนำหลักสูตรไปใช้ 6) มีการดำเนินการนิเทศและติดตามผล 7) มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ผู้ปกครองทราบ ในเรื่องแนวทางและวิธีการดำเนินการจัดกิจกรรม

แสงจันทร์ อุไรมาลย์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดประสบการณ์ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง นอกนั้น มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยคือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ด้านบุคลากร ด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัย ด้านพัฒนาการเด็กและด้านการจัดสภาพแวดล้อม ตามลำดับ 2) เปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมีขนาดแตกต่างกัน โดยภาพรวมมีปัญหาแตกต่างกัน พบว่าด้านบุคลากรและด้านพัฒนาการเด็ก มีปัญหาแตกต่างกัน 3) เปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีประสบการณ์การบริหารแตกต่างกัน โดยภาพรวมมีปัญหาแตกต่างกัน เป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดประสบการณ์ และด้านส่งเสริมสุขภาพอนามัย มีปัญหาแตกต่างกัน 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะ ได้แก่ บุคลากรไม่เพียงพอ ครูผู้สอนไม่จบการศึกษา ปฐมวัย อาคารเรียนไม่เป็นเอกเทศ สนามเด็กเล่นไม่เพียงพอ ห้องน้ำห้องส้วมไม่เป็นสัดส่วน ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ขอบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ หลักสูตรคู่มือครู สื่อและวัสดุ อุปกรณ์ไม่เพียงพอ ขาดการนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่อง รัฐควรสนับสนุนงบประมาณทั้งด้านบุคลากรและอาคารสถานที่ให้เพียงพอ บรรจุครูที่จบการศึกษาปฐมวัยให้ครบทุกห้อง ครูผู้สอนมีบุคลิกภาพดี เป็นสตรีใจดี รักเด็ก อุดมทน ทำงานด้วยใจรัก เต็มใจและเสียสละ ผู้บริหารควรศึกษา

หลักสูตรให้เข้าใจและนำไปใช้อย่างถูกหลักการ ควรจัดอบรมสัมมนาและศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนประสบการณ์อย่างน้อยปีละครั้ง และควรมีการนิเทศติดตามผลงานอย่างต่อเนื่อง

จุไรพร เสนาะ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนเมืองพัทยา ผลการวิจัยสรุปว่า ด้านการใช้หลักสูตรครูชั้นอนุบาล ส่วนใหญ่ใช้แนวการจัดประสบการณ์ ของสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น ร่วมกับหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 มีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้หลักสูตร โดยเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและมีการพัฒนาหลักสูตร โดยการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพของเด็กและสภาพของท้องถิ่น ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนการสอน มีจัดเตรียมและพัฒนาบุคลากร โดยจัดครูเข้าสอนพิจารณาจากวุฒิทางการศึกษา การพัฒนาบุคลากรโดยให้เข้ารับการอบรมสัมมนา มีการนิเทศการสอนภายในแบบไม่เป็นทางการ โดยการสังเกตการสอนและผู้บริหารเป็นผู้นิเทศการสอน มีการจัดบริการวัสดุหลักสูตร และสื่อการสอนมีการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ โดยจัดอาคารเรียนเป็นเอกเทศ จัดห้องพิเศษ มีการสนับสนุนจากภายนอกโรงเรียน โดยผู้ปกครองบริจาคทรัพย์ เพื่อสนับสนุนการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน ปัญหาที่พบ ได้แก่ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตร ขาดแคลนงบประมาณในการจัดการเรียนการสอน บุคลากรไม่เพียงพอ การนิเทศการสอนที่ไม่ต่อเนื่องและไม่เป็นระบบ การจัดสนามเด็กเล่นและเครื่องเล่นสนาม ไม่เป็นสัดส่วนและไม่เพียงพอ

ปิยะพร ทำบุญ (2546 : 146-150) ที่ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในสถานศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

สุนิรัตน์ มิตรเจริญถาวร (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยตามแนวคิดของทฤษฎีพหุปัญญา พบว่า การพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญาทำได้โดยศึกษาสภาพและปัญหาของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน เอกสารหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2540 ของกรมวิชาการ และแนวคิดพลอดคอน สารสำคัญของทฤษฎีพหุปัญญา พัฒนาหลักสูตรปฐมวัยตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญา ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 จัดทำแผนการสอนที่เน้นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพหุปัญญา 8 ด้าน ทดสอบปัญหา 8 ด้าน ของนักเรียนหลังการใช้หลักสูตร ผลของการใช้หลักสูตรปฐมวัยตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญาปรากฏ ดังนี้ 1) คะแนนเฉลี่ยของการทดสอบปัญหา 8 ด้าน ของนักเรียนหลังการใช้หลักสูตรว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) คะแนนเฉลี่ยของการทดสอบปัญหา 8 ด้าน ของนักเรียนหลังการใช้หลักสูตร สูงกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มในการทดสอบปัญหาทั้ง 8 ด้าน 3) ทักษะคติ

ของครูต่อนักเรียน และทัศนคติของนักเรียนต่อการเรียนรู้ เปลี่ยนไปในด้านบวก อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้

สุธีรักษ์ ทรงมุสิก (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของครูปฐมวัย สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนของครูปฐมวัย สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ

2. ความคิดเห็นของครูปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มอายุ ระดับชั้นที่สอนประสบการณ์การสอนและขนาดของโรงเรียน มีความแตกต่างกันดังนี้ 1) ครูปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่ใช้ในโรงเรียน และการนำหลักสูตรปฐมวัยในสถานศึกษามาสู่การปฏิบัติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ครูปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่างที่สอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่ใช้ในโรงเรียนและสภาพการนำหลักสูตรปฐมวัยในสถานศึกษามาสู่การปฏิบัติแตกต่างกัน 3) ครูปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์สอนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่ใช้ในโรงเรียน และสภาพการนำหลักสูตรปฐมวัยในสถานศึกษามาสู่การปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ครูปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่างที่สอนอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่ใช้ในโรงเรียน และสภาพการนำหลักสูตรปฐมวัยในสถานศึกษามาสู่การปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สิริพันธ์ โฉมิตวรกิจกุล (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัยตามทัศนะของผู้บริหารและครู โรงเรียนเอกชน จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครู โรงเรียนเอกชน การศึกษาปฐมวัยจังหวัดพิษณุโลก มีทัศนะต่อสภาพการบริหารงานวิชาการการศึกษาปฐมวัยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดของแต่ละรายการตามลำดับ ดังนี้ การจัดการกิจกรรมประจำวัน การนำแผนการสอนไปใช้ในการบริหารหลักสูตรและค่าเฉลี่ยต่ำสุด การจัดหาและผลิตสื่อซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการการศึกษาปฐมวัยตามทัศนะของผู้บริหารและครู โรงเรียนเอกชน จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามตัวแปรอิสระ จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมแตกต่างกัน ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการนำแผนการสอนไปใช้ ด้านการจัดหาและผลิตสื่อ ด้านการนิเทศ ผู้บริหารและครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทัศนะแตกต่างกัน โดยผู้บริหารและครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีทัศนะต่อสภาพการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยสูงกว่าผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ในการจำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งด้านการบริหาร

หลักสูตรและด้านการจัดสภาพแวดล้อม ในสถานศึกษาผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีทักษะแตกต่างกัน ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 1-5 ปี มีทักษะต่อสภาพการบริหารงานวิชาการการศึกษาปฐมวัยต่ำกว่าผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 5 ปี จำแนกตามตำแหน่งในการทำงาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน โดยด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดหาและผลิตสื่อ และด้านการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ผู้บริหารและครูมีทักษะแตกต่างกัน โดยผู้บริหารมีทักษะต่อสภาพการบริหารงานวิชาการการศึกษาปฐมวัยสูงกว่าครูผู้สอน

ณัชชา ศรีวิชัยรัตน์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านงานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ มีการนำแนวทางและแผนการจัดประสบการณ์มาปรับปรุงและพัฒนา ก่อนนำไปใช้ โดยปรับเนื้อหากิจกรรมให้เข้ากับโรงเรียนและชุมชน ด้านการเรียนการสอน งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน จุดเน้นของกิจกรรมคือ จัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ลักษณะเน้นตัวเด็กคือ การช่วยเหลือตนเอง การมีระเบียบและรับผิดชอบ มีการจัดมุมเล่นและมุมหนังสือไว้ในห้องเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ส่งครูอบรมศึกษาดูงานเกี่ยวกับสื่อและครูผลิตสื่อการสอนด้วยตนเอง มีการติดตามประเมินผลโดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน ด้านการนิเทศภายใน มีการประชุม อบรมทางวิชาการตามกิจกรรมที่จัดมากที่สุด การประชุมก่อนปิดภาคเรียน การประชุมอบรมครู ส่วนใหญ่ครูได้รับการนิเทศเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนการเข้าอบรมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่จัดมีการติดตามประเมินผล โดยให้ผู้รับการอบรมรายงานผลทางวิชาการในการประชุม ด้านการวัดผล จัดให้มีการอบรมสัมมนาแก่ครู และให้ความรู้ด้านการวัดผล วิธีที่ใช้มากที่สุดคือ การสังเกต และผู้บริหารคอยกำกับติดตาม โดยสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู ปัญหาของโรงเรียนที่พบคือ ผู้ปกครองไม่เข้าใจการเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก ต้องการอ่านออก เขียนได้ ครูขาดความชำนาญในการจัดกิจกรรม ไม่ใช่สื่อในการเรียนการสอน ขาดการนิเทศอย่างต่อเนื่อง และขาดความรู้ความเข้าใจในการวัดผล

เกรียงศักดิ์ วรรณพันธ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบางไถ่เดือน (ตันติ วิสิษฐ์ประชาอนุกุล) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัชนาท ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการนิเทศการศึกษา และพัฒนาครู และด้านสื่อการเรียนการสอนและกิจกรรมห้องสมุด ส่วนปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับ จากมากไปหาน้อย

ได้แก่ ด้านสื่อการเรียนการสอนและกิจกรรมห้องสมุด ด้านการจัดการเรียน การสอน ด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการนิเทศการศึกษาและพัฒนาครู ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านการวัด และประเมินผล เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการตามสถานภาพ พบว่า สภาพ การบริหารงานวิชาการในภาพรวมของครูสูงกว่าผู้บริหาร และปัญหาการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสูงกว่าครู

ผุสดี จงขวัญ (ออนไลน์, 2550) ได้ศึกษาคุณภาพของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับแนวทาง ในการพัฒนาคุณภาพของ โรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ใน 8 ด้าน คือ 1) ความสามารถในการจัดการศึกษา 2) การจัดสิ่งจูงใจพิเศษ 3) ความเชื่อถือในบุคลากร ของโรงเรียน 4) การดำเนินการตามปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน 5) การใช้สื่อการสอนและ อาคารสถานที่ 6) การจัดบริการนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน 7) การจัดบรรยากาศในโรงเรียน 8) ความมีชื่อเสียงของโรงเรียน คุณภาพโรงเรียน พบว่าผู้ปกครองนักเรียนมีความพอใจต่อคุณภาพ ของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีทุกด้าน และมีข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาคุณภาพของ โรงเรียนเอกชน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีเนื้อหา สอดคล้องกับสภาพของสังคม ควรพัฒนาคุณภาพรถรับส่งนักเรียนให้มีความปลอดภัย ผู้บริหาร ควรปรับกลยุทธ์การบริหารให้สอดคล้องกับยุคโลกาภิวัตน์ ควรพัฒนาเป้าหมายของโรงเรียน ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ควรจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ควรให้บริการอาหารกลางวันที่ถูกหลักโภชนาการและมีความหลากหลาย ควรจัดบริเวณโรงเรียน ให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์ สวนวิทยาศาสตร์ ควบคู่ไปกับสวนหย่อม และควรรับการประเมินคุณภาพ เพื่อมุ่งสู่การรับรางวัลพระราชทาน

ยุวรี วุฒิวิริยางค์ (ออนไลน์, 2550) ได้ศึกษาการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนเครือข่าย ในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประจำปีการศึกษา 2545 ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมในการจัด ปัจจัยพื้นฐานการใช้หลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่มีความพร้อม ระดับมากที่สุด ในด้านการสร้างความตระหนักด้วยวิธีประชุมชี้แจง พัฒนาบุคลากร โดยจัดหาเอกสาร จัดทำหลักสูตร แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร จัดทำข้อมูลสารสนเทศบุคลากร จัดทำหลักสูตร สถานศึกษา ประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร โดยชี้แจงผู้เรียน เตรียมสื่อวัสดุด้วยการสำรวจการใช้ เตรียมสถานที่ให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ จัดครูเข้าสอนตามวุฒิการศึกษา เตรียมการจัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้ โดยจัดหาคู่มือเอกสาร เตรียมแหล่งเรียนรู้ โดยปรับปรุงแหล่งเรียนรู้เดิม เตรียมการวัดและประเมินผล โดยแต่งตั้งบุคลากรรับผิดชอบ เตรียมการนิเทศโดยตั้งคณะกรรมการนิเทศ

สมชาย พันธุ์สด (ออนไลน์, 2550) การศึกษาการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหาร โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก ที่เป็นปัญหา มากที่สุด คือ ด้านงบประมาณไม่เพียงพอ และการจัดสรรงบประมาณล่าช้าและได้มาเป็นบางส่วน รองลงมาคือ ครูไม่ครบชั้นเรียน ผู้ปกครองยากจน ขาดสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ขาดเอกสารตำรา หนังสือเรียนต่าง ๆ ผู้ปกครองไปทำงานต่างจังหวัด ทิ้งบุตรหลานให้อยู่กับญาติพี่น้อง หรือปู่ย่าตายาย ขาดแหล่งเรียนรู้ ห้องสมุด ขาดห้องปฏิบัติการต่าง ๆ อาคารสถานที่ทรุดโทรม และระบบประกันคุณภาพภายในอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ

2. การดำเนินกิจกรรมการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ปรากฏผลดังนี้ 1) กิจกรรมการใช้หลักสูตรบูรณาการช่วงชั้น พบว่า ในภาพรวมขององค์ประกอบต่าง ๆ ของคู่มือการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการช่วงชั้นตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และพบว่า ความสอดคล้องของประเด็นต่าง ๆ ของคู่มือการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการช่วงชั้น พบว่า ในภาพรวมครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการช่วงชั้นอยู่ในระดับมาก และพบว่า ในภาพรวมผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นต่อการประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการช่วงชั้นอยู่ในระดับปานกลาง 2) การประเมินการใช้หลักสูตรบูรณาการช่วงชั้น และการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักการบูรณาการช่วงชั้น พบว่า ในภาพรวมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็นต่อการ ใช้หลักสูตรบูรณาการช่วงชั้นอยู่ในระดับปานกลาง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจในการใช้หลักสูตรบูรณาการช่วงชั้นอยู่ในระดับมาก และพบว่า ในภาพรวมครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการ ใช้งาน การจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรบูรณาการช่วงชั้นอยู่ในระดับปานกลาง 3) การประเมินความพึงพอใจ ที่มีต่อการใช้หลักสูตรบูรณาการช่วงชั้น พบว่าในภาพรวมนักเรียน ครูผู้สอน และผู้ปกครอง มีความพึงพอใจต่อการ ใช้หลักสูตรบูรณาการช่วงชั้นอยู่ในระดับมาก

3. การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนใน โรงเรียนขนาดเล็ก ปรากฏผล ดังนี้ 1) ผลการประเมินคุณภาพนักเรียนปลายปี ระดับประถมศึกษาปีที่ 1, 2, 4 และ 5 ปีการศึกษา 2547 และ 2548 จำแนกเป็นรายกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ในภาพรวมทุกชั้น ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละเพิ่มขึ้น 2) ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (National Test) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 พบว่า ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ วิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละเพิ่มขึ้น

อรนันท์ นิ่มนุช (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของครูปฐมวัยในโรงเรียน ของโรงเรียนอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ พบว่า ครูปฐมวัยมีความคิดเห็นในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้าน แต่ละด้านอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิต่างกัน ระดับชั้น การสอนต่างกัน มีความคิดเห็นในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ส่วนครูปฐมวัยที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความคิดเห็นในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศิริรัตน์ สุนทวนิก (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด พบว่า 1) การปฏิบัติงานของผู้บริหารและครูผู้สอนปฐมวัย เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรจำแนกตามสถานภาพ พบว่าโดยรวมมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน กล่าวคืออยู่ในระดับมาก 2) จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน 3) จำแนกตามประเภทโรงเรียน พบว่า โดยรวมโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนรัฐบาลมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้อสรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยถือเป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่งต่อสถานศึกษา ผู้บริหาร หัวหน้าวิชาการ และครูผู้สอนปฐมวัยจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานในด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยนำข้อมูลสภาพที่เป็นปัญหาหรือความต้องการของชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยน่านวัตกรรม สื่อ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้เรียน โดยยึดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นกรอบแนวคิดในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยดำเนินการบริหารหลักสูตรใน 7 ด้าน คือ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 4) ด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ 5) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล 6) การสรุปผลการดำเนินงาน 7) การปรับปรุงพัฒนา แต่ปัญหาที่พบในการพัฒนาหลักสูตร คือ ครูมีการเคลื่อนย้ายเข้าออกตลอดเวลา ครูไม่จบการศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัยครูมีภาระงานมาก และขาดแหล่งวิชาการ ดังนั้นโรงเรียน ผู้บริหาร ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการจัดทำหลักสูตรจะต้องมีการประสานงานกัน ในการดำเนินการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่องอยู่เสมอ เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาแก่เยาวชนของชาติต่อไป

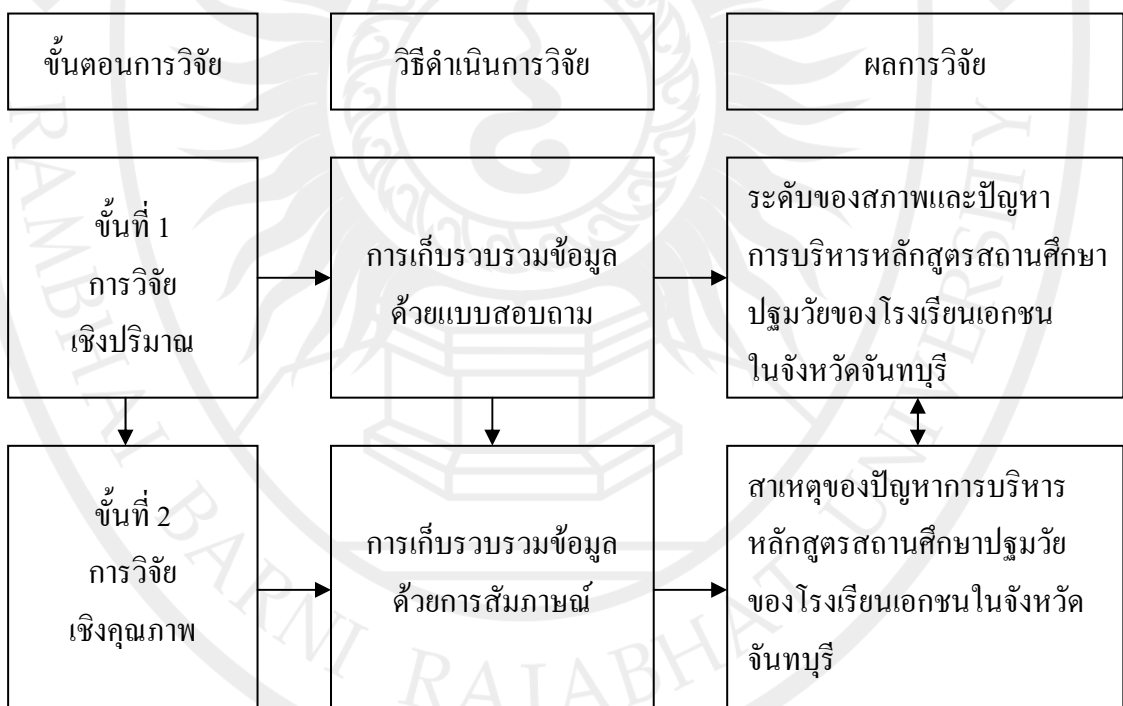
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยด้วยวิธีผสมผสานการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดจันทบุรี โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ด้วยแบบสอบถาม และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ จากนั้นนำข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่ได้มาสังเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ขั้นที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

แสดงภาพรวมของการวิจัยครั้งนี้ ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แสดงขั้นตอนการวิจัย

มีรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยทั้งหมด ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการดังนี้

การดำเนินการวิจัยในขั้นนี้ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี มีรายละเอียดการดำเนินงานแยกนำเสนอเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ประชากร คือผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ปีการศึกษา 2551 จำนวน 17 โรงเรียน

โดยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแต่ละโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการระดับปฐมวัย จำนวน 1 คน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 1 คน ทั้งหมด 51 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจัดแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ

สำหรับรายละเอียดในการสร้างเครื่องมือ และตรวจสอบคุณภาพ ดำเนินการดังนี้

1. การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษารวบรวมความรู้จากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

1.2 ผู้วิจัยศึกษารอบแนวคิดของกรมวิชาการในประเด็นการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ซึ่งประกอบด้วย 7 ภารกิจ คือ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

4) การนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ 5) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล 6) การสรุปผลการดำเนินงาน และ 7) การปรับปรุงพัฒนา

1.3 สร้างแบบสอบถามตามเอกสารที่ศึกษาค้นคว้า และตามกรอบแนวคิดในการวิจัย จำนวน 45 ข้อ โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543 : 107) แบ่งเป็น 5 ระดับ มีความหมายดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง มีระดับของการดำเนินงาน / ระดับของปัญหาในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีระดับของการดำเนินงาน / ระดับของปัญหาในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีระดับของการดำเนินงาน / ระดับของปัญหาในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีระดับของการดำเนินงาน / ระดับของปัญหาในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีระดับของการดำเนินงาน / ระดับของปัญหาในระดับน้อยที่สุด

2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

2.1 นำแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำและตรวจพิจารณาเบื้องต้น เกี่ยวกับรูปแบบของแบบสอบถาม เนื้อหา ภาษาและสำนวนที่ใช้

2.2 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเสร็จให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 6 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย โดยประยุกต์ใช้สูตรค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและจุดประสงค์ (IOC : Index of item Objective Congruence) พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 – 1.00 (รายละเอียดในภาคผนวก ก)

2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยโรงเรียนเอกชน จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

2.5 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก ด้วยค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (บุญเชิด ภิญ โยธอนันตพงษ์. 2545 : 84) พบว่าแบบสอบถามด้านสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .31 – .87 และด้านปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .22 – .87 (รายละเอียดในภาคผนวก ก) และตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา พบว่ามีค่าความเชื่อมั่น ด้านการปฏิบัติ

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี เท่ากับ .95 และ
ด้านปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี เท่ากับ .94

2.6 จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มประชากร
เป้าหมาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาจันทบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอน
ระดับปฐมวัยในจังหวัดจันทบุรี

2. ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี
ถึงผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในการวิจัย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน แปลความหมายของสภาพการดำเนินงานและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี การแปลความหมายการวิเคราะห์ข้อมูลใช้เกณฑ์ของบุญชม
ศรีสะอาด (2535 : 100) ผลเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายถึง มีระดับของการดำเนินงาน / ระดับของปัญหา
ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายถึง มีระดับของการดำเนินงาน / ระดับของปัญหา
ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายถึง มีระดับของการดำเนินงาน / ระดับของปัญหา
ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายถึง มีระดับของการดำเนินงาน / ระดับของปัญหา
ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายถึง มีระดับของการดำเนินงาน / ระดับของปัญหา
ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ความถี่

1.2 ค่าร้อยละ

1.3 ค่าเฉลี่ย

1.4 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

2.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่า ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อรายการกับเนื้อหา (IOC) (บุญเชิด ภิญ โญอนันตพงษ์. 2545 : 95)

2.2 ค่าอำนาจจำแนก โดยใช้การหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (บุญเชิด ภิญ โญอนันตพงษ์. 2545 : 84)

2.3 ค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญเชิด ภิญ โญอนันตพงษ์. 2545 : 132)

ขั้นที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการดังนี้

การดำเนินการวิจัยในขั้นนี้ เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี โดยเลือกศึกษาเชิงลึกกับโรงเรียนเอกชนที่มีปัญหา มากที่สุดในกลุ่มโรงเรียนเอกชนจังหวัดจันทบุรี จำนวน 3 โรงเรียน เพื่อใช้เป็นกรณีศึกษา มีรายละเอียด การดำเนินงาน แยกนำเสนอเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. สนามวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

มีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

สนามวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

โรงเรียนที่ใช้เป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้ คือ โรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ที่มีปัญหา การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 โรงเรียน จากโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ปีการศึกษา 2551 จำนวน 17 โรงเรียน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีเกณฑ์ ในการเลือกโรงเรียน คือ เป็นโรงเรียนที่มีปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย อยู่ใน ระดับสูงสุดในห้าอันดับแรก โดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัย จากการวิจัยขั้นที่ 1 ของการวิจัยครั้งนี้ และเป็นโรงเรียนที่ยินดีให้ความร่วมมือ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะใช้ชื่อสมมุติ สำหรับโรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียน สำหรับกลุ่มผู้ให้ ข้อมูลหลักของแต่ละโรงเรียน คือ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการระดับปฐมวัย และครูผู้สอน ระดับปฐมวัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี จำแนกตาม 7 ภารกิจ (รายละเอียดในภาคผนวก ข)

1. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1.1 สร้างแบบสัมภาษณ์เป็นแบบไม่มีโครงสร้าง ประเด็นคำถามถึงสาเหตุของปัญหาการบริหารหลักสูตร เป็น 7 ด้าน คือ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร 4) การนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ 5) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล 6) การสรุปผลการดำเนินงาน และ 7) การปรับปรุงพัฒนา

1.2 นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาและปรับปรุง

1.3 นำไปทดลองใช้สัมภาษณ์กับครูผู้สอนระดับปฐมวัย

1.4 ปรับปรุงและนำไปใช้ในการสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลภาคสนาม ขั้นตอนในการเก็บข้อมูลแบ่งเป็น 3 ระยะ โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. เป็นการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่สนามวิจัยเพื่อเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของชุมชนและโรงเรียนจากเอกสารต่าง ๆ

2. เข้าพบผู้บริหารเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล โดยเปิดเผยตัวตนของผู้วิจัยในฐานะของนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่เป็นบริบทของทางโรงเรียนและชุมชนโดยรอบ โดยใช้เวลาประมาณ 1 เดือน โดยเริ่มจากการศึกษาเอกสารข้อมูลพื้นฐานของทางโรงเรียน และการเดินสำรวจชุมชนโดยรอบ บริเวณภายในโรงเรียน โดยสังเกตและเข้าร่วมกิจกรรมกับทางชุมชนและทางโรงเรียน

3. เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยวิธีการพูดคุยเรื่องทั่วไปกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนชั้นปฐมวัย เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงลึกด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสร้างข้อสรุป และทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพภาพของผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี

ตอนที่ 4 บริบทของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ที่มีปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

ตอนที่ 5 สาเหตุของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี

ตอนที่ 1 สภาพภาพของผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

ตาราง 1 สภาพภาพของผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

ตัวแปร/ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	4	7.84
หญิง	47	92.16
รวม	51	100.00
2. ตำแหน่ง		
ผู้อำนวยการ	15	29.41
หัวหน้าฝ่ายวิชาการปฐมวัย	17	33.33
รองผู้อำนวยการ	1	1.96
ครูผู้สอนปฐมวัย	17	33.33
อื่นๆ	1	1.96
รวม	51	100.00

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแปร/ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
3. ประสบการณ์ในตำแหน่ง		
1-5 ปี	19	37.25
6-10 ปี	12	23.53
11-15 ปี	9	17.65
16-20 ปี	6	11.76
มากกว่า 20 ปี	5	9.80
รวม	51	100.00
4. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	4	7.84
ปริญญาตรี	34	66.67
สูงกว่าปริญญาตรี	9	17.65
อื่นๆ	4	7.84
รวม	51	100.00

จากตาราง 1 ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากมีสถานภาพเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 92.16) มีประสบการณ์ในตำแหน่ง ระหว่าง 1-5 ปี (ร้อยละ 37.25) ระดับการศึกษาสูงสุด ระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 66.67)

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี
ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ปรากฏดังตาราง 2-9

ตาราง 2 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมทั้ง 7 ด้าน

สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	n = 51		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา	3.87	0.57	มาก
2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.10	0.66	มาก
3. การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	3.82	0.67	มาก
4. การนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ	4.33	0.74	มาก
5. การนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล	3.76	0.72	มาก
6. การสรุปผลการดำเนินงาน	3.53	0.91	มาก
7. การปรับปรุงพัฒนา	3.82	0.85	มาก
รวม	3.89	0.62	มาก

จากตาราง 2 สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53 - 4.33$)

ตาราง 3 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา	n = 51		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษามีการสร้างความสะดวกให้แก่บุคลากรผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษาได้เห็นความสำคัญและความจำเป็นของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	4.12	0.77	มาก
2. การจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	3.75	0.89	มาก
3. การประชุมชี้แจงเพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	3.94	0.79	มาก
4. การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	3.96	0.69	มาก
5. การสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	3.37	0.77	ปานกลาง
6. การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา	3.75	0.89	มาก
7. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ	4.25	0.87	มาก
8. การจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อรวบรวมข้อมูล บุคลากรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแหล่งเรียนรู้	3.71	0.76	มาก
9. การจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อรวบรวมข้อมูล บุคลากรงบประมาณ	3.75	0.74	มาก
10. การกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และภารกิจของสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย	4.12	0.95	มาก
รวม	3.87	0.57	มาก

จากตาราง 3 สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก 9 ข้อ ($\bar{X} = 3.75 - 4.25$) และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ ($\bar{X} = 3.37$) คือ ข้อ 5 การสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

ตาราง 4 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	n = 51		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และเอกสารที่เกี่ยวข้อง	4.12	0.77	มาก
2. การสำรวจความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องแสดงสิ่งที่ต้องการ เป้าหมายในอนาคต	3.75	0.77	มาก
3. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน	4.04	0.94	มาก
4. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยกำหนดเป้าหมายที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	4.20	0.87	มาก
5. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยกำหนดภารกิจที่มีข้อกำหนดสะท้อนความคิดด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	3.98	0.91	มาก
6. การกำหนดตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยชัดเจน	4.16	0.86	มาก
7. การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปีและคาบเวลา	4.22	0.83	มาก
8. หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่ใช้ในโรงเรียนของท่าน มีการกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์และแผนการจัดประสบการณ์	4.33	0.82	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	n = 51		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
9. หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่ใช้ในโรงเรียนของท่านมีการกำหนดการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	4.14	0.80	มาก
10. หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่ใช้ในโรงเรียนของท่านมีการกำหนดแนวปฏิบัติในการประเมินพัฒนาการเด็ก	4.24	0.81	มาก
11. หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่ใช้ในโรงเรียนของท่านมีการกำหนดสื่อแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.98	0.84	มาก
รวม	4.10	0.66	มาก

จากตาราง 4 สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) และรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75 - 4.33$)

ตาราง 5 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	n = 51		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษามีการวางแผนการอบรมบุคลากรในการนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปใช้	3.92	0.82	มาก
2. สถานศึกษามีการวางแผนการประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	3.75	0.84	มาก
3. สถานศึกษามีการวางแผนร่วมกันระหว่างครูกับผู้บริหารในการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	3.82	0.79	มาก
4. สถานศึกษามีการวางแผนการใช้สื่อแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งในและนอกโรงเรียน	3.71	0.86	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	n = 51		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
5. สถานศึกษามีการวางแผนการดำเนินการตามแผนและกำกับ ติดตามผลการดำเนินงาน	3.88	0.89	มาก
รวม	3.82	0.67	มาก

จากตาราง 5 สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) และรายชื่อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75 - 3.92$)

ตาราง 6 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ

ด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ	n = 51		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยมีการกำหนดการจัดประสบการณ์ตลอดปีจากสาระการเรียนรู้รายปี/รายชั้นหรือหน่วยการเรียนรู้	4.31	0.88	มาก
2. หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยมีการกำหนดตารางกิจกรรมประจำวัน	4.35	0.82	มาก
3. มีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	4.37	0.75	มาก
4. แผนการจัดประสบการณ์มีสาระสำคัญและการจัดประสบการณ์สำคัญ	4.31	0.81	มาก
5. การจัดประสบการณ์มุ่งเน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงการพัฒนาเด็กโดยรวม	4.37	0.80	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ	n = 51		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
6. มีการจัดมุมเล่น/มุมกิจกรรม/มุมประสบการณ์ในห้องเรียน ที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็ก	4.25	0.87	มาก
รวม	4.33	0.74	มาก

จากตาราง 6 สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน
ในจังหวัดจันทบุรี ด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.33$) และรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31 - 4.37$)

ตาราง 7 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสภาพการบริหารหลักสูตร
สถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการปฏิบัติการนิเทศ กำกับ
ติดตาม ประเมินผล

ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล	n = 51		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล การใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	3.69	0.99	มาก
2. ประชุมชี้แจงให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทราบ ระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามผลการประเมิน	3.86	0.69	มาก
3. กำหนดตารางการนิเทศ กำกับ ติดตามผลการประเมิน การใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	3.94	0.81	มาก
4. กำหนดเครื่องมือในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ผลการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	3.88	0.77	มาก
5. บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการกำกับ ติดตามผลการประเมิน การนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ครบทุกชั้นตอน อย่างละเอียด	3.78	0.86	มาก
6. ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัด หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	3.41	0.96	ปานกลาง
รวม	3.76	0.72	มาก

จากตาราง 7 สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดจันทบุรี ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ ($\bar{X} = 3.69 - 3.94$) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อ ($\bar{X} = 3.78$) คือ ข้อ 6 ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัด หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

ตาราง 8 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสภาพการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน

ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน	n=51		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. มีการวิเคราะห์ข้อมูลจากการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	3.71	0.94	มาก
2. มีรายงานผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานและข้อเสนอแนะ ต่อหน่วยงานต้นสังกัด	3.55	0.86	มาก
3. มีการนำเสนอผลการดำเนินงานด้านการใช้หลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัยสู่สาธารณะ	3.37	0.98	ปานกลาง
4. มีการเปรียบเทียบข้อมูลการรายงานปีปัจจุบันกับปีที่ผ่านมา ให้ทราบถึงผลการพัฒนา	3.49	0.76	ปานกลาง
รวม	3.53	0.91	มาก

จากตาราง 8 สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดจันทบุรี ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ($\bar{X} = 3.55 - 3.71$) คือ ข้อ 1 มีการวิเคราะห์ข้อมูลจากการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย และข้อ 2 มีรายงานผลการใช้ หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานและข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน ต้นสังกัด

และอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 2 ข้อ ($\bar{X} = 3.37 - 3.49$) คือ ข้อ 3 มีการนำเสนอผลการดำเนินงานด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยสู่สาธารณะ และข้อ 4 มีการเปรียบเทียบข้อมูลการรายงานปีปัจจุบันกับปีที่ผ่านมาให้ทราบถึงผลการพัฒนา

ตาราง 9 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการปรับปรุงพัฒนา

ด้านการปรับปรุงพัฒนา	n = 51		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. นำข้อมูลและปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยมาปรับปรุงและพัฒนา	3.82	0.95	มาก
2. ประชุมชี้แจงให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทราบถึงปัญหาและการปรับปรุงพัฒนาในปีต่อไป	3.78	0.94	มาก
3. มีการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย	3.86	0.83	มาก
รวม	3.82	0.85	มาก

จากตาราง 9 สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการปรับปรุงพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) และรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78 - 3.86$)

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ผลการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ปรากฏดังตาราง 10-17

ตาราง 10 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมทั้ง 7 ด้าน

ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	n = 51		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา	2.04	0.91	น้อย
2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	1.90	0.88	น้อย
3. การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	1.99	0.83	น้อย
4. การนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ	1.78	0.96	น้อย
5. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล	1.98	0.91	น้อย
6. การสรุปผลการดำเนินงาน	1.99	0.92	น้อย
7. การปรับปรุงพัฒนา	1.90	0.73	น้อย
รวม	1.94	0.81	น้อย

จากตาราง 10 ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.94$) และรายชื่อพบว่าอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.78 - 2.04$)

ตาราง 11 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

ปัญหาด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา	n = 51		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษามีการสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากร ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษาได้เห็นความสำคัญ และความจำเป็นของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	2.08	1.02	น้อย
2. การจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	2.10	1.06	น้อย
3. การประชุมชี้แจงเพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	2.06	1.05	น้อย
4. การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	2.12	1.01	น้อย
5. การสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	2.27	0.99	น้อย
6. การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา	1.76	0.99	น้อย
7. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัย เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ	2.06	1.46	น้อย
8. การจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อรวบรวมข้อมูล บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้	2.02	1.12	น้อย
9. การจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อรวบรวมข้อมูล บุคลากร งบประมาณ	2.06	1.10	น้อย
10. การกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และภารกิจของสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย	1.88	1.01	น้อย
รวม	2.04	0.91	น้อย

จากตาราง 11 ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน
ในจังหวัดจันทบุรี ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับน้อย
($\bar{X} = 2.04$) และรายข้อพบว่าอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.76 - 2.27$)

ตาราง 12 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของปัญหาการบริหารหลักสูตร
สถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ปัญหาด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	n = 51		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และเอกสารที่เกี่ยวข้อง	2.06	0.95	น้อย
2. การสำรวจความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง แสดงสิ่งที่ต้องการ และเป้าหมายในอนาคต	2.20	1.00	น้อย
3. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน	1.94	0.95	น้อย
4. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยกำหนดเป้าหมาย ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	1.88	1.03	น้อย
5. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยกำหนดภารกิจที่มี ข้อกำหนดสะท้อนความคิดด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	1.82	0.93	น้อย
6. การกำหนดตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษา ปฐมวัยชัดเจน	1.88	0.99	น้อย
7. การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปีและคาบเวลา	1.78	0.99	น้อย
8. หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่ใช้ในโรงเรียนของท่าน มีการกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์และแผนการจัด ประสบการณ์	1.73	1.06	น้อย
9. หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่ใช้ในโรงเรียนของท่าน มีการกำหนดการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	1.86	1.04	น้อย
10. หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่ใช้ในโรงเรียนของท่าน มีการกำหนดแนวปฏิบัติในการประเมินพัฒนาการเด็ก	1.82	1.07	น้อย

ตาราง 12 (ต่อ)

ปัญหาด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	n = 51		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
11. หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่ใช้ในโรงเรียนของท่าน มีการกำหนดสื่อแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น	1.96	0.92	น้อย
รวม	1.90	0.88	น้อย

จากตาราง 12 ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดจันทบุรี ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.90$) และรายข้อพบว่าอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.73 - 2.20$)

ตาราง 13 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

ปัญหาด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	n = 51		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษามีการวางแผนการอบรมบุคลากรในการนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปใช้	2.04	1.04	น้อย
2. สถานศึกษามีการวางแผนการประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	2.08	0.98	น้อย
3. สถานศึกษามีการวางแผนร่วมกันระหว่างครูกับผู้บริหารในการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	1.96	1.00	น้อย
4. สถานศึกษามีการวางแผนการใช้สื่อแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งในและนอกโรงเรียน	1.98	1.01	น้อย
5. สถานศึกษามีการวางแผนการดำเนินการตามแผนและกำกับ ติดตามผลการดำเนินงาน	1.88	0.84	น้อย
รวม	1.99	0.83	น้อย

จากตาราง 13 ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน
ในจังหวัดจันทบุรี ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับน้อย
($\bar{X} = 1.99$) และรายข้อพบว่าอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.88 - 2.08$)

ตาราง 14 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของปัญหาการบริหารหลักสูตร
สถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษา
สู่การปฏิบัติ

ปัญหาด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ	n = 51		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยมีการกำหนดการจัด ประสบการณ์ตลอดปีจากสาระการเรียนรู้รายปี/รายชั้น หรือหน่วยการเรียนรู้	1.80	1.02	น้อย
2. หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยมีการกำหนดตารางกิจกรรม ประจำวัน	1.75	1.07	น้อย
3. มีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ สอดคล้องกับ หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	1.75	1.02	น้อย
4. แผนการจัดประสบการณ์มีสาระสำคัญและการจัด ประสบการณ์สำคัญ	1.76	1.01	น้อย
5. การจัดประสบการณ์มุ่งเน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึง การพัฒนาเด็กโดยรวม	1.73	0.96	น้อย
6. มีการจัดมุมเล่น/มุมกิจกรรม/มุมประสบการณ์ในห้องเรียน ที่หลากหลาย เหมาะสมกับเด็ก	1.90	1.06	น้อย
รวม	1.78	0.96	น้อย

จากตาราง 14 ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน
ในจังหวัดจันทบุรี ด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับน้อย
($\bar{X} = 1.78$) และรายข้อพบว่าอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.73 - 1.90$)

ตาราง 15 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล

ปัญหาด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล	n = 51		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล การใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	2.00	1.10	น้อย
2. ประชุมชี้แจงให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทราบ ระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามผลการประเมิน	2.04	1.02	น้อย
3. กำหนดตารางการนิเทศ กำกับ ติดตามผลการประเมิน การใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	1.96	1.15	น้อย
4. กำหนดเครื่องมือในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ผลการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	1.92	0.93	น้อย
5. บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการกำกับ ติดตาม ผลการประเมิน การนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ครบทุกขั้นตอน อย่างละเอียด	1.94	0.99	น้อย
6. ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัด หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	2.04	0.96	น้อย
รวม	1.98	0.91	น้อย

จากตาราง 15 ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.98$) และรายชื่อพบว่ามีอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.92 - 2.04$)

ตาราง 16 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน

ปัญหาด้านการสรุปผลการดำเนินงาน	n = 51		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. มีการวิเคราะห์ข้อมูลจากการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	2.06	1.03	น้อย
2. มีรายงานผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานและข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานต้นสังกัด	2.00	1.00	น้อย
3. มีการนำเสนอผลการดำเนินงานด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยสู่สาธารณะ	2.00	1.00	น้อย
4. มีการเปรียบเทียบข้อมูลการรายงานปีปัจจุบันกับปีที่ผ่านมา ให้ทราบถึงผลการพัฒนา	1.88	0.91	น้อย
รวม	1.99	0.92	น้อย

จากตาราง 16 ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.99$) และรายข้อพบว่าอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.88 - 2.06$)

ตาราง 17 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ด้านการปรับปรุงพัฒนา

ปัญหาด้านการปรับปรุงพัฒนา	n = 51		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. นำข้อมูลและปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย มาปรับปรุงและพัฒนา	1.86	0.83	น้อย
2. ประชุมชี้แจงให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทราบถึงปัญหา และการปรับปรุงพัฒนาในปีต่อไป	1.86	0.72	น้อย
3. มีการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย	1.96	0.89	น้อย
รวม	1.90	0.73	น้อย

จากตาราง 17 ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดจันทบุรี ด้านการปรับปรุงพัฒนา โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.90$) และรายข้อพบว่าอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.86 - 1.96$)

ตอนที่ 4 บริบทของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ที่มีปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

ผู้วิจัยศึกษาบริบทของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 3 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ที่มีปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยสูงสุด 3 อันดับแรก เพื่อทำความเข้าใจสภาพของโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

โรงเรียนวัดโคกสูง

โรงเรียนวัดโคกสูง (ชื่อสมมุติ) เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง บรรยากาศโดยรอบบริเวณโรงเรียนชุมชนไม่แออัด บ้านเรือนตั้งอยู่เป็นสัดส่วน มีพื้นที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจแบ่งเป็นสัดส่วน บริบทภายในโรงเรียนสภาพแวดล้อมดี มีต้นไม้ใหญ่หลากหลายชนิดให้ร่มเงามีไม้ดอกไม้ประดับ อาคารเรียนอย่างสวยงาม มีมุมพักผ่อนสำหรับนักเรียนและผู้ปกครองที่มานั่งรอรับบุตรหลานหลังเลิกเรียน อาคารเรียนมีลักษณะเป็นตึก 3 ชั้น 1 หลัง ตึก 2 ชั้น 1 หลัง และห้องเรียนสำหรับเด็กเล็กที่แยกออกไปอย่างเป็นสัดส่วนอีก 1 หลัง พื้นที่ภายในโรงเรียนกว้างขวาง มีพื้นที่ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมมากมาย บรรยากาศ ปลอดภัย ใโปร่ง โล่งไม่แออัด เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ การคมนาคมสะดวก มีรถรับจ้างหรือรถประจำทางผ่านตลอดโรงเรียนอยู่ติดถนนใหญ่สายหลักของประเทศไทย มีรถรับส่งนักเรียนระหว่างบ้านกับโรงเรียน โรงเรียนเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัย ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. ข้อมูลด้านบุคลากร

โรงเรียนมีบุคลากรครูทั้งหมด 19 คน วุฒิการศึกษาปริญญาตรี 16 คน วุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี 3 คน ครูพิเศษ เป็นชาย 1 คน ครูพี่เลี้ยง 3 คน นักการภารโรง 1 คน คนขับรถ 1 คน แม่บ้าน 2 คน คณะครูส่วนใหญ่ เช้าที่พักอาศัยอยู่และเดินทางมาโรงเรียนโดยรถจักรยานยนต์ส่วนตัว

2. ข้อมูลด้านชุมชน

ศาสนาที่คนในชุมชนนับถือคือศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ อาชีพของชุมชน คือค้าขายและรับจ้าง รายได้เฉลี่ยของผู้ปกครองต่อครอบครัว 50,000 บาทต่อปี ที่พักอาศัยของนักเรียนและผู้ปกครองอยู่ห่างไกลจากโรงเรียน

3. สภาพการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน

โรงเรียนจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร โดยแยกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับปฐมวัย และระดับประถมศึกษา โดยระดับปฐมวัยใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และ

ระดับประถมศึกษาใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ภายใต้บริบทสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกฝ่าย เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กได้พัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม และทางโรงเรียนได้สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมตามแนวการสอน โรงเรียนวิถีพุทธ มีการสอนเสริมประสบการณ์ด้านภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และว่ายน้ำ

โรงเรียนบ้านหนองเต่า (ชื่อสมมุติ)

โรงเรียนบ้านหนองเต่า เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนตั้งอยู่ติดถนนสุขุมวิท เปิดสอนตั้งแต่ระดับเตรียมอนุบาล ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีที่ดินจำนวน 16 ไร่ 3 งาน 1 ตารางวา บรรยากาศโดยรอบบริเวณ โรงเรียน ชุมชนเต็มไปด้วยพื้นที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจหลากหลายชนิด บ้านเรือนตั้งอยู่ห่างจากโรงเรียนมาก บริบทภายในโรงเรียน สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนค่อนข้างโล่ง เพราะไม่มีต้นไม้ใหญ่คอยให้ร่มเงา มีแต่ไม้ดอกไม้ประดับที่ตกแต่งอาคารเรียน อาคารเรียนมีลักษณะเป็นตึก 3 ชั้น 1 หลัง ตึก 2 ชั้น 1 หลัง พื้นที่ภายในโรงเรียนกว้างขวาง มีพื้นที่ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมมากมาย การคมนาคมสะดวก มีรถรับจ้างหรือรถประจำทางผ่านตลอด โรงเรียนอยู่ติดถนนใหญ่ มีรถรับส่งนักเรียนระหว่างบ้านกับโรงเรียน

1. ข้อมูลด้านบุคลากร

โรงเรียนมีบุคลากรครูทั้งหมด 18 คน ครูปฐมวัย จำนวน 6 คน ครูส่วนใหญ่เข้าที่พักอาศัยอยู่ และเดินทางมาโรงเรียนโดยรถจักรยานยนต์ส่วนตัว

2. ข้อมูลด้านชุมชน

ศาสนาที่คนในชุมชนนับถือ คือ ศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ อาชีพของชุมชน คือ ค้าขายและรับจ้าง รายได้เฉลี่ยของผู้ปกครองต่อครอบครัว 50,000 บาทต่อปี ที่พักอาศัยของนักเรียนและผู้ปกครองอยู่ห่างไกลจากโรงเรียนมากจึงต้องมีรถรับส่งนักเรียน

3. สภาพการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน

โรงเรียนจัดการเรียนการสอนโดยแบ่งเป็น 2 ระดับคือ ระดับปฐมวัยใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และระดับประถมศึกษาใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กบนพื้นฐานของการอบรมเลี้ยงดู การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ โดยมุ่งเน้นให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา

และมีการเสริมแรงทางบวกให้กับเด็ก โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลางเน้นให้เด็กได้ลงมือกระทำให้เด็กเข้ากิจกรรมตามมุมโดยหมุนเวียนกันไป โดยทางโรงเรียนจะไม่เน้นภาษามาก เช่น

ภาษาอังกฤษจะสอนเด็กตามปกติ โดยเน้นตามวุฒิภาวะของเด็ก จัดตามกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ได้แก่

- 3.1 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
- 3.2 กิจกรรมเสริมประสบการณ์
- 3.3 กิจกรรมเสรี
- 3.4 กิจกรรมสร้างสรรค์
- 3.5 กิจกรรมกลางแจ้ง
- 3.6 กิจกรรมเกมการศึกษา

โรงเรียนบ้านทรายทอง (ชื่อสมมุติ)

โรงเรียนบ้านทรายทอง เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ เปิดสอนตั้งแต่ระดับเตรียมอนุบาล ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 บรรยากาศโดยรอบบริเวณโรงเรียนเป็นชุมชน บ้านเรือนตั้งอยู่ห่างจากโรงเรียนมาก มีพื้นที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจหลากหลายชนิด บริบทภายในโรงเรียน บรรยากาศดี มีต้นไม้ใหญ่หลากหลายชนิด ให้ร่มเงามีไม้ดอกไม้ประดับอาคารเรียนอย่างสวยงาม มีแหล่งเศรษฐกิจพอเพียงหลากหลายชนิดให้เด็กได้เรียนรู้ ลักษณะของอาคารเรียนค่อนข้างชิดกัน อาคารเรียนมีลักษณะเป็นตึก 3 ชั้น 1 หลัง ตึก 2 ชั้น 2 หลัง พื้นที่ภายในโรงเรียนกว้างขวาง มีพื้นที่ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมมากมาย แต่ค่อนข้างแออัด

การคมนาคมสะดวก มีรถรับจ้างหรือรถประจำทางผ่านตลอด โรงเรียนอยู่ติดถนนใหญ่ มีรถรับส่งนักเรียนระหว่างบ้านกับโรงเรียน

1. ข้อมูลด้านบุคลากร

โรงเรียนมีบุคลากรครูทั้งหมด 38 คน ครูปฐมวัย จำนวน 12 คน ครูส่วนใหญ่เช่าที่พักอาศัยอยู่ และเดินทางมาโรงเรียนโดยรถจักรยานยนต์ส่วนตัว

2. ข้อมูลด้านชุมชน

ศาสนาที่คนในชุมชนนับถือคือศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ อาชีพของชุมชน คือค้าขายและรับจ้าง รายได้เฉลี่ยของผู้ปกครองต่อครอบครัว 50,000 บาทต่อปี ที่พักอาศัยของนักเรียนและผู้ปกครองอยู่ห่างไกลจากโรงเรียนมากจึงต้องมีรถรับส่งนักเรียน

3. สภาพการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน

โรงเรียนใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง เน้นเด็กเป็นรายบุคคล มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่สมบูรณ์ในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาและระดับประถมศึกษาใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ให้เด็กได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง โดยจัดกิจกรรมที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม มีการเน้นภาษาอังกฤษควบคู่บูรณาการผ่านการเล่นการร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง กิจกรรมทุกกิจกรรมจะสอดแทรกภาษาอังกฤษเสริมเข้าไป จะสอนให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเอง รู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ได้

ตอนที่ 5 สาเหตุของปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี

สาเหตุของปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ โรงเรียนที่มีปัญหาด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยมากที่สุด 3 โรงเรียน ได้ข้อสรุปสาเหตุของปัญหา แยกตามลักษณะของปัญหาด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ได้ดังต่อไปนี้

1. สาเหตุของปัญหาด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

สำหรับปัญหาการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา พบว่า มีสาเหตุมาจากการที่บุคลากรครูและผู้ปฏิบัติ มีประสบการณ์น้อย ครูเข้าออกบ่อย ทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่อง ซึ่งนำไปสู่การขาดทักษะและขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการจัดทำหลักสูตร โรงเรียน รวมถึงการขาดการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เนื่องจากขาดงบประมาณสนับสนุนจากทางฝ่ายทางโรงเรียน

ข้อสรุปดังกล่าว สนับสนุนด้วยคำกล่าวของผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

“โรงเรียนของเรามีผู้บริหารหลายระดับ ผู้บริหารระดับสูง ขาดประสบการณ์การบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน”

ผู้บริหารโรงเรียนวัดโลกสูง เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552 เวลา 13.00 น.

“โรงเรียนเราครูมีน้อยเข้า ๆ ออก ๆ บ่อย ลาออกไปเลี้ยงลูกบ้าง ไปสอบได้บ้าง”

ผู้บริหารโรงเรียนบ้านหนองเต่า เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2553 เวลา 09.00 น.

“โรงเรียนเปิดใหม่ บุคลากรก็ใหม่ และเคลื่อนย้ายบ่อยมาก ที่โรงเรียนจะเปลี่ยนครูบ่อย ทำให้การเรียนการสอนก็ไม่ต่อเนื่อง”

ผู้บริหารโรงเรียนบ้านทรายทอง เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2553 เวลา 13.00 น.

2. สาเหตุของปัญหาด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

สาเหตุเพราะครูมีภาระงานมาก ไม่มีเวลาที่จะศึกษาเอกสารหรืองานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เพราะต้องสอนและทำกิจกรรมหลายอย่าง

ที่ทางโรงเรียนมอบหมาย โรงเรียนมีบุคลากรน้อย และขาดงบประมาณในการจ้างครูและบุคลากร และครูมีการเคลื่อนย้ายเข้าออกบ่อย

ข้อสรุปดังกล่าว สนับสนุนด้วยคำกล่าวของผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

“ครูที่โรงเรียนน้อย ขาดงบประมาณจ้างครู ครูไม่ค่อยมีความอดทนเท่าที่ควร ขาดความตระหนักในหน้าที่ ครูที่โรงเรียนค่อนข้างจะขาดประสบการณ์ส่วนใหญ่จะเป็นครูใหม่ ๆ”

ผู้บริหารโรงเรียนวัดโลกสูง เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552 เวลา 13.15 น.

“สาเหตุเนื่องจากครูมีภาระงานมากประสบการณ์น้อย ครูไม่เข้าใจหลักสูตรสอนไม่ตรงตามหลักสูตร”

หัวหน้าวิชาการระดับปฐมวัย โรงเรียนบ้านหนองเต่า เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2553 เวลา 10.15 น.

“ครูสอนไม่ตรงตามหลักสูตร ภาระงานครูมาก ไม่มีเวลาได้ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร หรือทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร”

ครูผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนบ้านหนองเต่า เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2553 เวลา 11.15 น.

“สาเหตุเนื่องจากครูมีประสบการณ์น้อย ครูไม่เข้าใจหลักสูตร ครูมีความกดดันไปในเรื่องของกิจกรรมมากกว่าเอกสาร”

หัวหน้าวิชาการระดับปฐมวัย โรงเรียนบ้านทรายทอง เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2553 เวลา 14.15 น.

3. สาเหตุของปัญหาด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร

สาเหตุเนื่องจากผู้บริหารและครู มีภาระงานมาก จึงไม่สามารถบริหารและวางแผนร่วมกันได้ในเรื่องของการอบรมบุคลากรในด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ และขาดการประชาสัมพันธ์ เพราะเนื่องจากไม่มีงบประมาณสนับสนุน ขาดสื่อ อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน

ข้อสรุปดังกล่าว สนับสนุนด้วยคำกล่าวของผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

“โรงเรียนของเราเป็นโรงเรียนเปิดใหม่ บุคลากรครูก็ใหม่และขาดประสบการณ์ด้านการสอน”

ผู้บริหารโรงเรียนวัดโลกสูง เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552 เวลา 13.20 น.

“สาเหตุเพราะขาดการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับครู ไม่มีการวางแผนการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร”

หัวหน้าวิชาการระดับปฐมวัย โรงเรียนบ้านหนองเต่า เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2553
เวลา 10.15 น.

“ครูไม่ค่อยเข้าใจหลักสูตรเท่าที่ควร ขาดการวางแผนร่วมกันกับทางโรงเรียน ขาดการประชาสัมพันธ์ อีกอย่างครูส่วนใหญ่ก็มีประสบการณ์น้อย เข้า ๆ ออก ๆ บ่อย การทำงานไม่ต่อเนื่อง”

ครูผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนทรายทอง เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2553
เวลา 15.25 น.

4. สาเหตุของปัญหาด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ

สาเหตุเพราะครูจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ไม่สอดคล้องกับหลักสูตร ครูขาดประสบการณ์ ครูยังไม่เข้าใจถึงบทบาท การทำงานไม่ราบรื่น ครูไม่เข้าใจหลักสูตร ครูมีประสบการณ์น้อยและมีเวลาน้อยต้องทำกิจกรรมหลายอย่าง

ข้อสรุปดังกล่าว สนับสนุนด้วยคำกล่าวของผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

“เนื่องจากโรงเรียนของเราเป็นโรงเรียนเปิดใหม่ บุคลากรน้อย และขาดงบประมาณสนับสนุนในการจัดซื้อ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อประกอบการเรียนการสอน ไม่เพียงพอต่อความต้องการ และจำนวนของเด็ก”

ผู้บริหารโรงเรียนวัดโลกสูง เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552 เวลา 13.30 น.

“สาเหตุเพราะที่โรงเรียนมีกิจกรรมค่อนข้างเยอะ ครูไม่ค่อยมีเวลาได้เตรียมหลักสูตร หรือนำหลักสูตรมาใช้ได้อย่างถูกต้อง”

หัวหน้าวิชาการระดับปฐมวัย โรงเรียนบ้านหนองเต่า เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2553
เวลา 10.15 น.

“เพราะครูส่วนใหญ่ก็ขาดประสบการณ์เป็นครูใหม่ ๆ เยอะ ทำงานไม่ค่อยเป็น”

ครูผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนบ้านทรายทอง เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2553
เวลา 15.30 น.

5. สาเหตุของปัญหาด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล

สาเหตุเพราะขาดการนิเทศที่เป็นระบบ สาเหตุเพราะผู้บริหารมีภาระงานมากและเป็นผู้นิเทศและนิเทศรวม เพราะไม่สามารถแต่งตั้งทีมนิเทศให้เป็นระบบได้ เพราะครูที่เป็นหัวหน้าระดับปฐมวัยมีภาระงานมากต้องสอนด้วย และต้องทำกิจกรรมหลายอย่าง

ข้อสรุปดังกล่าว สนับสนุนด้วยคำกล่าวของผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

“สาเหตุคือผู้บริหารมีภาระงานมาก ต้องดูแลทั้ง 2 ระดับ ผู้บริหารระดับสูงขาดประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการ ด้านการศึกษา ขาดทฤษฎีที่เป็นระบบ เพราะครูที่เป็นหัวหน้าระดับปฐมวัยมีภาระงานมากต้องสอนด้วย และต้องทำกิจกรรมหลายอย่าง”

ผู้บริหาร โรงเรียนวัดโคกสูง เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552 เวลา 13.30 น.

“มีการนิเทศบ้างแต่ไม่ค่อยเป็นระบบเท่าที่ควร คือ บางครั้งนี่จะมา ก็มา บางครั้งครูก็ตั้งตัวไม่ติด บางวันครูมีภาระงานค่อนข้างยุ่งและไม่มีผู้ช่วยในการสอน”

ครูผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนบ้านหนองเต่า เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2553 เวลา 11.15 น.

“ทางโรงเรียนมีการนิเทศบ้างแต่ไม่ค่อยเป็นระบบ ไม่มีครูที่ออกนิเทศโดยตรง มีเพียงแต่ผู้บริหาร

หัวหน้าวิชาการระดับปฐมวัย โรงเรียนบ้านทรายทอง เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2553 เวลา 14.40 น.

6. สาเหตุของปัญหาด้านการสรุปผลการดำเนินงาน

สาเหตุที่ทำให้ขาดการวิเคราะห์ข้อมูล การรายงานผลที่เป็นระบบ เพราะครูมีภาระงานมาก ทำให้ไม่มีผู้คนที่ได้รับการแต่งตั้งเพราะต้องสอนด้วย ดูได้แต่เพียงเอกสารงานทั่ว ๆ ไป ไม่ได้ออกนิเทศตามห้องเรียน

ข้อสรุปดังกล่าว สนับสนุนด้วยคำกล่าวของผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

“สาเหตุเพราะขาดแคลนอุปกรณ์ เครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ขาดการรายงานผลที่เป็นระบบ เพราะครูมีภาระงานมาก”

ผู้บริหาร โรงเรียนวัดโคกสูง เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552 เวลา 13.45 น.

“สาเหตุเพราะที่โรงเรียนมีครูน้อยไม่มีการแต่งตั้งผู้นิเทศ มีแต่ผู้บริหารนิเทศครูไม่ค่อยมีประสบการณ์เข้า ๆ ออก ๆ บ่อย งานเลยไม่ต่อเนื่อง”

หัวหน้าวิชาการระดับปฐมวัย โรงเรียนบ้านหนองเต่า เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2553 เวลา 10.15 น.

“สาเหตุอาจเป็นเพราะครูไม่มีประสบการณ์ และทางโรงเรียนก็ไม่มีนิเทศที่เป็นระบบ”

ครูผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนบ้านทรายทอง เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2553 เวลา 15.45 น.

7. สาเหตุของปัญหาด้านการปรับปรุงพัฒนา

สาเหตุที่ทำให้ขาดการนำข้อมูลและปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษามาปรับปรุงพัฒนา เพราะขาดงบประมาณสนับสนุนและบุคลากรเข้าออกบ่อย ทำให้เกิดปัญหาด้านการบริหารจัดการสอนไม่ต่อเนื่อง การวางแผนงาน ด้านการปรับปรุงพัฒนาในปีต่อ ๆ ไป จึงไม่สามารถทำได้

ข้อสรุปดังกล่าว สนับสนุนด้วยคำกล่าวของผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

“ขาดการวางแผนการร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย เพราะเนื่องจากครูเข้าออกบ่อย และขาดประสบการณ์ และขาดความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรที่แท้จริง ผู้บริหารระดับสูงไม่ค่อยได้เข้ามามีบทบาทในเรื่องของการบริหารจัดการที่ชัดเจน”

ครูผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนวัดโคกสูง เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552 เวลา 16.10 น.

“เพราะบุคลากรไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตร ขาดการวางแผนร่วมกัน ขาดการปรับปรุงพัฒนาเพราะไม่มีงบประมาณสนับสนุนที่โรงเรียน”

ผู้บริหารโรงเรียนบ้านหนองเต่า เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2553 เวลา 09.15 น.

“ทางโรงเรียนไม่มีการประชุมชี้แจงให้ครูทราบถึงข้อมูลและปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร โรงเรียน ขาดการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับคณะครู”

ครูผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนบ้านหนองเต่า เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2553 เวลา 11.15 น.

“โรงเรียนมีงบประมาณสนับสนุนค่อนข้างน้อย อีกทั้งครูที่โรงเรียนเข้า ๆ ออก ๆ บ่อยมาก หากครุมาทดแทนยากมาก บางครั้งได้มาก็ไม่ตรงตามสาขาวิชาเอก”

หัวหน้าวิชาการระดับปฐมวัย โรงเรียนบ้านทรายทอง เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2553 เวลา 11.50 น.

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยได้นำเสนอ และสรุปผลการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน ในจังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน ในจังหวัดจันทบุรี
3. เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน ในจังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

แบ่งการดำเนินการวิจัย เป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการดังนี้

การดำเนินการวิจัยในขั้นนี้ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี มีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ประชากรคือ เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดจันทบุรี ปีการศึกษา 2551 จำนวน 17 โรงเรียน

โดยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแต่ละ โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการระดับปฐมวัย จำนวน 1 คน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 1 คน รวมทั้งหมด 51 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ โดยสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ ตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา ความชัดเจนและความเหมาะสมในการใช้ภาษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 ท่าน วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก ด้วยค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) พบว่าแบบสอบถามด้านการปฏิบัติการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .31 – .87 และด้านปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .22 – .87 (รายละเอียดในภาคผนวก ค) และตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา พบว่ามีค่าความเชื่อมั่น ด้านการปฏิบัติการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี เท่ากับ .95 และด้านปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี เท่ากับ .94

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนระดับปฐมวัยในจังหวัดจันทบุรี

1.3.2 ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี ถึงผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นประชากรในการวิจัย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

1.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.4.1 สถิติพื้นฐาน

- 1) ความถี่
- 2) ค่าร้อยละ
- 3) ค่าเฉลี่ย
- 4) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.4.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับเนื้อหา (บุญเชิด ภิญ โยอนันตพงษ์. 2545 : 95)

2) ค่าอำนาจจำแนก โดยใช้การหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (บุญเชิด ภิญ โยอนันตพงษ์. 2545 : 84)

3) ค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์, 2545 : 132)

ขั้นที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการดังนี้

การดำเนินการวิจัยในขั้นนี้ เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี โดยเลือกศึกษาเชิงลึกกับโรงเรียนเอกชนที่มีปัญหาหนักที่สุดในกลุ่มโรงเรียนเอกชนจังหวัดจันทบุรี จำนวน 3 โรงเรียน เพื่อใช้เป็นกรณีศึกษามีรายละเอียดการดำเนินงาน แยกนำเสนอเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. สนามวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

มีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 สนามวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

โรงเรียนที่ใช้เป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้ คือ โรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรีที่มีปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 โรงเรียน จากโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ปีการศึกษา 2551 จำนวน 17 โรงเรียน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีเกณฑ์ในการเลือกโรงเรียน คือ เป็นโรงเรียนที่มีปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยอยู่ในระดับสูงสุดในห้าอันดับแรก โดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย จากการวิจัยขั้นที่ 1 ของการวิจัยครั้งนี้ และเป็นโรงเรียนที่ยินดีให้ความร่วมมือ

ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะใช้ชื่อสมมุติ สำหรับโรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียน

สำหรับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักของแต่ละโรงเรียน คือ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการระดับปฐมวัย และครูผู้สอนระดับปฐมวัย

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี จำนวนตาม 7 ด้าน (รายละเอียดในภาคผนวก)

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลภาคสนาม ขั้นตอนในการเก็บข้อมูลแบ่งเป็น 3 ระยะ โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

2.3.1 เป็นการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่สนามวิจัย เพื่อเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของชุมชนและโรงเรียนจากเอกสารต่าง ๆ

2.3.2 เข้าพบผู้บริหารเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล โดยเปิดเผยตัวตนของผู้วิจัยในฐานะของนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหาร การศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่เป็นบริบทของทางโรงเรียน และชุมชนโดยรอบ โดยใช้เวลาประมาณ 1 เดือน โดยเริ่มจากการเดินสำรวจชุมชนโดยรอบ บริเวณภายในโรงเรียน โดยสังเกตและเข้าร่วมกิจกรรมกับทางชุมชนและทางโรงเรียน

2.3.3 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยวิธีการพูดคุยเรื่องทั่วไป กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนชั้นปฐมวัย เป็นการศึกษาค้นคว้าเชิงลึกด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสร้างข้อสรุป และทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดจันทบุรี สามารถวิเคราะห์และสรุปผลประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53 - 4.33$)

2. ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.94$) และรายข้อพบว่าอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.78 - 2.04$)

3. สาเหตุของปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดจันทบุรี พบว่ามีปัญหามากในโรงเรียนที่เริ่มเปิดทำการสอนในระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี จะพบว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหามาก คือ สาเหตุมาจากด้านบุคลากร ทั้งตัวครูผู้สอน และผู้บริหาร เนื่องจากเป็นโรงเรียนเปิดทำการเรียนการสอนใหม่ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาในสาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย และเป็นครูจ้างสอนชั่วคราว ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา การประเมินผลการใช้หลักสูตรและนำผลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนา

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยมีประเด็นที่ควรอภิปราย ดังต่อไปนี้

1. สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรีพบว่าภาพรวมของการบริหารหลักสูตรมีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าระดับการปฏิบัติเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ อันดับแรกคือ ด้านการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ รองลงมาคือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร และด้านการปรับปรุงพัฒนา ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษามีความพร้อมในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ 4 ด้าน คือ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ และการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา โดยเฉพาะการปฏิรูปหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทหน้าที่เป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาทุก ๆ ด้าน อย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง ทำให้เกิดความตระหนักเห็นความสำคัญ และมีความพร้อมในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา จึงส่งผลให้สถานศึกษาบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของปิยะพร ทำบุญ (2546 : 146-150) ที่ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในสถานศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลพร เรือนศรี (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าการบริหารหลักสูตรของโรงเรียนส่วนใหญ่ มีการวางแผนการใช้หลักสูตร มีการเตรียมบุคลากร จัดครูที่มีประสบการณ์เข้าสอนตามส่วนที่กำหนด จัดส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร มีเอกสารคู่มือประกอบหลักสูตรให้กับครู มีการจัดบริการสื่อ จัดอาคารสถานที่ มีการนิเทศ และติดตามผล มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตร ให้ผู้ปกครองทราบในเรื่องแนวทางและวิธีการดำเนินกิจกรรม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉันทชา ศรีวิชัยรัตน์ (2549 : บทคัดย่อ) พบว่า จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก คือ ลักษณะเน้นตัวเด็กในการช่วยเหลือตนเอง ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็นเรื่อง ส่งเสริมให้ครูปฐมวัยจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริพันธ์ โยมิตวารกิจกุล (2548 : บทคัดย่อ)

พบว่า ผู้บริหารและครู โรงเรียนเอกชนระดับปฐมวัย จังหวัดพิษณุโลก มีทัศนคติต่อสภาพการบริหารงาน วิชาการการศึกษาปฐมวัยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกรียงศักดิ์ วรรณพันธ์ (2550 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า สภาพการการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบางไถ่เถื่อน (ตันติวิสิทธิ์ประชาอนุกุล) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชยนาท อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านกิจกรรมนักเรียน และด้านการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเนื่องจากสถานศึกษามีความชัดเจนในการจัดบุคลากรเข้าสอนการศึกษาปฐมวัยอย่างเพียงพอ ครูผู้สอนจบการศึกษาปฐมวัยโดยตรง ตลอดจนด้านอาคารสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีประสิทธิภาพสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จูไรพร เสนาะ (2545 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ของเมืองพัทยา ส่งเสริมให้ครูชั้นอนุบาลจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพของเด็ก จัดสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนการสอน มีการจัดเตรียมและพัฒนาบุคลากร สถานศึกษา จัดครูเข้าสอน โดยพิจารณาจากวุฒิทางการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริพร จันทโชติ (2543 : บทคัดย่อ) พบว่า มีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์มาปรับปรุงและพัฒนาก่อนที่จะนำไปใช้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของเกรียงศักดิ์ เรืองศรี (2544 : บทคัดย่อ) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ได้จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงบรรยากาศในการเรียนรู้ ความสะอาด ความปลอดภัยและความพร้อมของอาคารสถานที่ สำหรับการจัดและพัฒนาบุคลากร มีการเตรียมบุคลากร โดยผู้บริหารสถานศึกษาได้พิจารณาจัดครูที่มีประสบการณ์ในการสอน การศึกษาปฐมวัยเข้าสอน นอกจากนี้ ยังได้ส่งครูเข้ารับการฝึกอบรมและศึกษาดูงานนอกสถานที่ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูวางแผนและจัดเตรียมกิจกรรมเหมาะสมกับวัยของเด็ก และสอดคล้องกับตารางกิจกรรมประจำวัน เพื่อพัฒนาเด็กทุกด้าน ทำให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริพร จันทโชติ (2543 : บทคัดย่อ) พบว่า ด้านการนิเทศภายในและ ประชุมอบรมทางวิชาการ กิจกรรมที่จัดมากที่สุดคือ การประชุมครู ส่วนใหญ่ครูต้องได้รับการนิเทศ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉันทชา ศรีวิชัยรัตน์ (2549 : บทคัดย่อ) พบว่า ด้านการนิเทศภายในมีการประชุม อบรมทางวิชาการตามกิจกรรมที่จัดมากที่สุด การประชุมก่อนเปิดภาคเรียน การประชุมอบรมครู ส่วนใหญ่ได้รับการนิเทศเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน

2. ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี พบว่าภาพรวมสภาพของปัญหาการบริหารหลักสูตรมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าระดับของปัญหาเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ อันดับแรกที่มีปัญหามากที่สุด คือ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล ด้านการจัดทำหลักสูตร

สถานศึกษา ด้านการปรับปรุงพัฒนา และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ในส่วนของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าวิชาการระดับปฐมวัย และครูผู้สอนระดับปฐมวัย ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ครูผู้สอนไม่จบการศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย และเป็นครูจ้างสอนชั่วคราว หัวหน้าวิชาการระดับปฐมวัยและคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ไม่ผ่านการอบรมเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เวลาในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ เรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยมีน้อย ผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจ การจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยต้องการให้ผู้เรียนอ่านออกเขียนได้ก็เพียงพอ สถานศึกษามีการประชุมเพื่อประชาสัมพันธ์ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้ผู้ปกครอง ชุมชนทราบน้อย และสถานศึกษาขนาดเล็ก ไม่พร้อมสำหรับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย สอดคล้องกับผลการวิจัยของแสงจันทร์ อุไรมาลย์ (2544 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมทุกด้านมีปัญหา อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ มีปัญหา เนื่องจากครูปฐมวัยขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ ที่เหมาะสมกับพัฒนาการ ของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฟรีดแมน (Freedman, 1985 : 174) ที่พบว่า เป้าหมาย ในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนคือ ต้องการให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน อย่างเต็มที่มีประเด็นปัญหาที่ควรได้รับการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง เรื่องครู ปฐมวัย ไม่เปิดโอกาสให้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน รองลงมาคือ ครูปฐมวัยผลิตสื่อ ไม่เพียงพอกับความต้องการของเด็ก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูปฐมวัยขาดความรู้ความเข้าใจในการ วางแผนการจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน สื่อที่ได้รับไม่ตรงกับความต้องการ ขาดความชำนาญ ในการใช้สื่อเทคโนโลยี รวมถึงขาดงบประมาณสนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉัชชาศิริ วิชัยรัตน์ (2549 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการการศึกษาปฐมวัยคือ ส่งครูอบรม ศึกษาดูงานเกี่ยวกับสื่อและให้ครูผลิตสื่อการสอนด้วยตนเอง และสอดคล้องกับผลการวิจัย ของเกรียงศักดิ์ เรืองศรี (2544 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนคือ โรงเรียน ขาดงบประมาณในการสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. สาเหตุของปัญหาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดจันทบุรี พบว่าโรงเรียนที่เริ่มเปิดทำการสอนในระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี จะพบปัญหามาก โดยเฉพาะปัญหาในด้านบุคลากร ทั้งตัวครูผู้สอน และผู้บริหาร เนื่องจากเป็น โรงเรียน เปิดทำการเรียนการสอนใหม่ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาในสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

และเป็นครูจ้างสอนชั่วคราว ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การประเมินผล การใช้หลักสูตรและนำผลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาบุคลากร จึงมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอด จึงทำให้การบริหารหลักสูตรไม่เป็นไปตามที่ต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติศัพท์ สุขศรี (2544 : 74-76) ได้ดำเนินการศึกษาปัญหาการจัดอนุบาลศึกษาในโรงเรียนเอกชนในจังหวัดมหาสารคาม พบว่าด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านบุคลากรเพราะบุคลากรเป็นผู้ขับเคลื่อนหลักสูตร เมื่อบุคลากรไม่มีความรู้ ขาดประสบการณ์ ขาดความตระหนักในการนำหลักสูตรไปใช้ ทำให้ไม่สามารถใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับสุภาพร แพรพพนิต (2550 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) ที่กล่าวว่า การบริหารหลักสูตร เป็นการนำกระบวนการบริหารมาใช้ในขั้นตอนการวางแผนหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ ตลอดจนการประเมินผลหลักสูตร ซึ่งการบริหารหลักสูตรใด ๆ ให้มีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยบุคคลที่เกี่ยวข้องร่วมมือกัน แต่สิ่งที่สำคัญประการหนึ่งที่ผู้บริหารหลักสูตรควรคำนึงถึง คือ การเตรียมครูผู้สอน เพราะครูผู้สอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยให้การใช้หลักสูตรนั้น บรรลุเจตนารมณ์ของหลักสูตร เช่นเดียวกับสุธีรภัทร์ ทรงมุสิก (2547 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาสภาพ การใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยในโรงเรียน พบว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่ใช้ในโรงเรียน และการนำหลักสูตรปฐมวัย ในสถานศึกษามาสู่การปฏิบัติที่แตกต่างกัน ปัญหาการขาดงบประมาณในการพัฒนาสื่อการจัด สภาพแวดล้อมโรงเรียน และจัดบรรยากาศในห้องเรียน ก็เป็นปัญหาสำคัญทำให้การบริหารหลักสูตร ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเกรียงศักดิ์ เรืองศรี (2544 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าผู้บริหารและครูจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยคำนึงถึง บรรยากาศในการเรียนรู้ ความสะอาด ความปลอดภัย และความพร้อมของอาคารสถานที่ จัดครูที่มี ประสบการณ์ในการสอนระดับก่อนประถมศึกษาเข้าสอน ทำให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย พันธุ์สด (ออนไลน์, 2550) ที่ได้ศึกษาการยกระดับคุณภาพ โรงเรียนขนาดเล็ก พบว่าสิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ งบประมาณไม่เพียงพอ การจัดสรรงบประมาณ ลำบาก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับหลักสูตรเป็นอันดับแรก เพราะถือว่างานวิชาการ เป็นหัวใจหลักในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ

2. การพัฒนาบุคลากรให้ความรู้ในด้านการบริหารหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตร การใช้สื่อ การวัดผลการเรียนรู้ที่เน้นสภาพจริง เพื่อให้การนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติให้ได้ผลและจริงจัง

3. การพัฒนาระบบบุคลากรให้มีขวัญและกำลังใจ เพื่อไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านตัวครูผู้สอนบ่อย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตร

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเรื่องสภาพความสำเร็จของการบริหารหลักสูตร ของโรงเรียนที่มีการบริหารหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสรุปรูปแบบและแนวทางในการบริหารหลักสูตร

2. ควรทำการศึกษาเรื่องสภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยศึกษาตัวแปรอื่น เช่น การมีส่วนร่วมของชุมชน ความต้องการของชุมชน

3. ควรทำการศึกษาบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียน ต่อการบริหารจัดการหลักสูตร

บรรณานุกรม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2545). แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : กรมฯ
กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2546). รายงานการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : กรมฯ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ
- _____. (2546). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ
- กิตติศัพท์ สุขศรี. (2544). ปัญหาการจัดอนุบาลศึกษาโรงเรียนเอกชนในจังหวัดมหาสารคาม.
การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2545). รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัย. กรุงเทพฯ : เอดสันเพรสโปรดักซ์.
- _____. (2547). รูปแบบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : เอดสันเพรสโปรดักซ์.
- เกรียงศักดิ์ เรืองศรี. (2544). การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนระดับ
ก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลอำเภอ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ วรรณพันธ์. (2550). สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบางไถ่เลื่อน
(ต้นติวีสรรพราษฎร์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
- จุไรพร เสนาะ. (2545). การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาล
ในโรงเรียนเมืองพัทยาสังกัดเมืองพัทยา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :
อลีนเพรส.
- ชบา พันธุ์ศักดิ์. (2541). การศึกษาการใช้หลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็ก 3 ขวบ ในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์
ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ณัชชา ศรีวิชัยรัตน์. (2549). รูปแบบการบริหารงานวิชาการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน
เอกชนในจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นครสวรรค์ :
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2545). คู่มือการเขียนและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : ชารอักษร.
- ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2531). เอกสารคำสอนหลักสูตรและแบบเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครูธนบุรี.
- ธีรารัง บัวศรี. (2542). ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
ชนชัยการพิมพ์.
- นงนเรศ ชรรณบวร. (2546). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา คชภักดี. (2550). การประเมินผลโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :
http://www.cf.mahidol.ac.th/thai/public_th.php. 29 กันยายน 2550.
- นิรบล มีนาเสียว. (2548). มาตรฐานด้านผู้เรียนของเด็กปฐมวัยที่ใช้หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน
บ้านสะเดาหนองไผ่ จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). การวัดผลและประเมินผลการศึกษา : ทฤษฎีและการประยุกต์.
กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). การบริหารวิชาการ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ปิยะพร ทำบุญ. (2546). การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
ในสถานศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิจัยวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8.
กรุงเทพฯ : สำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- สุสดี จงขวัญ. (2550). การศึกษาคุณภาพของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในเขตพื้นที่
การศึกษานนทบุรี. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :
<http://www.riplib.nrct.go.th/new/book/2549/oct1.pdf>. 29 กันยายน 2550.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : แม็ค.

- ยุวรี วุฒิวิริยางค์. (2550). การประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเครือข่าย
ในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปีการศึกษา 2545. (ออนไลน์).
แหล่งที่มา : <http://www.thaiedresearch.org/result/result.php.id=7240>.
29 กันยายน 2550.
- วาริรัตน์ แก้วอุไร. (2550). การพัฒนาหลักสูตร. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :
<http://www.gotoknow.org/blog/waveerat/65963>. 29 กันยายน 2550.
- วาโร เฟิงสวัสดิ์. (2542). การวิจัยทางการศึกษาปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
สกลนคร : สถาบันราชภัฏสกลนคร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). วิสัยทัศน์การศึกษา. กรุงเทพฯ : เอส อาร์ พรินติ้ง.
_____. (2544). กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :
สุวีริยาสาส์น.
- วิไลพร เรือนศรี. (2544). การศึกษาการใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพร จันทโชติ. (2543). สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนระดับ
ก่อนประถมศึกษาของเอกชน กรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์ ศษ.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศิริรัตน์ สุนทวนิก. (2551). การศึกษาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราด. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สมชาย พันธุ์สด. (2550). รายงานการศึกษาการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :
<http://www.kpp2.org/#>. 29 กันยายน 2550.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1. (2547). แผนปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ประจำปีงบประมาณ 2547. จันทบุรี : สำนักงานฯ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2. (2547). แผนปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ประจำปีงบประมาณ 2547. จันทบุรี : สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2546). คู่มือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย.
ชลบุรี : สำนักงานฯ.

- สายสิน เจริญรัตน์. (2543). การประเมินผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สิริพันธ์ โฉมิตวรกิจกุล. (2548). การบริหารงานวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัยตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). การวัดและประเมินแนวใหม่ : เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชาดา วิทยุฉวี. (มกราคม – มีนาคม 2539). “แนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา,” พัฒนาหลักสูตร. 15 (1) : 27-28.
- สุธีรัถย์ ทรงมุสิก. (2547). สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของครูปฐมวัยสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุนิรัตน์ มิตรเจริญถาวร. (2546). การพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญา สำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนพระแม่มาลีพระโขนง. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุภาพร แพรวพินิต. (2550). เอกสารประกอบการสอนปัญหาและแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : ครุศาสตร์อุตสาหกรรม หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2531). หลักสูตรการสอนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมน อมรวิวัฒน์ และสมพงษ์ จิตระดับ. (2541). สารและกิจกรรมการสอนวิชาหลักสูตรและการสอนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสงจันทร์ อุไรมาลัย. (2544). การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนัก กงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อรนันท์ นิ่มนุช. (2550). ความคิดเห็นการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของครูปฐมวัยในโรงเรียนของอัครสังฆมณฑล กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2541). **หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน**. กรุงเทพฯ :
เอสดีเพรส.

Beckley, William Loren. (1986). **Kindergarten, Option and effect on Student Achievement
Primary Elementary Early Childhood Length of School**. Master Thesis. M.Ed.
(Education Curriculum and Instruction). California : Drake University.

Freedman, Helen. (1985). **A Survey of Curriculum in Selected Proprietary Preschool
In Santiago Country California**. Master Thesis. M.Ed. (Education Early
Childhood). New York : United States International University.

Good, C.V. (1973). **Dictionary of Education**. New York : McGraw – Hill.

Jackman, H.L. (2001). **Early Education Curriculum: a child's connection to the world**.
2 nd ed. Albany, NY : Delmar.

Wane, EllyDiepreen. (1984). **Kindergarten Curriculum and Programs in Leckland
Country**. New York : McGraw – Hill.

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รองศาสตราจารย์เฉลา ประเสริฐสังข์	อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ บุญศรี	อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศักดิ์ ทางทอง	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย	อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมล สุวรรณภูมิ	อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
6. นางกรรณิการ์ จุลจันท์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามและประเด็นสัมภาษณ์

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี
2. ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการระดับปฐมวัย ครูผู้สอนระดับปฐมวัย
3. แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยในโรงเรียน
4. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตอบแบบสอบถามให้ครบทุกตอนและทุกข้อ ข้อมูลจากแบบสอบถามนี้ จะเป็นประโยชน์เพื่อการวิจัยและการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ขอความกรุณาท่านกรอกแบบสอบถามตามความเป็นจริง การกรอกแบบสอบถามครั้งนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อสถานภาพและการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด

นางสาวนันทนิตย์ อริยสัง
นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) ตามสภาพความเป็นจริง

1. เพศ ( ) 1. ชาย ( ) 2. หญิง
2. ตำแหน่ง ( ) 1. ผู้อำนวยการโรงเรียน ( ) 2. รองผู้อำนวยการโรงเรียน ( ) 3. หัวหน้าฝ่ายวิชาการระดับปฐมวัย ( ) 4. ครูผู้สอนระดับปฐมวัย ( ) 5. อื่นๆ (โปรดระบุ) .....
3. ประสบการณ์ในตำแหน่ง (ตามข้อ 2) ( ) 1-5 ปี ( ) 11-15 ปี ( ) มากกว่า 20 ปี ( ) 6-10 ปี ( ) 16-20 ปี
4. ระดับการศึกษา ( ) ต่ำกว่าปริญญาตรี ( ) สูงกว่าปริญญาตรี ( ) ปริญญาตรี ( ) อื่นๆ (ระบุ).....

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	ระดับของการดำเนินงาน					ระดับของปัญหา				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
40. มีรายงานผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานต้นสังกัด										
41. มีการนำเสนอผลการดำเนินงานด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยสู่สาธารณะ										
42. มีการเปรียบเทียบข้อมูลการรายงานปีปัจจุบันกับปีที่ผ่านมาให้ทราบถึงผลการพัฒนา										
ด้านการปรับปรุงพัฒนา										
43. นำข้อมูลและปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยมาปรับปรุงและพัฒนา										
44. ประชุมชี้แจงให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทราบถึงปัญหาและการปรับปรุงพัฒนาในปีต่อไป										
45. มีการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยโดยประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย										

ประเด็นการสัมภาษณ์

1. สภาพบริบทของทางโรงเรียน

.....

.....

2. สภาพการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนในภาพรวมของโรงเรียน

.....

.....

3. สาเหตุของปัญหาด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

- 3.1 สาเหตุของปัญหาด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

.....

.....

- 3.2 สาเหตุของปัญหาด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

.....

.....

- 3.3 สาเหตุของปัญหาด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

.....

.....

- 3.4 สาเหตุของปัญหาด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร

.....

.....

- 3.5 สาเหตุของปัญหาด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการบริหารหลักสูตร

.....

.....

- 3.6 สาเหตุของปัญหาด้านการสรุปผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตร

.....

.....

- 3.7 สาเหตุของปัญหาด้านการปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตร

.....

.....

ภาคผนวก ค
ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(IOC)
ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 18 ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC)

สภาพและปัญหา การบริหารหลักสูตร	ข้อที่	ค่าความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิคนที่						ค่า IOC	ผลการประเมิน
		1	2	3	4	5	6		
ด้านการเตรียม ความพร้อม ของสถานศึกษา	1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	4	+1	+1	+1	+1	+1	0	0.83	ใช้ได้
	5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	8	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	9	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	10	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา	11	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	12	+1	+1	+1	+1	0	+1	0.83	ใช้ได้
	13	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	14	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	15	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	16	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
	17	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	18	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	19	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	20	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
	21	+1	+1	+1	+1	0	+1	0.83	ใช้ได้
ด้านการวางแผน ดำเนินการใช้ หลักสูตรสถานศึกษา	22	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	23	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
	24	+1	+1	+1	+1	0	+1	0.83	ใช้ได้
	25	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	

ตาราง 18 (ต่อ)

สภาพและปัญหา การบริหารหลักสูตร	ข้อที่	ค่าความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิคนที่						ค่า IOC	ผลการประเมิน
		1	2	3	4	5	6		
ด้านการนำ หลักสูตรสถานศึกษา สู่การปฏิบัติ	27	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	28	+1	+1	+1	+1	+1	0	0.83	ใช้ได้
	29	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	30	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	31	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	32	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล	33	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	34	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	35	+1	+1	+1	+1	+1	0	0.83	ใช้ได้
	36	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	37	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	38	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านการสรุปผล การดำเนินงาน	39	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	40	+1	+1	+1	+1	+1	0	0.83	ใช้ได้
	41	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	42	+1	+1	+1	+1	+1	0	0.83	ใช้ได้
ด้านการปรับปรุง พัฒนา	43	+1	+1	+1	+1	+1	0	0.83	ใช้ได้
	44	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	45	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 19 ค่าความเชื่อมั่น และค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น ของสภาพการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัย		ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น ของสภาพปัญหาการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	
	ค่าความสัมพันธ ของแบบสอบถาม	ค่าความเชื่อมั่น ในกรณีที่ดีคำถาม	ค่าความสัมพันธ ของแบบสอบถาม	ค่าความเชื่อมั่น ในกรณีที่ดีคำถาม
	รายชื่อ	ข้อที่นอก	รายชื่อ	ข้อที่นอก
1	.581	.956	.497	.948
2	.402	.957	.409	.949
3	.733	.955	.761	.947
4	.858	.954	.877	.946
5	.316	.957	.248	.949
6	.316	.957	.478	.948
7	.858	.954	.745	.947
8	.316	.957	.248	.949
9	.316	.957	.248	.949
10	.516	.956	.517	.948
11	.388	.957	.387	.949
12	.733	.955	.604	.948
13	.316	.957	.248	.949
14	.317	.957	.295	.950
15	.740	.955	.594	.948
16	.316	.957	.248	.949
17	.707	.955	.583	.948
18	.648	.955	.681	.947
19	.334	.957	.333	.949
20	.316	.957	.248	.949
21	.858	.954	.862	.946
22	.316	.957	.229	.950
23	.724	.955	.605	.948

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น ของสภาพการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัย		ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น ของสภาพปัญหาการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	
	ค่าความสัมพันธ ของแบบสอบถาม	ค่าความเชื่อมั่น ในกรณีที่ดีคำถาม	ค่าความสัมพันธ ของแบบสอบถาม	ค่าความเชื่อมั่น ในกรณีที่ดีคำถาม
	รายข้อ	ข้อนั้นออก	รายข้อ	ข้อนั้นออก
24	.495	.956	.387	.949
25	.316	.957	.248	.949
26	.733	.955	.758	.947
27	.316	.957	.274	.949
28	.858	.954	.877	.946
29	.316	.957	.274	.949
30	.766	.955	.775	.946
31	.733	.955	.761	.947
32	.316	.957	.283	.949
33	.766	.955	.775	.946
34	.731	.955	.745	.947
35	.858	.954	.877	.946
36	.317	.957	.312	.949
37	.766	.955	.775	.946
38	.316	.957	.248/	.949
39	.733	.955	.676	.947
40	.267	.958	.236	.950
41	.872	.954	.801	.946
42	.733	.955	.679	.947
43	.581	.956	.478	.948
44	.388	.957	.390	.949
45	.847	.954	.786	.946

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ด้านสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
ปฐมวัย = .957

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ด้านปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
ปฐมวัย = .949

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ง
ตัวอย่างบทสัมภาษณ์

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตัวอย่างบทสัมภาษณ์ โรงเรียนที่มีปัญหา

สาเหตุของปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

ตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โรงเรียนวัดโลกสูง

ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้บริหาร โรงเรียน, หัวหน้าวิชาการระดับปฐมวัย, ครูผู้สอนปฐมวัย

ผู้สัมภาษณ์ นางสาวนันท์นิตย์ อริยสังข์

ประเด็นสัมภาษณ์ ผู้บริหาร โรงเรียนวัดโลกสูง

1. สภาพการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนในภาพรวมของโรงเรียน

“โรงเรียนจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร โดยแยกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับปฐมวัย และระดับประถมศึกษา โดยระดับปฐมวัยใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และระดับประถมศึกษาใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กในด้านจิตใจ ตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ มีการสอนเสริม ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และว่ายน้ำ”

2. สภาพการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนระดับปฐมวัย

“การจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เน้นด้านการเตรียมความพร้อมของเด็กโดยสอนเน้นด้านวิชาการ ควบคู่ไปด้วย เช่น วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และคอมพิวเตอร์ และเสริมการเรียนการสอนด้านภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และว่ายน้ำ เข้าไปอีกด้วย”

3. ความรู้สึกของท่าน ในเรื่องของการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนของระดับปฐมวัยในปัจจุบัน ความรู้สึกที่มีต่อโรงเรียน

“มองในภาพรวมของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มา 5 ปี รู้สึกพอใจ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้”

4. จากการสรุปผลถึงประเด็นปัญหา ในเรื่องการบริหารหลักสูตร ความคิดเห็นของท่าน ที่มีต่อผลการสำรวจ ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ท่านคิดว่า ใช่หรือไม่ เพราะเหตุใด

“มีความคิดเห็นว่าเป็นใช่ เห็นด้วยกับผลการสำรวจ เพราะมองในภาพรวมของการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดจันทบุรี โรงเรียนเอกชนจะมีความพร้อม

ค่อนข้างมากในเรื่องของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา รวมถึงด้านการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน”

5. จากการสรุปผลโดยภาพรวมปรากฏว่า โรงเรียนของท่านมีปัญหามากกว่าปกติ ท่านคิดว่าใช่หรือไม่ เพราะเหตุใด

“คิดว่าใช่ เห็นด้วยกับผลการสำรวจ ก็ต้องยอมรับเพราะโรงเรียนของเราเป็น โรงเรียนเปิดใหม่ ยังขาดความพร้อมด้านบุคลากร ครูมีการเคลื่อนย้ายลาออกบ่อย ขาดประสบการณ์ ส่วนใหญ่เป็นครูใหม่ ๆ ที่ยังไม่มีประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนเท่าที่ควร ขาดสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ประกอบ ในด้านการเรียนการสอน ขาดงบประมาณสนับสนุน จำนวนนักเรียนน้อย และผู้ปกครองส่วนใหญ่ มีฐานะค่อนข้างยากจน จึงไม่ค่อยได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง”

6. สาเหตุของปัญหาด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

6.1 ปัญหาด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา มีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

“ปัญหาด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา เนื่องจากที่โรงเรียนมีผู้บริหารหลายระดับ ผู้บริหารระดับสูง ขาดประสบการณ์การบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนแต่เป็นผู้มุ่งมั่นงบประมาณ ส่วนผู้บริหารระดับกลาง (ผู้อำนวยการโรงเรียน) มีภาระงานหลายอย่าง เป็นทั้งผู้ปฏิบัติงานด้านการสอน และบริหารจัดการโรงเรียน รวมถึงนิเทศการเรียนการสอนของคณะครูด้วย เมื่อพบปัญหา หรือต้องการเสนองาน โครงการต่าง ๆ เมื่อนำเสนอไปยังผู้บริหารระดับสูง แต่ผู้บริหารระดับสูงไม่มุ่งมั่นหรืองบประมาณสนับสนุนต่าง ๆ จึงเป็นเหตุทำให้เกิดปัญหาขึ้นในด้านของการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา”

6.2 ปัญหาด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

“ปัญหาในด้านการจัดทำมีค่อนข้างน้อย เพราะตั้งแต่โรงเรียนเริ่มก่อตั้งมา โรงเรียนก็เริ่มจัดทำหลักสูตรควบคู่ไปด้วย และได้มีการพัฒนาบุคลากร มีการจัดส่งครูไปอบรมอยู่เสมอ

6.3 ปัญหาด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร มีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

“มีปัญหาด้านการกำกับ ติดตาม ไม่ต่อเนื่อง เพราะบริบทของโรงเรียนเป็นโรงเรียนเปิดใหม่ ค่อนข้างมีปัญหาทุกด้าน ด้านบุคลากร นักเรียน และผู้ปกครอง จึงทำให้เจาะลึกถึงหลักสูตรได้ไม่เต็มที่

ผู้ปกครอง ชุมชน ขาดความเข้าใจในเรื่องของการใช้หลักสูตร ไม่ค่อยเข้าใจ การจัดการเรียนการสอนของทางโรงเรียนเท่าที่ควร”

6.4 ปัญหาด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ มีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

“เนื่องจากเป็นโรงเรียนเปิดใหม่ บุคลากรน้อย นักเรียนน้อย และขาดงบประมาณสนับสนุนในการจัดซื้อ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อประกอบการเรียนการสอน ไม่เพียงพอต่อความต้องการ และจำนวนของเด็ก”

6.5 ปัญหาด้านการนิเทศกำกับ ติดตาม ประเมินผล มีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

“ปัญหาใหญ่ คือ ผู้บริหารมีภาระงานมาก ต้องดูแลทั้ง 2 ระดับ ผู้บริหารระดับสูง ขาดประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการด้านการศึกษา ขาดทีมนิเทศที่เป็นระบบ เพราะครูที่เป็น หัวหน้าระดับปฐมวัยมีภาระงานมากต้องสอนด้วย และต้องทำกิจกรรมหลายอย่าง ผู้ปกครอง ไม่ค่อยให้ความร่วมมือด้านวิชาการกับทางโรงเรียนเท่าที่ควร”

6.6 ปัญหาด้านการสรุปผลการดำเนินงาน

“ปัญหามาก ด้านการขาดแคลนอุปกรณ์ เครื่องมือ ขาดการวิเคราะห์ข้อมูล การรายงานผลที่เป็นระบบ เพราะครูมีภาระงานมาก ทำให้ไม่มีผู้นิเทศ ที่ได้รับการแต่งตั้ง เพราะต้องสอนด้วย ดูได้แต่เพียงเอกสารงานทั่ว ๆ ไป ไม่ได้ออกนิเทศตามห้องเรียน”

6.7 ปัญหาด้านการปรับปรุงพัฒนา มีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

“ทางโรงเรียนได้นำเสนอคนที่ใกล้ตัวมากที่สุด คือ ครู ส่วนกับผู้ปกครองค่อนข้างน้อย ส่วนปัญหาในด้านการปรับปรุงพัฒนา ปัญหาที่มีมากคือ ปัญหาด้านงบประมาณ ขาดงบประมาณสนับสนุนในการที่จะนำปัญหาต่าง ๆ มาแก้ไข ปัญหาด้านบุคลากร บุคลากรเข้าออกบ่อย เคลื่อนย้ายตลอดเวลา ทำให้เกิดปัญหาด้านการบริหารจัดการ สอนไม่ต่อเนื่อง การวางแผนงาน ด้านการปรับปรุงพัฒนาในปีต่อ ๆ ไป จึงไม่สามารถทำได้”

ประเด็นสัมภาษณ์ (หัวหน้าวิชาการระดับปฐมวัย)

1. สภาพการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนในภาพรวมของโรงเรียน

“จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร เน้นวิถีพุทธ ฝึกสมาธิ สดก่อนเข้าเรียน เน้นให้เด็ก มีสติก่อนที่จะลงมือทำอะไร”

2. สภาพการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนระดับปฐมวัย

“สอนตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546”

2.1 บทบาทของผู้รับสัมภาษณ์ มีหน้าที่อะไรบ้าง

“นิเทศครูตามหน่วยการเรียนการสอน ดูแลเรื่องระเบียบวินัย ดูแลด้านบุคลากร”

3. ความรู้สึกของท่าน ในเรื่องของการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนของระดับปฐมวัยในปัจจุบัน ความรู้สึกที่มีต่อโรงเรียน

“รู้สึกพอใจ เพราะครูดูแลเด็กได้ดี เด็กมีวินัย และมีความสุขกับการเรียน ครูน่ารัก มีความอ่อนโยน บริหารง่าย”

4. จากการสรุปผลถึงประเด็นปัญหา ในเรื่องการบริหารหลักสูตร ความคิดเห็นของท่าน ที่มีต่อผลการสำรวจ ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ท่านคิดว่าใช่หรือไม่ เพราะเหตุใด

“คิดว่าใช่ เห็นด้วย เพราะครูได้นำหลักสูตรมาใช้จริง”

5. จากการสรุปผลโดยภาพรวมปรากฏว่า โรงเรียนของท่านมีปัญหามากกว่าปกติ ท่านคิดใช่หรือไม่ เพราะเหตุใด

“คิดว่าใช่ เพราะผู้บริหาร โรงเรียนมีภาระงานมาก ต้องสอนด้วย บริหารงาน โรงเรียนด้วย อีกทั้งโรงเรียนของเราเป็นโรงเรียนเล็ก ๆ เพิ่งเปิดใหม่ บุคลากรน้อย จำนวนนักเรียนยังน้อยอยู่ ส่วนผู้บริหารระดับสูงอยู่ไกลมาก และไม่มีประสบการณ์ด้านการศึกษาเท่าที่ควร จึงไม่สามารถเข้ามาบริหารในส่วนนี้ได้เต็มที่”

6. สาเหตุของปัญหาในด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

6.1 ปัญหาด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา มีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

“ปัญหาด้านการขาดงบประมาณสนับสนุน ปัญหาด้านตัวครู ส่วนใหญ่เป็นครูใหม่ ยังขาดประสบการณ์ ครูเข้าออกบ่อย ทำให้การต่อยอดด้านหลักสูตรและด้านการเรียนการสอนไม่ต่อเนื่อง ผู้บริหารมีภาระงานค่อนข้างมาก ต้องสอนและบริหาร โรงเรียนควบคู่ไปด้วย”

6.2 ปัญหาด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

“ขาดผู้ที่มีประสบการณ์ เพราะครูที่มีประสบการณ์ มีภาระงานมาก โรงเรียนของเรามีบุคลากรน้อย และขาดงบประมาณในการจ้างครูและบุคลากร”

6.3 ปัญหาด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร มีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

“ผู้บริหารไม่มีเวลานิเทศ ครู ภาระงานเยอะ ขาดการประชาสัมพันธ์เพราะเนื่องจากไม่มีงบประมาณสนับสนุน ขาดสื่อ อุปกรณ์ ประกอบการเรียนการสอน”

6.4 ปัญหาการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ มีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

“มีการกำหนดตารางนิเทศ แต่ไม่สามารถปฏิบัติได้ตามตารางการนิเทศ ขาดการนิเทศที่เป็นระบบ”

6.5 ปัญหาการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล มีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

“ขาดการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล ที่เป็นระบบ ขาดบุคลากรในการนิเทศ เนื่องจากครูและผู้บริหาร มีภาระงานค่อนข้างมาก จำนวนบุคลากรน้อย”

6.6 ปัญหาการสรุปผลการดำเนินงาน

“ปัญหาขาดการนิเทศ ติดตามที่เป็นระบบ จึงทำให้ไม่มีข้อมูลสรุปผลการดำเนินงาน ขาดการวิเคราะห์ การรายงานผล”

6.7 ปัญหาการปรับปรุงพัฒนา มีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

“ขาดการนำข้อมูล และปัญหาการใช้หลักสูตรมาปรับปรุงพัฒนา”

ประเด็นสัมภาษณ์ (ครูผู้สอนระดับปฐมวัย)

1. สภาพการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนในภาพรวมของโรงเรียน

“มีการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตร ตามแผนการสอนที่วางไว้ โดยเน้นบริบทของโรงเรียน เน้นเด็กเป็นรายบุคคล มีการจัดบันทึกข้อมูลและพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคล มีการจัดการเรียนรู้นอกสถานที่”

2. สภาพการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนระดับปฐมวัย

“จัดการเรียนการสอนตามโครงสร้างของหลักสูตร เน้นกิจกรรม 6 กิจกรรมหลัก และสอนเสริมด้านภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาอังกฤษ และมีกิจกรรมเสริมคือ วายน้ำ โครงสร้างหลักสูตรที่ใช้คือ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มีการสอนโดยจัดหน่วยประสบการณ์การเรียนรู้ตามหน่วย และมีการสอนในรูปแบบของโครงการ”

3. ความรู้สึกของท่าน ในเรื่องของการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนของระดับปฐมวัยในปัจจุบัน ความรู้สึกที่มีต่อโรงเรียน

“รู้สึกพอใจ เพราะเด็กได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และได้รับการพัฒนาในสิ่งที่เค้าถนัด ทางโรงเรียนส่งเสริมให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพของเด็ก”

4. จากการสรุปผลถึงประเด็นปัญหา ในเรื่องการบริหารหลักสูตร ความคิดเห็นของท่าน ที่มีต่อผลการสำรวจ ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ท่านคิดว่า ใช่หรือไม่ เพราะเหตุใด

“คิดว่าใช่ เห็นด้วย เพราะทางโรงเรียนได้มีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาครูอยู่เสมอ และที่โรงเรียน มีผู้บริหารที่เก่ง เป็นผู้นำที่ดี”

5. จากการสรุปผลโดยภาพรวมปรากฏว่า โรงเรียนของท่านมีปัญหามากกว่าปกติ ท่านคิดว่าใช่หรือไม่ เพราะเหตุใด

“คิดว่าใช่ เห็นด้วยมาก เพราะทุกอย่างอยู่ที่ผู้ปฏิบัติ เนื่องจากที่โรงเรียนเป็นโรงเรียนเปิดใหม่ มีการเคลื่อนย้ายครู ปัญหาครูเข้าออกบ่อย ครูขาดประสบการณ์ ครูยังไม่เข้าใจถึงบทบาทการทำงานไม่ราบรื่น ครูไม่เข้าใจหลักสูตร ครูมีประสบการณ์น้อยและมีเวลาน้อยต้องทำกิจกรรมหลายอย่าง ภาระงานค่อนข้างมาก”

6. สาเหตุของปัญหาในด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

6.1 ปัญหาด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา มีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

“มีปัญหาด้านตัวครูและผู้ปฏิบัติ มีประสบการณ์น้อย ครูไม่เข้าใจหลักสูตร ปัญหาครูเข้าออกบ่อย ทำให้เกิดปัญหาการทำงานไม่ต่อเนื่อง ขาดสื่อประกอบการเรียนการสอน ไม่ได้ตามวัตถุประสงค์ ขอบประมาณสนับสนุนและไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการด้านการจัดซื้อ

จัดหาสื่อ อุปกรณ์ ประกอบการเรียนการสอน ครูขาดความคิดสร้างสรรค์ และขาดความเข้าใจในการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน”

6.2 ปัญหาด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

“ไม่ได้ลงมือทำหลักสูตร แต่เป็นผู้ปฏิบัติตามอย่างเดียว ไม่มีการพัฒนา ขาดการปรับปรุงด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีปัญหาด้านสภาพแวดล้อม”

6.3 ปัญหาด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร มีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

“ครูต้องศึกษาหลักสูตร แต่ขาดการบริหารร่วมกัน มีปัญหาด้านการเตรียมการวางแผนด้านการดำเนินการใช้ และใช้ไม่ได้เต็มที่”

6.4 ปัญหาการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ มีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

“ทางโรงเรียนมีการฝึกสมาธิเด็ก ให้เด็กมีสติ คิดเองทำเอง ยึดเด็กเป็นสำคัญ เข้าใจถึงความรู้สึกของเด็ก มีการออกเยี่ยมบ้าน พบปะกับผู้ปกครอง ขาดการจัดบรรยากาศตามมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียน เพราะเนื่องจากขาดงบประมาณสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร ในด้านการจัดซื้อจัดหาสื่อประกอบการเรียนการสอน”

6.5 ปัญหาการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล มีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

“การนิเทศ กำกับ ติดตาม ไม่เป็นระบบและไม่ต่อเนื่อง นิเทศโดยรวม โดยผู้บริหาร ไม่มีการแต่งตั้งผู้นิเทศที่เป็นระบบ เนื่องจากที่โรงเรียนมีบุคลากรน้อย ปัญหาครูมีภาระงานมาก ทำกิจกรรมหลายอย่าง ขาดรูปแบบการนิเทศที่เป็นระบบ”

6.6 ปัญหาการสรุปผลการดำเนินงาน

“มีปัญหาด้านการสรุปผล เพราะครูมีภาระงานมาก ขาดการวิเคราะห์ข้อมูลจากการนิเทศ”

6.7 ปัญหาการปรับปรุงพัฒนา มีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

“มีประชุมปรึกษาหารือกันอยู่บ้าง แต่ไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ขาดการวางแผนการร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย เพราะเนื่องจากครูเข้าออกบ่อย และขาดประสบการณ์ และขาดความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรที่แท้จริง อีกทั้งยังมีผู้บริหารหลายระดับ ผู้บริหารระดับสูง

ไม่ค่อยได้เข้ามามีบทบาทในเรื่องของการบริหารจัดการที่ชัดเจนเท่าที่ควร เนื่องจากมีภาระงานมาก และอยู่ไกล และไม่มีประสบการณ์ด้านการศึกษาเท่าที่ควร มีความคิดเห็นที่ไม่ค่อยตรงกัน กับผู้ปฏิบัติ เมื่อผู้ปฏิบัติเสนองานหรือโครงการต่าง ๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อเด็ก แต่กับไม่ได้รับความสนใจ หรือความอนุเคราะห์จากผู้บริหารระดับสูงเท่าที่ควร จึงเป็นเหตุให้มีปัญหาด้านการบริหารจัดการ ขาดงบประมาณสนับสนุน ในด้านการจัดซื้อจัดหาสื่อประกอบการเรียนการสอนที่ตรงตามวัตถุประสงค์ และไม่เพียงพอต่อความต้องการของเด็ก”

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวนันท์นิตย์ อริยสัง
วัน เดือน ปีเกิด	13 ธันวาคม 2518
	บ้านเลขที่ 106 หมู่ 3 ตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	ครู คศ.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านทรัพย์เจริญ อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2536	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวังจันทร์วิทยา อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง
พ.ศ. 2540	ครุศาสตรบัณฑิต ค.บ. (การศึกษาปฐมวัย) สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี ประกาศนียบัตรบัณฑิต ป.บัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี
พ.ศ. 2555	ครุศาสตรมหาบัณฑิต ค.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี